

DOCUMENT RESUME

ED 187 102

FL 011 183

AUTHOR Berzabal, Ofelia G.
 TITLE Reading Right: Tagalog Translation Manual. English for Special Purposes Series: Nursing Aide.
 INSTITUTION Honolulu City and County Office of Human Resources, Hawaii.; Honolulu Community Coll., Hawaii.
 SPONS AGENCY Department of Labor, Washington, D.C.
 PUB DATE 77
 CONTRACT DL-15-6053-37.
 NOTE 131p.
 LANGUAGE Tagalog; English
 EDRS PRICE MF01/PC06 Plus Postage.
 DESCRIPTORS Adult Education; *English (Second Language); *English for Special Purposes; Grammar; High Interest; Low Vocabulary Books; Instructional Materials; Language Usage; Medical Vocabulary; *Nurses Aides; Reading Materials; *Reading Skills; *Second Language Instruction; *Tagalog; Vocabulary Development

ABSTRACT

This Tagalog translation manual for nursing aides is designed to improve reading skills of U.S. immigrants. After short readings in Tagalog, and English translations of vocabulary/phrases, comprehension, grammar, and language usage exercises are presented. Topical areas include: food, the hospital staff, body language, cleanliness in the hospital, measurements and medical abbreviations, emergencies, the library, observing and reporting, and job searching. (SW)

*****
 * Reproductions supplied by EDRS are the best that can be made *
 * from the original document. *
 *****

ENGLISH FOR SPECIAL PURPOSES SERIES
NURSING AIDE

TAGALOG TRANSLATION MANUAL

READING RIGHT

OFELIA G. BERZABAL

U.S. DEPARTMENT OF HEALTH,
EDUCATION & WELFARE
NATIONAL INSTITUTE OF
EDUCATION

THIS DOCUMENT HAS BEEN REPRODUCED EXACTLY AS RECEIVED FROM THE PERSON OR ORGANIZATION ORIGINATING IT. POINTS OF VIEW OR OPINIONS STATED DO NOT NECESSARILY REPRESENT OFFICIAL NATIONAL INSTITUTE OF EDUCATION POSITION OR POLICY.

Produced at Honolulu Community College
1977

No rights reserved. Any part of this book may be reproduced in any form or by any electronic or mechanical means by any classroom teacher for use in a classroom. No written permission from the author or publisher is necessary. This text may not be commercially sold or published. Arrangements for obtaining multiple copies of this text can be made with the Honolulu Community College Instructional Resource Center.

Produced at Honolulu Community College, 1977.

This text was developed under Comprehensive Employment and Training Act (CETA) contract number 15-6053-37 between the U.S. Department of Labor and the Office of Human Resources, City and County of Honolulu, under subcontract to Honolulu Community College.

ACKNOWLEDGMENTS

Several people have earned my heartfelt gratitude for their suggestions and contributions. I am indebted and extend sincere thanks to Al Hoel, Coordinator, and instructor of the PLESA project for providing suggestions, ideas and preferences in establishing the format of this translation manual.

Special thanks and sincere gratitude go to my husband, Tony Berzabal, for translating portions of this manual and editing them. Also, I am grateful to Jessiefema Figuerres for her suggestions and for editing and typing this text.

To all the PLESA instructors and the bilingual teachers that I worked with and who devoted much of their time writing materials, teaching and counseling the immigrant students enrolled in this project, I express sincere appreciation. Also deserving special mention and thanks is Esperanza Sipin of the Bilingual/Bicultural Program who gave me suggestions and an Ilocano/Tagalog dictionary that helped me a great deal in translating difficult terms.

I dedicate this translation manual to all its users who want to improve their English Speaking, Listening and Reading ability.

O.G.B.

Honolulu, Hawaii
September 1977

TABLE OF CONTENTS

Acknowledgments	iii
To The Student	vi
Introduction	ix
UNIT I AN INTRODUCTION	1
UNIT II IT'S A MATTER OF TIME	17
UNIT III FOOD FOR THOUGHT	26
UNIT IV THE HOSPITAL STAFF	44
UNIT V BODY LANGUAGE	54
UNIT VI ASEPSIS	62
UNIT VII MEASUREMENT AND ABBREVIATION	74
UNIT VIII IT'S AN EMERGENCY	84
UNIT IX THE LIBRARY	93
UNIT X OBSERVING AND REPORTING	99
UNIT XI THE JOB HUNT	110
UNIT XII REVIEW AND TESTING	122

SA ESTUDIYANTE

Pagtanggap sa islang Mahimahi. Ang babasahing-aklat na ito ay iyong magiging patnubay sa islang Mahimahi. Inasahan naming-ikaw ay masisiyahan dito sa Mahimahi. Ang Mahimahi ay isang natatanging pook. Ito ay katulad na katulad ng Hawaii, nguni't ito ay hindi Hawaii. Marami kang matutuhanan tungkol sa kultura at kaugalian sa Hawaii sa pagbabasa mo tungkol sa Mahimahi. Ang kultura at kaugalian sa Mahimahi ay katulad ng sa Hawaii. Sapaqa't ang opisyal na wika ng Mahimahi ay Inggles, iyo ding mapag-aaralan ang wikang ito.

KAAYUSAN NG SALIGANG-AKLAT

Ang saligang-aklat na ito ay naglalaman ng tatlong pangunahing uri ng babasahin.

1. Ito ay mayroong mga kuwento tungkol sa islang Mahimahi.
2. Ito ay may mga sanaysay at mababang artikulo tungkol sa kaalaman sa paggagamot o medisina na kakailanganin mo bilang isang katulong ng nars.
3. Mayroong babasahin tungkol sa pananalita upang makatulong sa ikapagbubuti ng iyong pagbasa.

Mayroon ding paliwanag tungkol sa kultura at kaugalian tungkol sa kabuhayan sa Estados Unidos. May mga suliranin ng mga salita na kailangan mong lutasin at may mga maikling pagsasanay sa kabilisan ng pagbasa dito sa aklat na ito.

May labing-isang bahagi ang aklat na ito. Ang bawat bahagi ay naisasayos sa isang pangunahing paksa. Ang bahaging ito ay magkakauugnay sa saligang-aklat ng Speaking at Listening-Nursing Aide na isa ding bahagi ng seryeng ito. Subalit ang mga ito ay hindi sumasalig o umaasa sa isa't-isa, at maaaring gamitin ito na hindi kinakailangang gamitin ang aklat ng Speaking o Listening.

May mga pagsasanay sa hulihan ng mga bahaging 1, 3, 5, 7, 9, at 11. Ang mga kasagutan sa mga pagsasanay dito ay pakalakip sa huling bahagi nitong aklat. Kaya maaari mong gawin ang bawat bahagi ng isa-isa. Maaari mong iwasto ang sariling gawain tuwing matatapos ang isang bahagi. Subalit, naniniwala kaming makakatulong sa iyo na pag-uusapan sa klase ang mga nilalaman ng aklat na ito. Naniniwala kami na mabilis ang iyong pag-unlad sa pagbasa kapag iyong gagamitin ang aklat na ito bilang bahagi ng klase upang mapag-usapan at makapagtatungon tungkol sa mga leksiyon.

BABASAHING "CLOZE"

Ilan sa mga babasahin sa aklat na ito ay mga suliraning lulutasin. May mga puwang sa mga babasahing ito. Ang iyong tungkulin ay upang sagutin ang mga nawawalang salita sa mga puwang. Ang uri ng babasahing ito ay tinatawag na "cloze readings". May mga iba't-ibang paghuhulaan na makakatulong sa iyong pag-aaral sa mga ito. Nasa mismong babasahin ang mga bagay na iyong paghuhulaan. Iyong matutuklasan at malalaman kung anong mga salita ang babagay sa mga puwang at kung anong uri ng mga salita ito. Kung minsan maaaring makakakita kayo ng mga puwang na hindi ninyo malulutas. Huwag tumigil, magbasa. Iwanan ang puwang na ito at ipagpatuloy ang pagbasa. Maraming pagkakataon na iyong maisip ang mga nawawalang salita pagkatapos basahin ang buong sanaysay. Kaya mahalagang basahin ang buong sanaysay ng higit sa isang beses. Kung minsan naman ay maaaring kinakailangang basahin ito ng tatlo o apat na beses upang matiyak ang iyong isasagot sa lahat ng mga salita.

Ang layunin ng babasahing "cloze" ay upang tulungan kang mag-ingat sa mga mahusay na taga-pagbasa. Ang paraang ito ng pagbasa ay hindi ang pagtingi lamang sa bawat isang salita. Ang pagbasa ay ang pagintindi mo ng kahulugan ng lupon ng mga salita. Ang pagbasa ay nangangahulugan din na maaari mong hulaan o ipalagay kung ano ang sumusunod na paksa ng tatlalakayin. Kaya, madalas na, kahit may isang salitang nawawala ay maaari ding itindihin o hulaan ang kahulugan ng iyong binabasa.

Huwag ikafakot ang paghula dahil mahalaga ito. Malalaman mo na ang paghula ay madalas nakakatulong sa pag-intindi ng kahulugan ng mga salita at mga babasahin. Subalit ito ay hindi basta-basta paghula, nguni't matalinong paghula na nababatay sa kaalaman tungkol sa wikang Inggles. Kahit na iyong nararamdaman na di-gaano ang kaalaman mo sa Inggles, kama'y naniniwala na ang mga babasahing ito ay makakaragdag sa iyong kaalaman ng wikang Inggles, at makakatulong sa ikabubuti ng iyong mga mahalagang kasanayan na maaaring gamitin sa pagbasa ng mga ibang bagay.

Mayroon pang mga ilang bagay na dapat mong malaman tungkol sa babasahing "cloze". Sumangguni sa unang babasahin habang binabasa ang mga sumusunod na pangungusap.

1. Ang unang pangungusap ng babasahing "cloze" ay buo.
2. Magmula sa ikalawang pangungusap, ang bawat ikalimang salita ay hindi naisama o hindi nakasulat.
3. Kapag ang nawawalang salita ay nag-uumpisa sa

katinig, ang unang letra ay nakasulat. Pagkatapos, may mga puwang sa baba't isang letra ng nawawalang salita.

4. Kapag nag-umpisa sa patinig ang nawawalang salita, hindi nakasulat ang unang letra nito. May mga puwang sa baba't letra ng nawawalang salita.
  5. Ang mga babasahing "cloze" ay may mga numero, gaya ng, Reading 1, Reading 1A. (Mayroong mga ilang babasahin na tinatawag na "Short Readings". Walang numero ang mga ito.)
  6. Magkatulad sa paksa ang mga babasahing magkapareho ang numero gaya ng 1, 1A. Ang "Reading 1A" ay mas mahirap na babasahin, kung kaya't kinakailangang unahin ang "Reading 1".
- Ang kabuuan ng mga babasahing ito na walang mga puwang ay sumusunod sa baba't "cloze reading". Subuking sagutin lahat ang mga puwang bago tingnan ang kabuuan ng mga "cloze readings".

PAGKAKASALIN SA IBANG WIKA

May mga pagkakasalin sa ibang wika na iyong gagamitin na kasama ang aklat na ito. Ito ay mga pagkakasalin ng ilan sa mga nilalaman ng iyong saligang-aklat. Baba't bahagi ng babasahing aklat ay may pasimulang pambungad sa leksiyon. Ang mga ito naisalin sa ibang wika. Mayroon ding mga pagkakasalin sa baba't salita o lupon ng mga salita. Habang binabasa ang aklat, iyong makikita ang (Tr) sa hulihan ng ilan sa mga babasahin. Ito'y nangangahulugan na ang bahaging ito ay naisalin sa ibang wika, at makikita sa aklat ng mga pagkakasalin. May mga apat na pagkakasalin. Ang mga ito ay sa Ilokano, Tagalog, Korean, at Vietnamese. Tingnan ang mga pagkakasalin ng mga pambungad sa leksiyon, mga salita, at mga (Tr) tuwing makakita nito.

MAPA

Mayroon pang isang bagay na dapat mong malaman bago ka mag-umpisa. May dalawang mapa sa librong ito. Kinakailangan mong tingnan ang mga ito para sa ibang mga babasahin. Sa hulihan ng Reading 1 ng unang pangkat, ay may mapa ng islang Mahimahi. Sa kalaagitnaan nitong aklat ay naroroon ang mapa ng lungsod ng Tamarind.

Ngayon ay handa ka nang magsimula. Inaasahan naming magustuhan mo ang mga gawain sa aklat na ito. At aming inaasahan na ang mga takdang-aralin ay makakatulong sa iyong kasanayan sa pagbasa.

INTRODUCTION

Ang layunin ng aklat na ito ay upang makatulong sa madaling pag-intindi mo ng mga nilalaman ng aklat na Nursing Aide Reading Right. Sumangguni sa aklat na ito tuwing makakita o makabasa ka ng mga salita o lupon ng mga salitang mahirap intindihin at kahulugan.

May tatlong bahagi ang aklat na ito. Ang unang bahagi ay ang mga pagkakasalin sa Tagalog ng lahat ng pambungad sa bawat pangkat ng leksiyon (Unit Preview). Ang pambungad na ito ay nagpapaliwanag ng kabuuan at nilalaman ng bawat leksiyon. Mayroon ng mga listahan ng mga salita o lupon ng mga salita na naisaayos sa ayos ng abakada para sa bawat pangkat o leksiyon (Vocabulary/Phrases). Ito ay mga pagkakasalin sa Tagalog ng mga salita na nasa babasahing-aklat na Nursing Aide Reading Right. Ang mga pagkakasalin sa mga ito ay alinsunod sa kahulugan ng pagkagamit sa mga babasahin. Habang iyong binabasa ang aklat sa Ingles, maaaring makatagpo ka ng mga talata o sanaysay na may markang Tr sa hulihan o ibaba ng pangunusap. Ito (Tr) ay nagpapahiwatig na ang mga ito ay naisalin sa Tagalog at matatagpuan sa aklat na ito. Mayroon ding mga pagsasanay sa pagbigkas ng mga salita na makikita sa listahan ng mga salita (Vocabulary/Phrases). Kung hindi ka tiyak kung paano ang paggamit ng mga pagbibigkas nito, maaaring sumangguni sa anumang diksyonaryo na Ingles at basahin ang paliwanag ng mga senyas o marka sa itaas ng mga salitang patinig. Maaari ding ipaliwanag ito sa iyo ng iyong guro kapag sumangguni sa kanya.

Aking inaasahan na makakatulong sa iyong pag-intindi at madaling pagkatuto ng Ingles ang mga pagkakasalin sa aklat na ito habang ikaw ay nag-aaral ng pagbasa, pagsalita at pakinig sa Ingles.

O.G.B.

San Juan, Manila
September 1977

UNIT 1

AN INTRODUCTION

PREVIEW

Ang unang bahagi ng leksiyon na ito ay pambungad o pagpapakilala sa islang Mahimahi at lungsod ng Tamarind. Ito ay nagpapakilala din sa ilang mga tsong nakatira sa islang Mahimahi. Habang binabasa ang mga sanaysay at ginagawa ang mga pagsasanay sa bahaging ito, iyong makikilala ang mga tao sa islang Mahimahi. Iyo ding makikita ang pagkakaayos ng aklat na ito; at kung anong uri ng mga babasahin at mga pagsasanay na iyong gagawin sa aklat na ito.

Bukod sa mga sanaysay, ang pangunahing pagsasanay sa pamanalita sa leksiyon na ito ay ang pag-intindi sa paggamit ng ilan sa mga pang-ukol na karaniwang ginagamit. Iyong pagsasanayan ang mga pang-ukol na ito gaya ng, in, on, at, to, toward. Mayroong karagdagang pagsasanay sa hulihan ng pangkat na ito. Kailangang tapusin ang lahat ng mga pagsasanay bago magpatuloy sa susunod na bahagi ng aklat.

Ang mga kazaqutan sa mga pagsasanay sa bahaging ito ay nasa hulihan ng aklat na ito. Tingnan ang mga gawain at iwas-to ang mga kamalian habang pinag-aaralan ang isang pangkat o bahagi ng leksiyon.

Vocabulary/Phrases

Reading 1

agriculture /'ʌg-rɪ-kəl'cher/ n pagsasaka
agricultural land - lupang pagsasakaan
area /'æ-ré-/ n lugar ; pook ; purók
came /kam/ v pt,pp of come dumating
city /sit'ɪ/ n lungsod
dolphin fish /dɒl'fɪn fish/ n balyena
east /est/ n silangan
eastern /'i:stərn/ adj silanganan
find /fɪnd/ v hanapin
first /fɜ:st/ adj una ; nauna
fishing /'fɪʃ'ɪŋ/ n pangangisda
grow /grə/ v tumubo ; lumakík
head /hēd/ n ulo
hotels /hō-tēls/ n pl of hotel otel
industries /'ɪn'de-strēs/ n pl of industry industriya
island /i-lānd/ n isla ; pulo
it's about - ito'y tungkol sa
language /lāŋg'wɪj/ n wika ; pananalita
largest /lɑ:rdʒ'est/ superl. ang pinakamalaki
looked like - kahawig ng... kamukha ng..
main /mān/ adj pangunahin
map /māp/ n mapa
more and more - parami ng parami
most /mōst/ adj pinakarami ; halos lahat
named /nāmd'/ v pt,pp of name napangalanan ; naturingan
near /nɪr/ adj malapit
Pacific Ocean - Dagat Pacifico
part /part/ n bahagi ; panig
pineapples /pɪn'æp-əls/ n pl of pineapples pinya
plantations /plān'tā-shəns/ n pl of plantation patanimang-
bukid
population /pɒp'yə-lē'shən/ n ang (bilang ng) mga taong-
bayan

ports /pòrts/ n pl of port daungan ng mga barko.
 south /saʊθ/ n timog
 speak /spek/ v magsalita
 square miles - isang milyang parisukat
 sugar cane /shooq' r kán/ n tubo
 tail /tal/ n buntot ; hulihan
 tourism /toor'iz'am/ n paglalakbay ; turismo
 tourists /toor'ists/ n pl of tourist turista
 western /wést' rn/ ad) Kanluran ; bandang kanluran

Reading 1A

called /kɔld/ v pt,pp of call tinawag
 drew /dru/ v pt of draw umakit
 flat /flát/ ad) pantay
 footsteps /fúʊt'stəps/ n pl of footsteps haklaklak ; yabag ;
 lakad
 income /in'kūm/ n sahod ; kita ; suweldo
 is located - matatagpuan sa ; kinalalagyan na pook
 it's made up of - ito'y gawa sa
 measured /mézh'ərd/ v pt,pp of measure sinukat ; nasukat
 mountainous /moun-tən-əs/ ad) bulubundukin
 rainy /ran'ē/ ad) tag-ulan
 region /ré'jən/ n pook ; purok
 rolling plains - kapatagan
 sources /sòrs'is/ n pl of source pinagmulan
 stones /stòns/ n pl of stone bato
 walked /wɔkt' / v pt,pp of walk naglaklak ; tinakad
 were /wúr/ be pt of are ay mga (nakaraan).

Reading 2

actually /æk'tʃoo' l-e/ adv tunay na
 farmers /far'mərs/ n pl of farmer magbubukid ; magsasaka
 founded /faund'íd/ v pt of found natuklasan ; naitatag
 growing /gró'ing/ v prp of grow lumalakai ; umuunlad
 residential /rés' -dén'sh l/ ad) lugar ng mga bahay
 west /wést/ n kanluran

Reading 2A

compared to - nahambing sa
easiest /eɪ'zi-est/ superl of easy pinakamadali
ever since - magmula noon
grown /grōn/ v pp of grow lumaki ; umunlad
rapidly /rap'id-lē/ adv mabilis
story /stōr'ē/ n kuwento ; artikulo ; sanaysay

Short Readings

address /ə-drēs/ n tinitirhan
apartments /-part'mēnts/ n pl of apartment bahay ; tinitirhan ; aksesorya

City Hall - Gusaling Lungsod

elementary school - paaralang pangmababang baitang (elementarya)

hospital /hōs'p-t l/ n pagamutan ; ospital

meets /mēts/ v magtaqpo ; magharap

moved into - lumipat sa

neighbor /nā'b-r/ n kapit-bahay

new /n/yōō/ adj bago ; panibago

nursing aide - katulong ng nars

sister /sīs't-r/ n kapatid na babai

teacher /tē'ch-r/ n guro ; maestra(o)

typist /tī'pist/ n tagapagmakiniya

works /wūrks/ n pl of work gawain ; trabaho

Reading 2B

ahead /ā'hēd/ adj nauuna ; pauna ; sa harap

announces /-nouns'is/ v ipatalastas ; ianunsiyo

answers /ān'sərs'/ v sumagot ; tumugon

as they walk away - habang papalayo sila ; habang naglalakad
silang papalayo

asks /āks;āks/ v magtanong

beautiful /byōō't-f-ūl/ adj maganda

box /bōks/ n kahon ; karton

catches up - aabot

C'mon (come on) - sigena

daughter /dɔːtər/ n. anak na babai

day /deɪ/ n. araw

don't know (somebody) very well - di-kiilala (ang isang tao)
ng mabati.

every /ev'ri/ adj. bawat isa

explains /ek-splənz/ v. ipaliwanag

friendly /trend'le/ adj. mabuting makipagkaibigan

full of questions - maraming katanungan ; puno ng mga tanong

hand /hænd/ n. kamay

her /hər/ pron. siya (babai)

hope /hɒp/ v. umasa

hoping /hɒp'ɪŋ/ v. prp of hop lumulundag

investigate /in-ves'ti-gāt/ v. magsiyasat ; siyasin

kitchen /kɪtʃn/ n. kusina

know /no/ v. makilala ; maunawaan

lady /la'deɪ/ n. babai ng may kalinangan

let's go - tayo na

mommy /mom'eɪ/ n. informal inay ; nanay

moving day - araw ng paglilipat (ng tirahan)

nice /nis/ adj. mabuti ; kaiga-igaya ; mabait

please /pliːz/ v. magiyanan ; ikalugod

points /poɪnts/ n. pl. of point dulo ; dako

pulling /pʊl'ɪŋ/ v. prp of pull hinhila ; hinahatak

replies /ri-pliːz/ v. tumugon ; sumagot

runs /rʌnz/ v. tumakbo

says /seɪz/ v. sabihin

sees /siːz/ v. tingnan

smiles /smɪlz/ v. ngumiti

someone /sum'wʌn/ pron. isang tao

stuff /stʌf/ n. kagamitan ; mga bagay-bagay

take a walk - maglakad

today /tə'deɪ/ n. ngayong araw ; itong araw na ito

What's yours? - What's your name? - Ano naman ang sa iyo?

Ano ang pangalan mo?

walks up to her - lumapit sa kanya (isang babai)

Miscellaneous Translations

Tr1 (COMPREHENSION)

Basahin ang unang kung ito tungkol sa isang Mahimahi.
Sagutin ang mga sumusunod na tanong.

Tr2 (VOCABULARY)

Tiyaking mabuti na maintindihan mo ang mga salita sa listahang ito. Isulat ang mga kahulugan ng mga salitang may linya. Isulat ang mga kahulugan sa iyong sariling pananalita o wika kung nais mo.

Tr3 (VOCABULARY)

1. Karamihan ng mga turista ay mas nagpapasail sa tumira sa mga otel sa bandang silangan ng lungsod ng Tamarind.

prefer - naisin nang higit, mas nais

to stay - tumira; tumigil

Ang salitang stay ay isang pangkaraniwang pandiwa. Ang kahulugan nito ay tumigil o manatili (maiwan) sa isang lugar o kalagayan ng kaunting panahon.

2. Basahin ang mga sumusunod na pangungusap.

- _____ a. They stay at home on weekends.
- _____ b. They stay in the house at night.
- _____ c. They stayed in Tamarind City.
- _____ d. They stayed at the beach.
- _____ e. She stayed for dinner.
- _____ f. He stayed on the boat.
- _____ g. Young-Hee and Chul-Soo came to Hawaii last year. Bong-Sik stayed in Korea.
- _____ h. The boys stayed clean all day.
- _____ i. Manuel stays healthy all the time.
- _____ j. Be sure the room stays neat.

Markahan ng X ang mga pangungusap sa itaas kapag ang kahulugan ng stay ay tumigil o maiwan sa isang lugar. Lagyan ng (✓) ang mga pangungusap kapag ang kahulugan ng stay ay manatili sa isang kalagayan. Markahan na ngayon ang mga pangungusap. Pagkatapos, magpatuloy sa sumunod na talata.

Tingnan ang mga pangungusap na and kahulugan ng stay ay tumigil o manatili sa isang lugar. Anong uring mga salitang sumusunod sa salitang stay sa mga pangungusap na ito?

Inyong makikita na may mga nababang salita, na ating tinatawag na pang-ukol, pagkatapos ng salitang stay. Ang mga pariralang pang-ukol na ito pagkatapos ng salitang stay ay nakakatulong sa ating pagintindi na ang ating pinaag-uusapan ay tungkol sa pagtigil o pananatili sa isang lugar. Basahin ang mga sumusunod na halimbawa.

a. He stayed in the bathtub for an hour.

b. She stayed at the party.

Ngayon basahin muli ang mga pagsasanay na pangungusap. Salungguhitan ang mga pariralang pang-ukol.

Sa mga itong pangungusap (na may salitang) stay, ang pariralang pang-ukol pagkatapos ng (salitang) stay ay nagpapahiwatig na ang isang lugar ay hindi tiyak. Basahin ang mga sumusunod na halimbawa.

place   time
She stayed on duty (for three hours).

Nanatili siya sa trabaho (sa loob ng tatlong oras).
on duty - di-tiyak na lugar

He stayed in the Army (for five years).

Nanatili siya sa Hukbo (sa loob ng limang taon).
in the Army - di-tiyak na lugar

Tingnan ang mga pangungusap na may (salitang) stay + kalagayan. Ang mga salita (na sumusunod sa) pagkatapos ng stay ay kapareho ba ng stay + lugar?

Ingles sa Hawaii: Sa pag-uusap na "pidgin" ng mga Hawaiiano ang stay ay kadalasang ginagamit sa mga pang-ukol na ay (be) kapag ang pinaag-uusapan ay tungkol sa pook o lugar na kinagoronan. Makakariniq kayo ng mga pangungusap na ito sa Hawaii. Maaring hindi hinyo makikitang nakasulat ang mga ito.

Where he stay?
(Where is he?)

He stay da' house.
(He is in the house.)

She stay hilo.
(She is in hilo.)

Pag-uasap Tungkol sa mga Tao at Wika

Ang samusunod na listahan ay naglalaman ng mga kaalaman tungkol sa pagturing sa mga tao sa ibang bansa. Naglalaman din ito ng mga pangalan ng mga wika kapag itinuturing natin ito sa Ingles.

Kailangang alamin mo kung paano ang pagturing sa iyong sariling lahi at wika sa Ingles.

Ang taong taga-Tsina ay Intsik at sila'y nagsasalita ng salitang Intsik. (Maraming tao ang hindi nakakaalam na ang pananalitang Mandarin at Cantonese ay dalawang wikang Intsik.)

Ang taong taga-Hapon ay Hapones at nagsasalita ng wikang Hapones.

Ang taong taga-Biyetnam ay Biyetnames at nagsasalita ng wikang Biyetnames.

Ang taong taga-Pilipina ay Pilipino at maaring nagsasalita ng Tagalog o Ilokano. (Mayroong pang ibang mga ibang pananalita sa Pilipino.)

Ang taong taga-Korea ay Koreano(a) at nagsasalita ng wikang Koreano.

Ang taong taga-Samoa ay Samoan at nagsasalita ng wikang Samoan.

Ang taong may dugong Hawaiiyo ay tinatawag na Hawaiian. May wikang Hawaiian, ngunit di-gaanong maraming Hawaiian ang nagsasalita ng wikang ito. Ang kahulugan ng salitang Hawaiian ay taong may dugong Hawaiian. Ito ay nanangahulugan din ng wikang Hawaiian.

Ang ang pagtawag natin sa taong taga-Mahimahi? Kung sila'y may sariling wika, ano ito?

Ang taong taga-Mahimahi ay _____ at nagsasalita ng wikang _____.

Tr4 (PREPOSITIONS)

in - sa; sa loob ng; nasa
on - sa; sa ibabaw ng
at - sa; malapit sa; nasa
to - sa; hanggang sa
toward - patungo sa

-Maawing gamitin ang in, on, at, upang magturo ng isang lugar.

in ang in ay nagpapahiwatig ng isang dako o lugar na sarado o napapaligaran.

He lives in an apartment.

She lives in the house.

They live in Honolulu.

You are in Hawaii.
on

ang on ay nagtuturing sa ibabaw o labas ng isang dako o lugar.

She lives on Nene Street.

We live on Oahu.

The cat is on the roof.

He sits on the floor.

Ating ginagamit ang in sa mga estados, bansa, lupalop, malalawak na lugar, at maliliit na lungsod.

He lives in California.
(a state)

He lives in Korea.
(a country)

He lives in Asia.
(a continent)

He lives in the West.
(a large area)

He lives in Manila.
(a city)

Sa mga isla a pulo at mga kalye, ating ginagamit ang
on.

We live on Oahu.
(But we live in Hawaii.)

They live on Nene Street.

at ang at ay nagtuturing ng isang-dako o lugar na malayo sa nagsasalita. Kapag ginagamit ang at, tayo'y nag-iisip ng isang lugar o dako lamang.

He lives at 2131 Mango Blvd.

He is at the beach.

He is at the hospital.

Maaring may mga pangungusap na ganito:

She lives in Hawaii on Oahu on a Street in a house at 220 Pali Avenue.

He is in Hawaii on Oahu at the beach on a bicycle.

Maaring gamitin ang to at toward sa mga pang-ukol na nagpapahiwatig ng dakong patutunguhan at galaw o kilos.

to ang to ay nagtuturing ng galaw o kilos na titigil sa isang natatanging panahon o lugar.

Kapag ginagamit ang to sa mga dakong patutunguhan, tayo'y nag-iisip ng isang tiyak na layon o lugar na pupuntahan.

We walk to the beach.

The beach is our goal or destination.

He goes to the park.

She is walking to the bank.

They are running to the library.

toward ang toward ay nagtuturing ng galaw o kilos sa mga pangkalahatang direksyon o patutungahan. Hindi ito nagpapahiwatig ng isang tiyak na layon o patutungahan.

They are walking toward the beach.

He walks toward the bank.

The cat is walking toward the hospital.

The girl is running toward the park.

Mga Pagsasanay sa Mapa

Tingnan ang mapa ng lungsod ng Tamarind. Sagutin ang mga sumusunod na tanong.

1. Ikaw ay naglalakad sa lungsod ng Tamarind. Anong kalye o mga kalye ang maari mong daanan kung nais mong maglakad patungong dagat?
2. Ikaw ay nasa bulyer ni Fukuda na pinagkukumpunihan ng mga katawan ng sasakyan. Papunta ka sa sinehan. Maglakad ka patungong _____ Boulevard.
3. Ikaw ay nasa aklatan. Ikaw ay maghuhulog ng iyong sahod na tseke. Maglakad ka sa Banyan Tree Street _____ bangko.
4. Ikaw ay nakatira _____ Mango Blvd. Ikaw ay nakatira _____ Hibiscus Court Apt. Ikaw ay nakatira _____ ikalawang palapag.
5. Ikaw ay pupunta _____ kinalalagyan ng mga hayop. Ikaw ay nasa Mango Blvd. Naglalakad ka _____ dagat.

Tr5 (Exercises With Prepositions)

Pilihin ang mga pangungusap na nagsasabi tungkol sa mga larawan sa mga sumusunod na pahina: Isulat ang mga pangungusap sa tabi ng mga tamang larawan. Maaring may higit sa isang pangungusap para sa isang larawan.

Tr6 (More Exercises With Prepositions)

Basahin ang mga pangungusap. Tingnan ang mga larawan. Bawat isang larawan ay may apat na pangungusap. Bilugan ang mga letra ng mga pangungusap na nagsasabi tungkol sa mga larawan. Markahan lahat ang mga pangungusap na nagsasabi tungkol sa larawan.

Tr7 (RECOGNITION EXERCISES)

Mga Bilin: Kapaq ikaw ay nagbabasa, mahalagang bagay ang pagintindi ng kahulugan ng mga salita na nasa pahina. Isang paraan ng pag-intindi ng mga salita ay ang pagbasa ng lupon ng mga salita. Huwag basahin ang mga salita ng isa-isa. Subuking tingnan ang mga dalawa o tatlong salita ng sabay-sabay. Halimbawa, tingnan ang pangungusap na ito. Tingnan ang buldok sa itaas ng at. Nakikita mo ba ang tatlong salitang look at this? Basahin ang mga pangungusap sa mga sumusunod na pagsasanay. Subuking tingnan ang tatlong mga salita ng sabay-sabay. Markahan ng (✓) ang magkaparehong paris ng mga salita. Maari mong ilagay ang marka (✓) sa kaliwa ng mga salita. Basahin ng mabilis. Orasan ang iyong sarili.

Tr8 (CULTURAL EXPLORATION)

PAGTUKLAS NG MGA KAUGALIAN PAGPAKILALA SA SARILI AT NAIPAPAKILALA

Alam mo nang ipakilala ang iyong sarili. Sa susunod ay malalaman mo nang ipakilala ang ibang tao. Ito ang isang bahagi ng Ingles na may tuntunin o pormula; iyon ay ang pagshute kung papaano mo ipakilala ang iyong sarili at ang mga ibang tao. Ngayon ay kailangan mong sanayin ang pakikipagkilala at pagpapakilala hanggang sa magawa mo ito ng mahusay. Ang pinakamahalagang bahagi ng pagpapakilala ay ang maliwanag at tamang pagbigkas ng pangalan ng bawat isa.

NAMES

Karamihan sa mga Amerikano ay may tatlong bahagi ang kanilang pangalan--unang pangalan, gitnang pangalan, at apelyido.

Ang unang pangalan ay ang tinatawag o ginagamit ng ating mga kaibigan. Ito ang pangalan na sasabihin kung ipakikilala natin ang ating sarili. Ito ang pangalan na unang inisulat kung tayo ay magpipirma. Maraming mga unang pangalan sa Ingles. Kadalasan, ang mga anak na lalaki ay ipinapangalan sa ama o tatay. Kaya ang anak na lalaki ay magkapareho sa pangalan ng ama o tatay. Ang anak naman na babae ay kadalasan ipinapangalan sa unang pangalan ng ina.

Ang gitnang pangalan ay nasa pagitan ng unang pangalan at ng apelyido. Kadalasan hindi natin ginagamit ang gitnang pangalan maliban lang kung magpipirma tayo ng mga legal na papeles. Karamihan ng mga tao ay ginagamit lamang ang unang letra ng gitnang pangalan. Itong unang letra ay

tinatawag na unang titik ng gitnang pangalan (middle initial). Gaya ng pangalang Mary Anne Jones ay maaring ipirma ng Mary A. Jones.

Ang huling pangalan ay ang apelyido. Ang mga batang Amerikano ay kadalasang ginagamit ang apelyido ng ama. Ang babaeing may asawa ay kadalasang ginagamit ang apelyido ng asawa. Hindi na niya gagamitin ang dati niyang apelyido. Gaya ng, kapag mag-asawa na sina Mary Jane Smith at Robert Allen Jones, sila'y magiging Ginoo (G.) at Ginang (Gng.) Robert Allen Jones. Ang legal na pangalan ng babai ay magiging Mary Jane Jones. Ang apelyido niya hongo dalaga siya ay Smith. Ang pangalan ng babai bago siya mag-asawa ay tinatawag na "maiden name". (Subalit may mga ilan sa mga Amerikanong babai na gumagamit pa rin ng kanilang pangalan pagkatapos silang mag-asawa).

Ang legal na pangalan ay ang unang pangalan, gitnang pangalan, at apelyido. Ang una at gitnang pangalan minsan ay tinatawag na naibigay na pangalan (given names). Ang huling pangalan ay ang apelyido.

INITIALS

Ang tinatawag na "initials" ay ang mga titik ng una, at gitnang pangalan, at ang iyong apelyido. Gaya ng, Mary Anne Jones ay magiging MAJ. Ang mga ibang tao, kadalasan sa mga lalaki, ang ginagamit nilang pangalan ay ang mga unang titik nito. Gaya ng tao na ang pangalan ay Billy Joe kung minsan ay tinatawag na BJ. Kadalasan ding ginagamit ang mga unang titik ng pangalan kung ang pinag-uusapan ay tungkol sa mga Presidente. Gaya ng, FDR (Franklin Delano Roosevelt), JFK (John Fitzgerald Kennedy), LBJ (Lyndon Baines Johnson).

NICKNAMES

Ang palayaw ay ginagamit sa halip ng iyong legal na pangalan. Minsan ang mga magulang ay nagbibigay ng mga palayaw sa kanilang mga anak. Gaya ng anak na lalaki na pinangalanan ng William ay may palayaw na Bill. Ang anak na babai na pinangalanan ng Elizabeth ay may palayaw na Liz.

Kung minsan ang palayaw ay nakapagbibigay ng kanilang anyo. Ngunit madalas na ang mga magulang ay hindi nagbibigay ng ganitong pangalan sa kanilang anak. Kadalasan sila-sila na ring mga kabatahan ang nagbibigay ng mga ganitong pangalan. Gaya ng, isang bata na may buhok na kulay mais ay tinatawag ng Bulak (Cotton); o kaya'y ang ang bata na masyadong payat ay tatawaging Payat (Slim). Kadalasan ang mga pangalang ito ay hindi kanais-nais. Gaya ng, tao na nakasalamin ay tinatawag na Apāt ang Mata (Four Eyes); at kung mataba naman ay tinatawag na Mataba or Sobrang

Taba (Fats) o (Chubby).

Narito ang mga pangkaraniwang palayaw ng mga Amerikano na ibinigay ng kanilang mga magulang.

Girls	
legal name	nickname
Abigail	Abby
Barbara	Barb
Cynthia	Cindy
Deborah	Debbie
Elizabeth	Liz, Beth, Betty
Janice	Jan
Janet	Jan
Jennifer	Jinny, Ginny
Judith	Judy
Katherine	Kay, Kathy, Kate
Margaret	Marge, Margie
Nancy	Nan
Patricia	Pat, Patty
Suzanne	Sue, Suzy, Suzie
Susan	Sue, Suzy, Suzie

Boys	
legal name	nickname
Alfred, Alvin	Al
Arthur	Art
Andrew	Andy
Donald	Don
David	Dave
Edward, Edwin	Ed
Franklin	Frank
Henry	Hank
Harrison	Harry
James	Jim, Jimmy
Jonathan	John, Johnny
Kenneth	Ken
Michael	Micky, Mike
Jeffrey	Jeff
Patrick	Pat
Robert	Rob, Bob
Ronald	Ron, Ronnie
Steven	Steve
Randolph	Randy
Randall	Randy
Richard	Rick, Rich, Dick
Samuel	Sam, Sammy
Terrence	Terry
Terrance	Terry
Thomas	Tom, Tommy
Matthew	Matt
Victor	Vic

legal name	Boys	nickname
William		Bill, Billy
Theodore		Ted, Teddy

TITLES

Karamihan ng mga tao ay hindi gumagamit ng titulo sa pagpapakilala ng kanilang sarili. Ngunit, kung kayo'y unang makikipagkilala sa nakatatandang tao, superbisor, o guro, mabuti ang paggamit ng mga titulo.

Ang mga titulo o pangtawag ay kasama ng mga apelyido. Gaya ng, ang Mary Lee ay magiging Gng. Lee kung siya ay may asawa. Siya ay Bb. Lee kung dalaga. Ginagamit ang Ms. Lee kung ito ang gusto niyang gamitin na titulo o kung hindi mo alam kung siya ay dalaga o may asawa na. Mary ang tawag kung siya ay iyong kaibigan, iyong kasing-edad, o kaya'y bata pa lamang. Kailan man ay hindi siya tatawagin na Bb. Mary, Gng. Mary o Ms. Mary.

Kung minsan ang mga taqa-ayos ng buhok ay gumagamit ng Binibini sa kanilang unang pangngalan habang sila'y nagtatrabaho. Kung sakaling ganito man, maaaring gamitin ang Bb. sa kanyang unang pangalan. Ngunit hindi nararapat na tawagin ang sino man sa ganitong paraan. Mabuti namang tawagin ang mga guro sa ganitong paraan subalit ito ay hindi tama at hindi maganda sa pandinig.

Ang pagtawag sa mga lalaki ay Ginoo (G.). Walang pagtawag sa Ingles ng titulo ng mga lalaki kung siya ay binata o may asawa. Hindi mabuting tawagin ang isang lalaki ng Ginoo (Mr.) na hindi kasama ang kanyang apelyido. Si Jim Johnson ay Mr. Johnson o kaya'y Jim kung siya ay iyong kaibigan o bata pa lamang. Kailanman ay hindi siya Ginoo (Mr.) lamang.

Kung hindi mo alam ang apelyido ng isang lalaki ay maaari mo siyang tawaging "sir". Ginagamit natin ang sir sa mga lalaking nakatatanda o kapag ang katayuan o ranggo ay may autoridad o kapangyarihan. Malimit na ang mga serbidor, serbidora, at mga kawani ay gumagamit ng "sir" sa pagtawag sa mga taong taqa-tangkilik o kliyente. Hindi ginagamit ang "sir" sa mga pangalan gaya ng:

Sir Cruz
Sir Johnson
Sir Charles

(maaaring gamitin ito kung sila'y mga hari o makahari.)

SHAKING HANDS

Ginagamit ang kanang kamay sa pakikipagkamay. Kadalasan ang mga tao ay nakikipagkamay kung sila'y ipinakilala sa

ibang tao. Ang mga kalalakihan ay nakikipagkamay sa isa't-isa sa unang pagtatagpo o pakikipagkilala. Kung minsan, sila'y nakikipagkamay kahit na sila'y magkakilala, sa pangangalakal o sa panlipunan. Ang dalawang matalik na magkaibigan ay magkakamay kung sila'y hindi nagkita sa loob ng mahabang panahon, mga dalawa o tatlong buwan. Hindi dapat makikipagkamay sa mga taong kakilala mo na kung kayo'y nagkikita sa araw-araw.

Ang mga kababaihan ay nakikipagkamay lamang kung nais nila. Kadalasan, ang mga lalaki ay hindi nag-aabot ng kanilang kamay sa mga kababaihan maliban kung ang babai ang unang mag-aabot ng kanyang kamay.

EYE CONTACT

Ang pakikipagtinginan ay mahalaga sa pakikipagkilala. Ito ay ang pagtingin sa mga mata ng iyong Kausap habang kayo ay nakikipagkilala. Kung babanggitin mo ang pangalan ng isang tao kailangang tingnan mo siya.

BODY SPACE

Lahat ng kaukalian ay may agwat ng katawan ng ginagamit sa pakikipag-usap sa isa't-isa. Ito ay hindi itinuturo tungkol sa mga kaukalian ngunit napag-saralan, kadalasan ay hindi natin namamalayan.

Ang mga Amerikano ay may agwat na dalawang talampakan habang sila'y nag-uusap. Subukang pagmasdan ang mga Amerikano habang sila'y nag-uusap. Iyong mapapansin na may agwat ang kanilang katawan habang sila'y nag-uusap.

Tr9 (COMPREHENSION)

.. Bilugan ang tetra ng tamang sagot sa ibaba.

Tr10 (VOCABULARY)

Hanapin ang mga salita at pananalitang ito sa kuwento. Subuking hulaan ang kahulugan ng mga salita at pananalitang ito. Huwag gumamit ng talatinigan. Isulat ang kahulugan sa iyong sariling wika o sa Ingles.

Tr11 (REVIEW EXERCISES)

Sagutin ang mga sumusunod na tanong bago gawin ang susunod o ibang bahagi ng leksiyon.

UNIT II

IT'S A MATTER OF TIME

PREVIEW

Sa ikalawang pangkat na ito, iyong matutunan ang marami pang mga bagay-bagay tungkol sa islang Mahimahi. Ang pangunahing paksa ng bahaging ito ay tungkol sa oras. Iyong mababasa ang tungkol sa pamamaraan ng sasakyan sa Mahimahi, at matutuhang basahin ang listahan ng pagdating at pag-alis ng mga sasakyan. Ang listahang ito ay katulad ng listahan ng oras ng luwas ng mga sasakyan sa Honolulu. Kung kaya mo nang basahin ito, ay kaya mo na ring basahin ang listahan ng mga luwas ng sasakyan sa Honolulu. Mayroon ding maikling babasahin tungkol sa oras at paano magkuwenta ng oras sa mga buwan at mga araw.

Ang pangunahing pagsasanay sa pananalita sa pangkat na ito ay tungkol sa mga pang-ukol na into, through, from, between.

Alalahanin na ang mga kasagutan sa mga pagsasanay ay nasa huling panig ng aklat na ito.

Vocabulary/Phrases

Reading 4

a lot money - maraming pera, salapi
all day - buong araw ; isang araw
always /ôl'wâz/ adv lagi ; palagi
breaking down - nasisira
bought /bôt/ v pt,pp of buy binili
brings /brîngs'/ v dalhin ; dinala
brought /brôt/ v pt,pp of bring nagdala ; dinala
buy /bi/ v bumili
buying /bi'îng/ v prp of buy bumibili
children /chîl'drën/ n pl of child mga bata
cost /kôst/ n halaga ; bayad
decided /dî-sî'dîd/ adj tiyak ; natatalaga
expensive /ek-spen'sîv/ adj mahal (ang bayad)
high school - mataas na paaralan
houses /hous'îs/ n pl of house mga bahay
in the mornings, afternoons - sa umaga, hapon
needed /nêd'id/ v pt,pp of need kailangan, kinakailangan
old /ôld/ adj luma
renting /rent'îng/ v prp of rent nangungupahan
runs from _____ to _____ - tumatakbo mula sa _____ hanggang
sa _____
students /s/t/yoo'd nts/ n-pl of student mga estudyante
system /sîs'tm/ n pamamaraan ; kaayusan
takes home - luwi (dalhin sa bahay)
through /thrôo/ prep sa pamasaqitan ; dahil sa
used /yôôzd/ adj gamit na ; luma
used buses - gamit na mga sasakyan (luma)
visits /vis'its/ v dumalaw ; bumisita
workers /wûrk'ers/ n pl of worker mga trabahador o mga taong
nagtrabaho

Reading 4A

between /bi-twen/ prep sa pagitan ng

housing area - lugar o pook na kinaroronan ng mga bahay
voted /vot'id/ v pt,pp of vote bumoto

Reading 5

agreed /-gred/ v pt,pp of agree sumangayon

city-wide /sit'e-wid/ panglungsod

discussion /dis'kus'sh-n/ n pag-uusap

doctor /dok't r/ n doktor ; manggagamot

during /d/y/oor'ing/ prep sa panahon, nga ; sa ; sa loob ng

easy /e'ze/ adj matali

everyone /ev're-wun/ n bawat (isang tao) ; lahat ng tao

figure out - pasiyahan sumahin

go back and forth - pabalik-balik

had to - kailangan..

island-wide - pangbuong isla

lots of - maraming mga..

routes /roots/ n pl of route mga daan

said /sed/ v pt,pp of say sinabi

shop /shop/ v mamili

should /shood/ v pt of shall used as an auxiliary dapat ;
nararapat

so /so/ adv pagayon ; gayon ; kaya

start /start/ v mag-umpisa

take the bus - sumakay sa "bus"

that is - iyon, iyan ay

those /thos/ pron pl of that ang mga iyon, iyan

travels /trav'ls/ v maglakbay

wanted /wont'id:wont'id/ v pt,pp of want gusto ; ginusto

weekday /wek-da'/ n lahat ng araw sa loob ng isang linggo
maliban sa araw ng Linggo

Reading 6

airport /ar'port/ n palapagan ng mga eroplano

also /ol'so/ adv din ; rin ; gayon din

blocks /bloks/ n pl of block bloke

build /bild/ v magtayo

businesses /bis'nēs-is/ n pl of business pangangalakal
 bus terminal - himpilan ng mga sasakyan
 catch a bus - sasakay ng "bus"
 company /kōm'p-nē/ n kompanya ; bahay-kalakal
 edge /ēj/ n tabi ; gilid
 end /ēd/ n dulo
 finally /fi'n-l'e/ adv sa wakas
 garage /g-'raj';rāzh/ n garahe
 happy /hāp'ē/ adj masaya
 merchants /mər'ch-nts/ n pl of merchant mangangalakal
 neat /nīr/ adj malapit
 north /nōrth/ n hilaga
 of course - siyempre naman ; aba' talaga
 owners /ōn'rz/ n pl of owner mga may-ari
 residents /res'-d-nts/ n pl of resident mga naninirahan
 ride /rīd/ v sumakay
 several /sev'-r-l/ adj ilan ; iba't-iba
 spa /spā/ n lugar na paliguan
 stop /stōp/ v tumigil
 suburb /sūb'-rb/ n arabal ; pook sa paligid ng lungsod
 turn /tūrn/ v umikot ; bumalik

Bus Schedule

arrive /-riv/ v dumating
 destination /dēs't-nā'sh-n/ n hantungan ; pupuntahan
 east bound /ēst'bound/ patungong silangan
 effective /i-fek'tiv/ adj mag-umpisang.. maging..
 fare /fār/ n pasahe
 for further information - sa mga karagdagan kaalaman
 holidays /hōl'-dāz/ n pl of holiday pista ; bakasyon
 leave /lēv/ v umalis
 one-way /wun-wa/ adj isa lamang na patutunguhan
 Saturdays /sat'-r-dāz/ n pl of Saturday Sabado
 schedule subject to change without notice - ang mga listahan
 ay maaaring mapalitan na walang paunawa

signs /sins/ n pl of sign karatula
Sundays /sun-daz/ n pl of Sunday Linggo
thru /throo/ prep sa pamamagitan ng ; sa
transit company - kompanya ng mga sasakyan
via /vi' yə' / prep pamamagitan ng
west bound /west bound/ patungong kanluran

Short Readings:

after /af't r/ prep pagkatapos ; susunod
ahead /'hed/ adv nauuna ; sa harap
America /-mer' -k/ n Amerika
Americans /-mer' -k ns/ n pl of American mga Amerikano
another /-nuth' r/ adj isa pa ; iba
as soon as - sa lalong madaling panahon
August /o-g st/ n Agosto
autumn /o't m/ n taglagas
because /bi-kəz/ conj dahil sa ; sapagka't
blue /bloo/ adj bughaw ; asul
calendar /kal' n-d r/ n kalendaryo
church /church/ n simbahan
clocks /kloks/ n pl of clock mga relo ; orasan
cold /kold/ adj malamig ; maginaw
December /di-səm'b r/ n Disiyembre
divide /di-vid/ v hatiin
doors /dorz; dorz/ n pl of door mga pintuan
ends /ends/ v matapos ; tapusin
evening /ev'ning/ n gabi
extra /ek-str / adj labis
faces /fas'is/ n pl of face mga mukha
fall /fol/ n taglagas
February /feb'yoo-er'e/ n Pebrero
food /food/ n pagkain
Friday /fri-da' / n Hiyernes
give /giv/ v ibigay ; handugan ; magbigay
go back to work - bumalik sa trabaho
go shopping - mamili

God /god/ n Diyos

hot /hot/ adj mainit

important /im-por't nt/ adj mahalaga

in thirty minutes - sa loob ng kalahating oras

January /jan'yoo-er'e/ n Enero

lasts from ____ to ____ - magtatagal mula sa ____ hanggang sa ____

last day - huling araw

Latin word - salitang Latina

Leap years - taon na sobra ng isang araw (kapag ang buwan ng
Pebrero ay may araw na 29)

learn /luro/ v matuto ; mapag-aralan

like /lik/ v gaya

looks /looks/ v magmukha ; parang..

mainland /man'land/ n punong-bayan

March /march/ n Marso

May /ma/ n Mayo

means /mens/ v mangahulugan

midnight /mid-nit/ n hatinggabi

Monday /mun'da/ n Lunes

Monday thru Friday - Lunes hanggang Biyernes

months /munths/ n pl of month mga buwan

never /nev'r/ adv hindi o huwag kailanman

next /nekst/ adj sumusunod ; kasunod

night /nit/ n gabi

noon /noon/ n tanghaling tapat ; alas dose ng tanghali

offices /o'fis-is/ n pl of office mga opisina ; tanggapan

often /of' n/ adv ma-limit ; madalas

open /o'p.n/ adj bukas

parents /par' nts/ n pl of parent mga magulang ; ama at ina

parks /parks/ n pl of park mga parke

picnic /pik'nik/ n piknik

playing /pla'ing/ v prp of play naglalaro

relax /ri-laks/ v magpahinga

sad /sad/ adj malungkot

sadness /sad'nes/ n kalungkutan

sand /sænd/ n buhangin

seasons /seɪz n/ n pl of season panahon

second /sek'nd/ adj ikalawa ; pangalawa

September /sep-tem'bər/ n Septiyembre

spring /spring/ n taqsihol na panahon

stores /storz/ n pl of store mga tindahan

summer /sum'ər/ n tag-araw

supermarkets /sop'ɪr-mār'kits/ n pl of supermarket. tindahan

tell time - sabihin ang oras

three-day weekend - tatlong araw na may bakasyon (Sabado,

Linggo, Lunes o Biyernes, Sabado, Linggo)

Thursday /thurz'deɪd/ n Huwebes

time /tɪm/ n oras ; panahon

Tuesday /tʉy'deɪd/ n Martes

weather /weth'ər/ n panahon

Wednesday /wenz'deɪd/ n Miyerkoles

week /wek/ n linggo

weekend /wek'end/ n araw ng Linggo

winter /win'tər/ n taqlamig

workday /wɜrk'deɪ/ n araw ng pagtrabaho o paghanapbuhay

work week - linggo ng pagtrabaho

wristwatches /rɪst'wɔtʃ-ɪz/ n pl of wristwatch mga relo

year /jɪr/ n taon

Miscellaneous Translations

Tri (Comprehension)

Basahin ang mga sumusunod na pangungusap. Bilugan ang letra ng mga piling pangungusap na may matuwid na pasiyang maibabata sa unang pangungusap. Ang pasiyang maibabata sa unang pangungusap ay di-kinakailangang pag-uulit ng unang pangungusap.

Tr2 (VOCABULARY)

Kapag may salita sa babasahin na hindi mo alam, huwag titigil upang gumamit ng talatinigan (dictionary), hangga't hindi mo nasusubukang alamin ang kahulugan ng salitang ito. Kailangang basahin ang pangungusap na kinalalagyan ng salita at pagkatapos basahin ang buong talata. Kadalasan, maari mong hulaan at alamin ang kahulugan ng isang salita na hindi kinakailangan ang talatinigan.

Halimbawa, tingnan ang unang talata. Tingnan ang mga salitang island-wide at city-wide.

Ngayon, tingnan ang dalawang pangungusap na nagsisimula ng "That is," - "Ito ay,". Kapag nakakita ka ng "That is," alam mo na may isang kahulugan o pag-ulit ng kuro-kuro ng isang pangungusap ay sumusunod.

One bus is an island-wide bus. That is, one bus travels between Poi City and Tamarind City.

One bus is a city-wide bus. That is, one bus travels in Tamarind City.

Mapupuna na may buong pangungusap na nagsisimula pagkatapos ng "That is". Ang pangungusap na that is ay nagbibigay ng karagdagang kaalaman. Kapag tayo'y makakita ng that is malalaman natin na may sumusunod na karagdagang kaalaman na makakatulong sa pagintindi ng nangungunang pangungusap. Kadalasang may karagdagang kaalaman ang makikita sa mga pangungusap na sumusunod sa isang mahirap na salita. Ang kaalamang ito ay makakatulong sa iyong pag-intindi ng salita. Kaya, magpatulong bumasa, huwag kukuha ng talatinigan tuwing makakakita ka ng bagong salita. Sikapin munang alamin ang kahulugan ng salita.

Tr3 (Vocabulary Exercise)

Basahin ang mga sumusunod na pangungusap. Isulat ang kahulugan ng nasalungguhitang salita. Huwag gagamit ng talatinigan.

Tr4 (Vocabulary)

Hanapin ang mga sumusunod na salita wanyaysay. Basahin ang talata kinalalagyan ng mga salita. Subuking hulaan ang kahulugan ng mga salita. Subuking ibigay ang katuturan ng mga salita na di-gagamit ng talatinigan. Ang mga pangungusap sa pagsasanay na ito ay may mga kaalaman na makakatulong sa iyo.

Tr5 (Comprehension)

Pilihin ang mga pangungusap na pareho ang kahulugan sa unang pangungusap.

Tr6 (MORE PREPOSITIONS)

into - nagpapahayag ng kilos o galaw; kapag ang kilos ay natapos na, ang tao o bagay ay nasa loob ng isang bagay.

1. She is walking into the bank.
2. He is driving into the city.
3. They moved into an apartment.

through - nagpapahayag ng kilos o galaw na hindi nagtatapos sa isang lugar.

1. The bus goes through the town. (The bus continues its journey.)
2. He walked through the park. (He continued walking.)
3. The car went through the window.

from - nagpapahayag ng papalayang kilos; ang from ay kadalasang qinaqamit na kasama ang salitang to.

1. Where are you from?
2. I'm from Korea.
3. The bus runs from Poi City to Tamarind City.
4. The letter is from her sister.
5. He traveled from Tamarind City to Poi City.

between - sa pagitan ng; sa gitna ng.

Ang sasakyan ay naglalakbay sa pagitan ng Poi City at Tamarind City.

Ang "bar" ni Jake ay nasa pagitan ng panaderya at kompanya ng mga kagamitan sa kotse.

UNIT III
FOOD FOR THOUGHT

PREVIEW

Ang ikatlong pangkat ay naglalaman ng mga bagay-bagay tungkol sa pagkain at kalusugan. Bilang isang katulong ng mga nars, babantayin mo ang mga pasyente habang sila'y kumakain. Maaaring magiging tungkulin mo ang pagpapakain sa mga pasyenteng di-makapagsubo sa sarili. Mahalaga ang iyong kinalaman tungkol sa mga pagkaing kailangan ng mga pasyente. Hindi ka maghahanda ng mga pagkaing ito, subali't kinakailangan mong malaman ang kahalagahan ng pagkain o diyeta sa ikatutulong ng kanilang paggaling.

Sa ilan sa mga pagsasanay dito, iyong susuriin ang sariling diyeta at kaugalian sa pagkain. Dahil ikaw ay magtatrabaho sa larangan ng kalusugan, mahalaga ang paglapat ng mabuting kaugalian sa pagkain at sa sariling pamumuhay.

Habang iyong ginagawa ang pangkat na ito, iyong mapupuna na mayroong mga talangguhit sa ilan sa mga babasahin. Ang iyong pangunahing gawain ay ang pagpaliwanag ng mga talangguhit na ito. Sa panahong ikaw ay isang estudyante, kukuha ka ng ilang mga iksamen o pagsubok. Kadalasan, ang mga ito ay may mga bahaging kinakailangan ang pagpapaliwanag ng mga talangguhit. Kung kaya't ang mga ito ay magbibigay ng pagsasanay sa iyong pagbasa at pagpaliwanag ng mga talangguhit na iyong kukunin sa mga iksamen o pagsubok.

Kung gayon, ang layunin ng bahaging ito ng aklat ay upang mabigyan ka ng mga kaalaman tungkol sa pagkain. Ito ay mahalaga sa iyong pagiging katulong ng nars. Ang pangkat na ito ay nagbibigay din ng mga pagsasanay sa pagbasa ng mga talangguhit upang ikaw ay maging handa sa mga iksamen o mga pagsusubok na iyong kukunin.

Vocabulary/Phrases

Reading 7

- bones /bɒnz/ n pl of bone mga buto (ng katawan)
- builds /bɪldz/ v magtayo
- butter /bʊt'ər/ n mantikilya
- calcium /kəl'se-əm/ n isang uri ng sangkap na nasa buto ng katawan
- carbohydrates /kɑr'bo-hi'dreɪt/ n pl of carbohydrate mga bahagi na kakanin na asukal o arina
- cellulose /sel'y'ulɒs/ n mumunting hibla ng mga halaman at gulay
- cereal /sɪ're-əl/ n mga pagkain na gaya ng mga bigas at mais
- chemicals /kem'ɪk əlz/ n pl of chemical mga bagay na kemikal
- citrus fruits /sɪt'r s frootz/ n pl of citrus fruit mga prutas gaya ng mga suha, kahel at dalanghita
- coconut /ko'k -nut/ n niyog
- complete protein - mga protinang galing sa mga karne, itlog, at mga isda
- contain /k n-tən/ v maglaman
- energy /en'ɜr-je/ n lakas ; kagustuhang gumawa o magtrapaho
- fats /fats/ n pl of fat taba ; mantika
- fruits /frootz/ n pl of fruit mga bungang-kahoy ; prutas
- growth /grəʊθ/ n paglaki
- healthy /helth'e/ adj malusog
- incomplete protein - mga protinang galing sa mga gulay
- iodine /i' -dɪn/ n sustansiyang nanggagaling sa mga pagkaing galing sa daigat o mga ibang gulay
- iron /ɪ' rən/ n sustansiyang galing sa mga ibang pagkain
- keep-us healthy - tayo'y maging malusog
- limes /lɪmz/ n pl of lime kahel
- living cells - mga selula sa mga buhay na bagay
- margarine /mar'ɜr-rɪn/ n mantikilya ; margarina
- meat /meɪt/ n karne ng mga baka o baboy
- milk /mɪlk/ n gatas
- minerals /mɪn' r- əlz/ n pl of mineral mga sustansiyang digaling sa mga hayop o gulay

noodles /nood'ls/ n pl of noodle bihon ; miki
 normal /nôr'mol/ adj katamtaman ; karaniwan
 nuts /nûts/ n pl of nut mga butong nakakain
 nutrients /n/y/ôô'te-nts/ n pl of nutrient mga pagkain
 oil /oil/ n langis ; mantika
 one-half to two-thirds - kalahati hanggang dalawang pang-
 katio
 oranges /ôr'inj'is/ n pl of orange mga bungang kahel
 potatoes /p-tâ'tôs/ n pl of potato mga patatas
 poultry /pôl'trē/ n manukan
 protein /prô'tēn/ n protina
 rice /ris/ n bigas ; palay ; kanina
 starch /starch/ n arina
 sugar /shôog'or/ n asukal
 teeth /tēth/ n pl of tooth mga ipin ; ngipin
 vegetables /vēj'te-bels/ n pl of vegetable mga gulay
 vision /vīzh'ən/ n paningin
 vitamins /vī'te-mens/ n pl of vitamin mga bitamina
 water /wô'tər/ n tubig
 whole milk - gatas na walang kahalo-halo

Nutrition For A Healthy Body

abundant /ə-bûn'd-nt/ adj masagana ; sagana
 activities /ak-tiv'itēs/ n pl of activity mga gawain ; kilos
 added /əd'id/ v passive naidagdag ; naihalo
 aids /ēds/ v makatulong
 air /ār/ n hangin
 all through life - sa buong buhay
 animal foods - pagkaing galing sa mga hayop
 antibodies /an'ti-bôd'ēs/ n pl of antibody pamatay sa mga
 mikrobiyo na maaaring pumasok sa katawan
 are needed - ay kinakailangan
 bacon /bā'ken/ n tusino ; taba ng baboy
 basic substance - mga pangunahing sustansiya
 bean /bēn/ n buto ng mga gulay
 beef stock /bēf stôk/ n sabaw ng pinaglagaan o pinagpaku-
 luan ng karne ng baka
 before /bī-fôr/ prep, bago (ang)

best /best/ adj superl. of good pinakamahusay ; pinaka-
 mabuti
 bleeding /bled'ing/ n pagdurugo
 blood vessels /blud ves' ls/ n pl of blood vessel malala-
 king ugat sa katawan
 bodies /bod'es/ n pl of body mga katawan
 brain /bran/ n utak
 broccoli /bok' -lè/ n isang uri ng gulay
 bulk /bulk/ n malaki o maraming bahagi
 cabbage /kab'i/ n repolyo
 caroten /kar' -tên/ n sangkap na nanggagaling sa mga halaman
 o gulay na nagiging bitamina
 carries /kar'es/ v nagdadala
 carrots /kar' ts/ n pl of carrot isang uri ng gulay na kulay
 dilaw
 cartons /kart'ns/ n pl of carton karton ; kahon
 change /chanj/ v palitan
 cheese /chez/ n keso
 classes /klas'is/ n pl of class mga uri o klase
 combine /k m'bin/ v pagsamahin
 control /k n-trol/ v pigilip
 cooking oil - mantikang ginagamit sa pagluluto
 correctly /k -rekt'le/ adv tama ; tumpak
 cushion /kush' n/ n kudson
 dark green vegetables - mga berde o luntiang gulay
 deep yellow vegetables - mga dilaw na gulay
 destroy /di-stroi/ v sirain
 diets /di' ts/ n pl of diet pagkain ; diyeta
 digestion /di-jest' n/ n pagkatunaw
 dim light /dim lit/ malabong ilaw
 dozen /doz' n/ n dosena ; labindalawa
 dry beans - mga pinatuyong buto ng gulay
 eaten /e't n/ v pp of ate kinain ; nakain
 egg yolks /eq yoks/ n pl of egg yolk mga pula ng itlog
 especially /e-spesh' l-e/ adv lalo na sadya
 evaporation /i-vap' ra'sh n/ n pagsingaw ; paglaho

fight /fit/ v lumaban
 for example - halimbawa ng
 forms /fórmz/ n pl of form mga uri o klase
 fortified /fór't.-fid/ v pt pp of fortify palakasin ;
 kutaan
 furnishes /fúr'nish'is/ v bigyan ; dulutan
 get out of - nakakakuha ng. ; nakukuha sa.
 gives /givz/ v nagbibigay
 glass of (milk) - baso ng (gatas)
 grains /grāns/ n pl of grain mga buto o bigas
 hair /hār/ n buhok
 head /hēd/ n ulo
 heart /hārt/ n puso
 hemoglobin /hē'm.-glō'b.n/ n ang mapulang bahagi ng dugo
 hold /hōld/ v pagsamasamahin ; mapagbabatayan
 identified /ī-d.n't.-fid/ v pt,pp of identify kilalanin
 include /in-klōd/ v ibilang ; isama
 individual /in'd.-vij'oo.-l/ n isang (tao o bagay)
 infection /in-fāk'sh.n/ n nakakahawang sakit
 iodized salt /i'.-dīzd sōlt/ asin na nalagyan ng "iodine"
 kidney /kid'nē/ n bato ; pantog
 life /lif/ n buhay
 liver /liv'./ n atay
 lungs /lūngz/ n pl of lung бага
 macaroni /mak'.-ro'nē/ n makaroni
 maintain /mān-tān/ v ipagpatuloy
 maintenance /mān-t'nans/ n pagbuhay ; ikinabubuhay
 major /mā'j.r/ adj pangunahin
 muscles /mūs'elz/ n pl of muscle kalamnan ; laman
 naturally /nāch'.-r.-lē/ adv katutubo ; mangyari pa
 necessary /nēs'.-sēr'ē/ adj kailangan ; di-maliwasan
 nerves /nūrvz/ n pl of nerve bahagi ng katawan na pangdamdam
 occurs /-kūrz/ v maganap
 onions /ún'y:ns/ n pl of onion sibuyas
 organs /ór'g:ns/ n pl of organ sangkap o bahagi ng katawan
 oxygen /ók'si-j.n/ n hangin
 peanut butter - pagkain na galing sa mani

protective /pr -tek'tiv/ adj maaaring makapagligtas ;
 nakakapagligtas
 provide /pr -vid/ v magdulot ; maghanda ; maglaan
 raw /rô/ adj hilaw ; di-luto
 regulates /reg'y -lsta/ v isaayos ; pamahalaan
 resist /ri-zist/ v labanan
 salmon /sam' n/ n isdang salmon
 sandwich /sand'wich/ n emparadados ; tinapay na may palaman
 sardines /sar-dens/ n pl of sardine sardines
 scientists /si- n-tists/ n pl of scientist mga taong may
 kinalaman sa agham
 seafood /se'food/ n mga pagkaing galing sa dagat
 shellfish /shel'fish/ mga pagkaing galing sa dagat na may
 balat na perang kabibi
 skin /skin/ n balat
 soup /soop/ n sopas ; sabaw
 soybeans /soi'bêns/ n pl of soybean mga buto ng gulay na
 sitaw ; bins
 spinach /spin'ich/ n gulay ; kalunay
 stored /stord/ v passive naitago ; naimbak
 strenght /strenqkth/ n lakas
 strengthens /strenqk'then/ v palakasin
 strong /strong/ adj malakas
 substances /sub'st ns'is/ n pl of substance mga sustansiya ;
 kalamnan
 sunshine /sun'shin/ n araw ; init
 sweet potatoes - kamote
 temperature /tem'p-r -choor/ n antas ng init o lamig
 thyroid gland /thi'roid gland/ n bahagi ng lalamunan
 tissues /tish'ooz/ n pl of tissue kalamnan ng katawan
 together /t -geth' r/ adv magkasama ; sama-sama
 tomatoes /t -ma'toz/ n pl of tomato kamatis
 tuna /t/y/oo'n / n isang uri ng isda (tanggigi)
 types /tips/ n pl of type mga uri ; klase
 various /var'e- s/ pdj sari-sari ; iba't-iba
 waste /wast/ n tira

whole grain products - mga produktong gaya ng bigas, malag-
kit, mais at iba pa

wounds /wɒndz/ n pl of wound mga sugat
yellow /yel'ə/ adj dilaw

A Well Balanced Diet

adults /-dults/ n pl of adult mga taong nas hustong gulang

apple /ap' l/ n mansanas

banana /b.-nan'-/ n saging

below /bi-lo'/ prep sa ibaba ; sa ilalim

bread /brəd/ n tinapay

buttermilk /but' r-milk/ n isang uri ng gatas

calories /kal' r-əs/ n pl of calorie ang bilang ng init
o lakas na ginagamit ng katawan

candy /kan'dē/ n kendy ; mga matamis

canned /kand/ adj di-lata ; nakalata

cereal /sī'r'e-l/ n pagkain na mga mais, pinipig, at iba pa

Cheddar cheese /chēd' r chēz/ n isang uri ng keso

corn chips - mga pagkaing galing sa mais

cornmeal /kōrn'mēl/ n giniling na mais

cottage cheese /kōt'i/ n kesong puti

crackers /krak' rs/ n galyetas ; biskwit

cream cheese /krēm chēz/ n kesong krema

eight (8) ounce cups - tasang naglalaman ng walong onsa

empty /ɛmp'tē/ adj walang laman

enough /i-huf/ adj sapat ; kasya

enriched flour ɛn-rich flour/ n arina

evaporated /i-vap' -rət'id/ adj isang uri ng gatas (malabnaw)

fattening /fat'n'ing/ adj hakakataba

fish /fish/ n isda

fish without bone - isdang walang tinik

fluid /flū'id/ n likido ; parang tubig

frozen /fro'z n/ adj naipalamig ; matigas na parang yelo

groups /groʊps/ n pl of group lupon ; pangkat ; grupo

ice cream /is krēm/ n sorbetes

ice milk - pagkain na parang sorbetes na may halong gatas

includes /in-kloods/ v ibilang ; isama
 junk food /junk food/ n mga pagkaing walang sustansiya
 lamb /lamb/ n kordero ; tupa
 lean cooked meat - lutong-karne na walang taba
 medium /me'de- m/ adj kainaman ; katamtaman ; panggitna
 nursing mothers - mga inang nagpapasuso sa kanilang sanggol
 one-inch cube - kubitong isang dali ang sukat ng lahat ng tabi
 ounce /ouns/ n onsa
 packaged /pak'ijd/ v passive nakabalot
 pork /pork/ n karne ng baboy
 portions /por'sh ns/ n pl of portion bahagi ; kaparte
 potatoe chips - nahiwa at napritong patatas
 pregnant women - mga babaiing nagdadalanta
 processed food - mga pagkaing di-lata, nakabalut, at naipalainig
 processing /pros'es'ing/ n pagpapagawa ; paggawa
 ready-to-eat - nakahandang kainin
 re-lize /re'-liz/ v maunawaang lubos
 recommended amounts - nairekomendang kabuuan ng (isang bagay
 o pagkain)
 replace /ri-plas/ v halinhan ; palitan
 rolled oats - isang uri ng "oatmeal"
 same /sam/ adj magkapareho ; gaya mismo
 seasoning /se'z-ning/ n pampasarap ; rikado
 servings /serv'ings/ n pl of serving hain ; silbi
 skim /skim/ v hapawin ; alisan
 slice /sli:/ n hiwa (o isang hiwa ng tinapay)
 sodas /so'd s/ n pl of soda mga inumin gaya ng "coca-cola"
 spaghetti /sp-get'e/ n pagkain na parang bihon
 specified /spes'-fid/ v passive tiyak ; husto
 tablespoons /ts'b-l-spoons/ n pl of tablespoon mga kutsara
 teen-agers /ten-aj' rz/ n pl of teen-ager mga kabatahang may
 taong gulang mula trese hanggang disinuwebé
 under (children under 9) /uh'd r/ prep mababa sa ; mas bata sa
 veal /vel/ n karna ng baka
 well-balanced diet - mga pagkain na mabuti at balanse sa
 sustansiya

Diet Diary

breakfast /brāk-fast/ n agahan ; pagkain sa umaga

lunch /lunch/ n tanghalian ; pagkain sa tanghali

snack /snāk/ n minindal ; meriyanda

supper /sup'-r/ n hapunan ; pagkain sa gabi

total /tōt'l/ n kabuuan

These Are Facts About Hawaii's Breakfast Problems

accidents /āk's-d nts/ n pl of accident mga sakuna
adolescents /ād'l-es' nts/ n pl of adolescent magdadalaga
o magbibinata

age groups - pangkat o grupo na magkaka-edad

average breakfast - katamtamang agahan

benefits /ben'-fits/ n pl of benefit kapakinabangan

board the train (idiom) - susakay sa tren (pananalita)

body building foods - mga pagkaing nagdudulot ng ikabubuti
ng katawan

breaks a fast - tapusin ang pagkagutom

building materials - pagkaing nakakatulong sa pangngangatawan

bulk /būlk/ n kabuuan

burned /būrd/ v passive nausar ti baqi (kas dagiti kanen)

chilled /child/ v passive naipalamig

choices /chois'is/ n pl of choice mga pili

cocoa /ko-ko/ n kakaw

cover /kuv'-r/ v takpan

danger /dān'j r/ n panganib

different /dif' -r nt/ adj magkaiba

digested /dī'j st'id/ v pt,pp of digest natunaw

double boiler - magkapatong na kaserola

doughnut /dō-nūt/ n masang tinapay

efficient /i-fish' nt/ adj mahusay

effort /ēf' rt/ n sikap ; pagsisikap

emergency /i-mur'j n-sē/ n biglang pangyayari o pangnga-
ngailangan

especially /i-spesh' l-s/ adv lalo na sadya

even though - kahit na ; maski na

everything /ev're-thing/ pron lahat (bagay)
 fits /fits/ v bumagay
 figure /fig'y, r/ n numero ; bilang
 figure out - sumahin ; tantiyahan
 fix /fiks/ v ayusin
 get ready - maghanda
 grades /grads/ n pl of grade grado ; baitang (pito o walo)
 growing /gro'ing/ v prp of grow lumalaki
 handy /hand'e/ adj handang gamitin ; nasa aslapit
 happen /hap' n/ v maganap ; mangyari
 headache /hed'ak/ n sakit sa ulo
 health /helth/ n kalusugan
 industrial /in-dus'tre' l/ adj pang-industriya
 instant breakfast - agahang nakahanda
 leafy /lef'e/ adj madahon (na mga gulay)
 light breakfast - agahang magaan (di-marami)
 look out - tingnan ; bantayan
 meals /melz/ n pl of meal pagkain ; kainan
 members of (your) family - miyembro o kasapi ng iyong pamilya
 no breakfast at all - walang agahan na maski ano
 oatmeal /ot'mel/ n isang uri ng pagkain
 of (_____), 1/5 had no (milk for breakfast) - sa daming
 _____) 1/5 ay walang (gatas sa umaga)
 papaya /p -pa'y / n papaya
 pastries /pas'tres/ n pl of pastry ensemada
 plan /plan/ v magbalak ; magplano
 plastic wrap - pangbalot na plastik
 poor /poor/ adj mababang-uri ; di-mabuti
 pot /pot/ n palayok ; lutuhan
 prepare /pri-par/ v ihanda
 quick /kwik/ adj mabilis ; madali
 race /ras/ n karera
 rated poor - naturingan ng di-mabuti o mababang uri
 refrigerator /ri-frij' -ra't r/ n pinagpapalansig ng pagkain
 regularly /reg'y -l r'le/ adv madalas ; malimit
 relay runners - mga taong tumatakbo sa karera

repair /ri-pär/ v kumpunihin ; ayusin
 riboflavin /ri'bō-fla'vin/ n isang uri ng bitamina
 rule /rool/ n patakaran ; alituntunin
 set your alarm - itama ang alarma ng relo
 shaky /shak's/ adj nanginginig
 show /shō/ v ipakita ; ipamalas
 since /sins/ adv mula pa sa ; sapul pa
 slept /slept/ v pt,pp of sleep natulog
 sluggish /slug'ish/ adj mabagal kumilos
 soda pop - mga inumin gaya ng "coca-cola"
 spend /spend/ v gumasta ; magpalipas
 start /start/ v mag-umpisa
 stove /stōv'/ n kalan
 supplied by - naidulot ng ; ibinigay ng
 surveys /s'r-vās/ n'pl of survey pagkasukat ; pagmasid
 system /sis't m/ n kaparaanan ; kaayusan ; pamamaraan
 take over - palitan ; halinhan
 tastes /tāsts/ v maglasa
 thiamine /thī'-min/ n isang uri ng bitamina
 thought /thōt/ v pt,pp of think nag-isip
 toast /tost/ n inihaw, tostang tinapay
 way /wā/ n pamamaraan
 wide-awake /wid-'wak/ adj gising (na gising)
 win /win/ v manalo
 worth /wūth/ n halaga
 yet /yet/ conj gayon pa man ;

Amount Of Vitamin A In 1/2 Cup

bean sprouts /ben'sprouts'/ n pl of bean sprout taugi (munggo)
 breadfruit /bred'froot/ n kamansi (gulay)
 chinese celery cabbage - ripolyo
 corn /kōrn/ n mais
 cucumber /kyōō'kum'b r/ n pipino
 green beans - bichuelas ; sitaw
 green mustard cabbage - isang uri ng pachay (gulay)
 luau or taro leaves - dahon ng gabi
 manoa lettuce /mān'o' let' s/ n litugan (gulay)

mung /mʌŋ/ n another name for beansprout taugi
 peas /pez/ n pl of pea gisantes ; patani
 poi /poi/ n Hawaiian word gabi
 swamp cabbage - kangkong
 sweet potato leaves - dahon o talbos ng kamote
 taro /tar'ō/ n gabi
 tomato /tə'mə-to/ n kamatis
 trace /trās/ n bakas ; bahid ; kaunting laman
 ung choy - kangkong
 watercress /wot' r-kres/ n isang uri ng gulay na tumutubo
     sa tubig
 white mustard cabbage - pechay (gulay puti ang tangkay)
 won bok /won bok/ n isang uri ng pechay

Keiki Talk About Fruit Juices

according /-kor'ding/ adv ayon kay ; alinsunod sa
 acerola juice /a'se-ro'l joos/ n katas ng prutas na seresa
 against /-genst/ prep laban sa
 agree with - sumang-ayon sa ; mag-kaisa
 artificial /ar't -fish' i/ adj di-natural
 babies /ba'bēs/ n pl of baby sanggol ; bata
 baby foods - mga pagkain ng mga bata o sanggol
 bases /bās'is/ n pl of base mga parang pulbos na ginagawang
     inumin
 bottle /bot'l/ n botelyang (pinag-sususuhan ng mga sanggol)
 broken bones - nabaling mga buto
 cement /si-ment/ v simentuhin
 chart /chart/ n mapa ; talangguhit ; larawan
 concentrated /kon's n-trāt'id/ adj walang halo ; puro
 crystals /kris't ls/ n pl of crystal parang bubog
 daily /da'le/ adj pang-araw-araw ; arawan
 dilutes /dī-loots/ v tunawin ; palabnawin ; haluan (ng tubig)
 directions /di-rek'sh ns/ n pl of direction bilin ; utos
 disease /di-zēs/ n sakit ; karamdaman
 drinks /drinks/ n pl of drink mga inumin
 equal /ə'kw l/ adj magkapareho ; pareho ;

follow /fol'ō/ v sundin
 fresh /frəsh/ adj sariwa ; bagung-bago
 fruit flavored beverages - mga inuming lasang prutas
 gradually /grəj'ōo' l-e/ adv unti-unti ; utay-utay
 grape juice - katas ng ubas
 guava juice - katas ng bayabas
 healing /hēl'ing/ n paglunas ; paggaling
 heat /het/ v painitin
 homemade /hōm'mad/ adj gawa sa bahay o luto sa bahay
 keiki /ke'i'kē/ n Hawaiian word for child bata
 kills /kils/ v patayin ; sugpuin
 labels /lā'b-ls/ n pl of label mga etiketa
 milligrams /mil'f-grāms/ n miligramo
 nourishments /nur'ish-m-nts/ n pl of nourishment mga pagkain
 powders /pou'd-r/ n pl of powder mga pulbos
 protects /prō'tekts/ v ilayo sa panganib
 prune juice /proon joos/ n katas ng pasas o ubas
 pure /pyoor/ adj dalisa ; puro
 scurvy /skūr've/ n sakit sa gilagid
 several days - mga ilang araw
 since /sins/ conj sapagka't ; dahil sa
 speed up - bilisan
 spoon /spoon/ n kutsara
 Start and Tang - pangalan ng mga inumin
 sterilizing /ster' -līz'ing/ v prp of sterilize patayin ang
 mikrobiyo sa pamamagitan ng pagpapakulo (sa tubig)
 strained /strānd/ v pt,pp of strain nasala
 tangerine juice /tan'j -rēn/ n katas ng dalanghita
 tart /tart/ adj maaskad ; maasin (ang lasa)
 teaspoon /tē-spōon/ n kutsarita
 trial /trī-l/ n pagsusubok
 unsweetened /un-swēt' nd/ adj hindi matamis (walang halong
 asukal)
 wounds /wōnds/ n pl of wound mga sugat ; hiwa

Milk The Nearly Perfect Food

a good buy - magandang bilhin

according to - alinsunod sa
 at any cost - maski sa ano mang halaga
 available /-va'l -b l/ adj magagamit ; makukuha
 be careful - mag-ingat
 block /blok/ n bloke ; kuwadrado
 blood clotting - panusuo ng dugo
 boiled /boild/ adj naipakulo ; linaga
 budget /bu'it/ n balak na gugulin
 buy /bi/ v bumili
 cheaper /chep' r/ adj comparative of cheap mas mura
 cheapest /chep' st/ adj superlative of cheap pinakamura
 compares /kom'pars/ v ihahambing
 convenience /k.ven'y ns/ n kaluwagan ; kaginhawaan
 cost /kost/ n halaga
 creamed dishes - mga pagkaing may halong gatas (luto)
 dessert /di-zurt/ n dulce
 dirty /dur'te/ adj marumi
 dried /drfd/ adj naipatuyo ; naibilag
 economy /i-kon' -me/ n pagtitipid
 equivalents /i-kwiv 'l nts/ n pl of equivalent katumbas
 except /ek-sept/ v huwag ibilang
 expectant mothers - mga babaing nagdadalang
 expensive /ek-spen'siv/ adj mahal (ang halaga)
 forms (of milk) /forms/ n pl of form mga uri o klase ng gatas
 hardening (of teeth) /hard'n'ing/ n pagtigaw ng mga ipin
 imitation /im' -ta'sh n/ n qinaya na..
 in place of - sa lugar o sa halip na
 including /in-klood'ing/ v prp of include ibinilang
 leaving the container open - iwap nakabukas ang lalagyan
 (walang takip)
 level /lev' l/ adj pantay
 nearly /nir'le/ adv halos ; muntik na
 nonfat /non'fat/ adj di-mamantika, mataba
 pasteurized /pas'ch r-izd/ adj naipainit upang alisin ang
 mikrobiyo
 perfect /pur'fekt/ adj ganap

refrigerated /rē-frīj' -rāt'id/ adj. napalambig
 removed /rī-moovd'/ v pt,pp of remove ianlis ; tinanggal
 safe /sāf/ adj. di-mapanganib ; ligtas
 sauces /sōs' -s/ n pl of sauce mga gres
 save /sāv/ v iligtas ; pangalagaan
 spoiling /spoil'ing/ n gerund panisin ; bulukin
 substitutes /sub'st -t/ v /sōts' / v ; haliin ; ipalit
 tastes /tāsts/ n pl of taste mga kagustuhan
 tofu /to'fū/ n tokwa
 types /tips/ n pl of type uri ; klase
 undiluted /un'dī-loot'id/ adj. walang halo (na tubig)
 value /val'yoo/ n. halaga
 vegetable oils - langis o mantikang galing sa mga gulay
 whatever /hwot'ev' r/ pron adj. ano man ; anumang
 whether /hweth' r/ conj. kung...o

How Do You Know You Are Overweight

automobiles /ō't. 'mō-bēls/ n pl of automobile mga auto o
 sasakyan
 avoid / -void/ v iwasan
 becoming (clothes) /bi-kom'ing/ adj. akma ; maganda ang anyo
 certainly /surt'n-lē/ adv. tiyak ; talaga ; buong puso
 combined /k.m'bind/ v pt,pp of combine pinagsama
 count against you - maibilang laban sa iyo
 creeping /krēp'ing/ v prp of creep gumagapang ; dahan-dahan
 data /dā't / n. mga kalamnan
 death rate - bilang ng mga namamagay na tao
 derived /di-rīvd'/ v pt,pp of derive natamo ; nakuha
 desirable /di-zir' -b l/ adj. kanais-nais
 emotional /ī-mō'sh. n' l/ adj. nauukol sa damdamin
 excess /ek-sēs/ adj. labis ; kalabisan
 flat /flat/ adj. pantay
 flesh /flēsh/ n laman
 found /found/ v pt,pp of find natagpuan ; natuklasan
 frame /frām/ n. balangkas ng katawan (ang mga buto)
 gain in weight - dagdag na timbang (tumaba)

gradual /graj'oo- l/ adj unti-unti
 hazard /haz' rd/ n panganib ; hadlang
 heels /hels/ n pl of heel takong ; sakong
 height /hit/ n taas (sukat)
 height in shoes - sukat ng taas na nakasapatos
 labor-saving machines - mga makinang nakakatulong sa pagtrabaho
 lie /li/ v mahiga
 lie on your back - tumihaya ; humiga ng nakatihaya
 life expectance - kahaba o katagal ng buhay
 mirror /mir' r/ n salamin
 modern /mod' rn/ adj makabago moderno
 no fair (not fair) - di-makatarungan
 normal /nor'm l/ adj katamtaman
 obese /o-bes/ adj masyadong mataba
 once /wuns/ adv minsan
 opportunities /op' r-t/y/oo'n -tes/ n pl of opportunity mga
 pagkakataon
 overweight /o'v r-wat/ adj sobra ang bigat ng katawan (tim-
 bang)
 physical work - gawaing nauukol sa katawan
 pinch /pinch/ v kurutin
 prepared by - inihanda ng.
 prevent /pri-vent/ v hadlangan
 primarily /pri-mer' -le/ adv pangunahing
 probably /prob' b-le/ adv masaring.
 pulling it in - paliitin o ipasok (ang taba sa tiyan)
 put up a good front - nagbibigay ng magandang harap (anyo)
 recent /re's nt/ adj di-pa matagal-; kailan lamang
 reduce /ri-d/y/ooz/ v bawasan ; babaan
 reports /ri-ports/ n pl of report mga ulat ; balita
 result /ri-zult/ n katapusan ; bunga
 ribs /ribs/ n pl of rib tadyang
 risks /risks/ n pl of risk mga panganib
 side of the ribs - sa tabi ng tadyang
 social problems - suliranin sa pakikisama
 spoil /spoil/ v masira

surgical risks - makipagsapalaran sa pagkaopera
 susceptible /sə-sɛp'tə-bəl/ adj madaling makakuha o mahawa ng..
 tend (to) /tend/ v sumalig sa ; maging..
 tight /tɪt/ adj masikip
 tired /tɪrd/ adj pagod
 told /tɒld/ v pt,pp of tell sinabi
 tummy /tʌm'ə/ n tiyan
 used to (do) - dating ginagawa
 weight control - pagpigil sa pagtaba o pagdagdag ng bigat ng katawan
 weights /weɪts/ n pl of weight timbang ; bigat
 worry /wʌr'ɪ/ v mag-alala ; mabalisa

A Breakfast Problem

alert /-lɜrt/ adj handa ; listo
 at least - maski kaunti lamang..
 board /bɔrd/ n lupon (ng mga tao)
 bowl /bɔl/ n mangkok ; platong malalim
 cooperation /kō-op' rā'sh n/ n pagtutulungan ; samahan
 forms /fɔrms/ n pl of form mga papeles
 graph /grəf/ n talangguhit
 interested /in'trɪs'tɪd/ v passive nawiwili sa
 intermediate /in't r-mē'dē-ɪt/ adj intermedya
 occupations /ok'y -pə'sh-ns/ n pl of occupation mga trabaho o hanapbuhay
 percentage /p r-sen'tɪʃ/ n porsiento
 public schools - paaralang publiko (pang-gobyerno)
 secretaries /sek'r -ter'ēs/ n pl of secretary mga kalihim
 sent /sent/ v pt,pp of send ipinadala
 sincerely /sin-sɪr'le/ adv matapat ; malugod
 themselves /them'selvz/ pron ang kanilang sarili
 took /took/ v pt of take kinuha

Miscellaneous Translations

Tr1 (DIET DIARY)

Gumawa ng listahan ng mga pagkain na iyong kakainin sa susunod na linggo. Ilista ang mga uri ng pagkain at bilang ng hain o silbi sa talangguhit na nasa ibaba. Kumakain ka ba ng mga tama at sapat na pagkain?

Tr2 (DIET DIARY DATA)

Sulatan ang talangguhit upang ipakita kung ilang hain sa bawat pangkat o uri ng pagkain ang iyong kinain sa bawat isang araw.

Tr3 (COMPREHENSION)

Pag-aralan ang talangguhit ng bitaminang A. Sagutin ang mga tanong sa ibaba. Note: Ang "International Units" (IU) ay ginagamit na pangsukat sa bitamina.

UNIT IV
THE HOSPITAL STAFF

PREVIEW

Ang ikaapat na bahagi ay naglalaman ng mga kaalaman tungkol sa mga taong nagtrabaho sa ospital. Malalaman mo na ang mga taong nag-aalaga sa mga pasyente sa ospital ay may natatanging kasanayan. Iyo ding matutunan na mayroong dalawang mahalagang pangkat ng taong tagapag-alaga sa mga pasyente. Ang isang pangkat ay ang mga tauhan na nars. At ang ikalawa ay ang mga doktor o manggagamot.

May dalawang pangunahing pagpasanay ng mga salita sa pangkat na ito. Ang isang bahagi ay nauukol sa mga salita tungkol sa paggagamot na iyong maririnig sa ospital. Ang ikalawang bahagi ay nauukol sa mga salita tungkol sa kinalalagyan ng isang bagay gaya ng mga above, under at next to. Ang mga salitang ito ay mahalaga sa pag-intindi ng pagbasa at pakikinig. Bilang isang katulong ng nars, kinakailangan mong sundin ang mga nakasulat at sasabihing mga bilin o utos. Kadalasan, ang mga bilin na ito ay may mga salita tungkol sa kinalalagyan ng isang bagay na iyong mapag-aaralan sa pangkat na ito.

Vocabulary/Phrases

Reading 8

care /kär/ n pag-aalaga

charge nurse - nars na siyang may tungkulin sa isang ward

head nurse - nars na namumuno sa isang ward

licensed practical nurse (LPN) - isang nars na may lisensiya upang magtrabaho bilang isang nars (mag-kaiba sa tungkulin ng isang "registered nurse")

nursing aide - katulong na nars

nursing care - pag-aalaga sa mga may sakit sa ospital

nursing personnel - ang mga tauhan sa ospital gaya ng mga nars at katulong na nars

off duty - walang trabaho; hindi nagtatrabaho

paper work - gawain o trabahong nauukol sa mga papeles

patients /pa'shents/ n pl of patient mga pasyente

registered nurses - nars na nakarehistro o lisensiyado

report /riports/ v sabihin

responsible /ri'spön'səbel/ adj may pananagutan

staff nurse /stäf nürs/ mga tauhan na mga nars

take care of - alagaan

take over - halinhan

team leader - namumuno ng pangkat

ward /wörd/ n ward

ward clerks /wörd klürks/ n pl of ward clerk kawani ng isang ward

Reading 8A

bedside nursing procedures - mga pamamaraan sa pag-aalaga ng mga maysakit sa ospital

closely /klös'lé/ adv malapit sa

called /köld/ v pt pp of call tinatawag na

group /groop/ n pangkat; pulutong

included /in-klööd'id/ v pt, pp of include naisama

part /part/ n bahagi; panig

particular /pär-tik'ya-lär/ adj isa

procedures /prə-'sɛʃəz/ n pl of procedure pamamaraan
responsibilities /rɪ-spɒn-'sə-bɪlɪ'ti-z/ n pl of responsibility
mga tungkuling
services /sɜː'vɪsɪz/ n pl of services -paglilingkod

Reading 9

babies /beɪ-'beɪz/ n pl of baby mga bata
disease /di-'ziːz/ n pl of disease mga sakit; karamdaman
going to have - magkaroon
has (hæz) 3rd person Sing. present - mayroon; may
intensive /ɪn-'tensɪv/ adj masidhi at ganap; masinsinan
intensive care ward - ward sa ospital na pinag-aalagaan ng mga
may masidhi o malubhang sakit
maternity ward - ward ng mga babaing magsisilang
medical ward - ward ng mga may sakit o karamdaman
mental illnesses - sakit o karamdaman sa pag-iisip
pediatric ward /pe-'de-at-'rɪk/ adj ward ng mga bagong silang na
sanggol o ng mga batang may karamdaman
Pilikia Mui (Hawaiian word) pilikia - ligalig; gulo
nui - marani
psychiatric ward /saɪ-'kɪ-'trɪk/ adj ward ng mga may sulirenin
sa pag-iisip
six /sɪks/ n anim
sick /sɪk/ adj may sakit
special /speʃəl/ adj tangi; di-karaniwan; espesyal
stay /steɪ/ v titira
surgery /sɜːr-'dʒɪ-/ n paninistis
surgical ward - ward ng paninistis o pag-cooperahan
women /wi'mɪn/ n pl of woman mga babai

Reading 9A

childbirth /tʃɪld-'bɜːrθ/ n panganganak; pagsisilang
injuries /ɪn-'dʒɪz/ n pl of injury mga pinsala o kapinsalaan
important /ɪm-pɔː'tnt/ adj kinakailangan; mahalaga
less than (16 years old) mas bata (sa taong gulang na
labing-anim)

medical problems - suliranin o karandaman na nauukol sa katawan
more --- than - mas higit sa
obstetric ward /ob-stit'rik/ adj ward ng pagpapaanak
pregnancy /preg'n n-se/ n pagdadalang-tao
similar /sim'-l r/ adj katulad
tests /tests/ n pl of test iksamen; pagsusuri

Reading 10

all the time- lahat ng panahon; palagi
attending physicians - mga doktor na di-nakatira sa ospital
become /bi-kum/ v maging...
college /kol'ij/ n kolehiyo
correct /k-rekt'/ adj tama; wasto
difficult /dif'f-kult/ adj mahirap
doctors /dok't rs/ n pl of doctor doktor; manggagamot
during /d/y/oor'ing/ prep habang; sa panahong
examine /eg-zam'in/ v siyasatin
graduate /graj'oo-at'/ v magtapos
intern /in'turn/ n interno
just (graduated) /just; j st jst/ adv katatapos lamang
medical orders - mga bilin o utos ng mga doktor nauukol sa mga
pasiyente
medical personnel - mga doktor o manggagamot
medical school - paaralang pangmedisina
must /must/ v used as an auxiliary kailangang
offices /o'fis'is/ n-pl of office opisina
outside /out'sid/ n labas
physician /fi-zish' n/ n doktor; manggagamot
resident /rez'-d nt/ n doktor na nakatira sa ospital
spend /spend/ v magparaan
specialists /spesh'-lists/ n pl of specialist espesyalista;
dalubhasa
studying /stud'e'ing/ n gerund nag-aaral
title /tit'l/ n pagtawag

Miscellaneous Translations

Tr1 (COMPREHENSION)

7. Ihanbing ang mga katuturan sa kanan sa mga tamang pangalan sa kaliwa.

Tr2 (IT'S GREEK TO ME)

Ang "It's Greek to me," ay isang pananalita sa Ingles. ("It's Greek to me." - "Griyego sa akin ito.") Ang kahulugan nito ay, "Hindi ko ito maintindihan." Madalas bang parang nais mong sabihing "It's Greek to me," kapag nakarinig ka ng mahabang salita sa Ingles? Talagang maraming mga salitang Griyego at Latina sa Ingles. Maraming mga salita sa agham at medisina na galing sa Griyego at Latina.

Iyong maririnig at makikita ang maraming mga bagong salita sa ospital. Marami sa mga salitang ito ay manggagaling sa Griyego at Latina. Ilan sa mga bagong salita ay magtatapos sa -logy, na nanggaling sa salitang Griyego at nangangahulugan ng "Agham o ang pag-aaral ng..." Halimbawa, ang kahulugan ng "biology" ay ang pag-aaral o agham ng mga buhay na bagay. (Bio- nangangahulugan ng buhay sa salitang Griyego.) Ang kahulugan ng "psychology" ay ang pag-aaral o agham ng isip. (Psycho- nangangahulugan ng isip sa salitang Griyego.)

Narito ang mga pagsasanay na makakatulong sa iyong pag-intindi ng katapusan ng mga salitang -logy. Hindi mo kinakailangang pag-aralang lahat ng mga salitang ito. Tingnan kung paano natin ginagamit ang pagtatapos na -logy upang makagawa ng isang salita. Pagkatapos, hindi mo na sasabihing, "It's Greek to me," kapag makarinig o makakita ka ng mga salitang ito.

1. anesthesio + logy = anesthesiology, the study of (anesthesia) anesthesia.
2. bacterio + logy = bacteriology, the study of bacteria, (bacteria, germs) germs.
3. bio + logy = biology, the study of living things. (life)
4. cardio + logy = cardiology, the study of the heart. (heart)
5. cranio + logy = craniology, the study of the skull. (skull)

Tapusin ang mga nawawalang salita o mga kaalaman sa mga sumusunod:

6. crimino + logy = criminology, the study of _____
(crime)
7. dermato + logy = dermatology, the study of the _____
(skin)
8. _____ + logy = epidemiology, the study of _____
(epidemic)
9. _____ + logy = geology, the study of the _____
(earth)
10. Neuro + _____ = _____, the study of nerves.
(_____)
11. _____ + _____ = pathology, the study of _____
(disease)
12. _____ + _____ = pharmacology, the study of _____
(drug)
13. psycho + _____ = _____, the study of the mind.
(_____)
14. radio + _____ = _____, the study of radiation.
(_____)
15. zoo + logy = _____, the study of animals.
(_____)

Ilan sa mga salita ay nagtatapos sa -ist. Kapag naidagdag ang -ist sa isang salita, ang kahulugan ng katapusan ay "isang taong may kasanayan." Sa halip na sabihing, "Siya ay isang taong may kasanayan sa agham o pag-aaral ng mga buhay na bagay," ating sabihing, "Siya ay isang biologist." (Bio = mga buhay na bagay; logy = ang pag-aaral o agham ng; -ist = isang taong may kasanayan). Narito ang mga pagsasanay na makakatulong sa iyong pag-intindi ng katapusan ng mga salitang ito. Hindi mo kinakailangan pag-aralang lahat ng mga salitang ito. Tingnan kung paano ang paggamit ng katapusang -ist.

1. biology + ist = biologist, a person skilled in the study of biology.
2. bacteriology + ist = bacteriologist, a person skilled in the study of bacteria.
3. anesthesiology + ist = anesthesiologist, a person skilled in the study of anesthesia.

4. cardiology + ist = cardiologist, a person skilled in the study of the heart.

Tapusin ang mga nawawalang salita o kaalaman sa mga sumusunod:

5. craniology + ist = craniologist, _____
6. criminology + _____ = criminologist, _____
7. _____ + ist = dermatologist, _____
8. epidemiology + ist = epidemiologist, _____
9. geology + ist = _____, _____
10. _____ + _____ = neurologist, _____
11. pathology + ist = _____, _____
12. _____ + ist = _____, a person skilled in the study of drugs.
13. psychology + _____ = _____, a person skilled in the study of the mind.
14. radiology + ist = radiologist, _____
15. _____ + _____ = zoologist, _____

Tingnan kung nasaan ang diin ng mga sumusunod na salita:

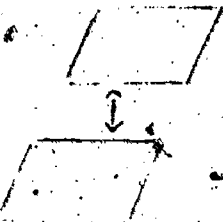
1. anesthesiology	anesthesiologist
2. bacteriology	bacteriologist
3. biology	biologist

Ituro kung nasaan ang diin sa mga sumusunod na salita:

4. cardiology	cardiologist
5. psychology	psychologist
6. craniology	craniologist
7. criminology	criminologist
8. geology	geologist
9. neurology	neurologist
10. pathology	pathologist

Tr3 (POSITION WORDS)

above - sa itaas

below - sa
ibabi, sa
ilalim

Ang mga salitang nauukol sa pagkakalagay na above at below ay nagpapahayag ng pagkakalagay na patayo. Kadalasan, ang above at below ay nagtuturo ng pangkalahatang pagkakalagay ng dalawang lugar. Madalas na ang dalawang lugar na ito ay hindi magkadikit o magkapatong. Ang above ay nagtuturo ng isang lugar na mas mataas sa ibang lugar. Ang below ay nagtuturo ng isang lugar na mas mababa sa ibang lugar. Masaring ang dalawang lugar na ito ay magkalapit o magkapatong.

Pag-aralan ang mga sumusunod na halimbawa:

1. The surgical floor is above the first floor.
2. The first floor is below the surgical floor.
3. The bath basin is above the blanket.
4. The blanket is below the bath basin.
5. The heart is above the stomach.
6. The stomach is below the heart.

over - sa itaas; sa ibabaw

under - sa ilalim

Ang over at under ay nagpapahayag din ng pagkakaugnay na patayo. Ang over at under ay halos magkasing-kahulugan sa above at below. Ang over ay nagtuturo ng isang mas mataas na lugar. Ang under ay nagpapahayag ng mas mababang lugar. Ang over at under ay maari ding magpahayag ng patayong magkalapit na lugar.

Pag-aralan ang mga sumusunod na halimbawa:

7. Turn the lights on over the bed.

8. Clean the floor under the bed.

Kung minsan ang over/under at above/below ay
pinagpapalit kapag ginagamit.

Halimbawa:

9. The light over | your head is out.
above

10. Put the blanket below | the bath basin.
under

Ang underneath ay madalas ipinapalit sa under.
(underneath = sa ilalim)

11. Put the book underneath | the table.
under

Ang under at underneath ay nagtuturo na ang dalawang
bagay ay magkadikit o magkapatong.

12. The tray is underneath | the pitcher.
under

Ang beneath ay ginagamit sa pormal na pag-uusap. Ang
kahulugan nito ay underneath. Karamihang ginagamit ng mga
tao ang underneath, kaysa beneath; sa kanilang pagsasalita.
(beneath = sa silong; sa ilalim)

13. The book is beneath | the table.
under
underneath

Ang on top of ay ipinapalit sa on. Ito ay
nagpapahiwatig ng mga bagay na magkadikit o magkapatong.
(on top of = sa ibabaw ng; on = sa)

14. Put the tray on top of | the bedside table.
on

Ang behind at in front of ay nagpapahiwatig ng
pagkakaugnay na pahalang. (behind = sa likod ng; in front
of = sa harap ng)

Halimbawa:

15. Alice Chong is walking behind Miss Hookala.

16. Miss Hookala is walking in front of Alice.

17. The powder is behind the skin lotion.

19. The skin lotion is in-front of the powder.

Ang mga between, in between, in the middle of ay ibang mga salitang nauukol sa pagkakalagay ng mga bagay.

between = sa pagitan

in between = sa pagitan ng

in the middle = sa gitna

in the middle of = sa gitna ng

Pag-aralan ang mga sumusunod na halimbawa:

Tr4 (POSITION WORDS EXERCISE)

Basahin ang mga sumusunod na pangungusap. Tingnan ang mga larawan. Pilihin ang pinakatamang salitang nauukol sa pagkakalagay (ng mga bagay) para sa bawat pangungusap.

Tr5 (WORD PUZZLE)

Hanapin ang mga buong salita sa kuwadrado. Ang mga salitang ito ay maaaring mabatang o patataas. Huwag subuking maghanap ng mga salitang pahilig. Bilugan ang iyong mahanap na mga salita. Hanapin ang mga napag-aralang salita sa mga nakaraang leksiyon, gaya ng, to, in, from at between.

UNIT V

BODY LANGUAGE

PREVIEW

Karamihan ng mga kaalaman sa bahaging ito ng leksiyon ay tungkol sa mga bahagi ng katawan. Mahalagang malaman mo ang mga salitang Ingles para sa mga iba't-ibang bahagi ng katawan. Kinakailangan kaya mong kilalanin ang mga nauukol na salita para sa katawan sa iyong pagbabasa at kaya mong gamitin ang mga salitang ito sa iyong pagsasalita. Inaasahan ng mga pasyente at ang iyong superbisor na alam mo ang mga bahagi ng katawan.

Ang ibang bahagi ng leksiyon ito ay tungkol sa kaayusan ng pangungusap na, "going to..." (pupunta sa o mag-...) May dalawang ayos ng pangungusap na halos magkapareho. Pag-aaralan mo ang dalawang ayos ng pangungusap dito sa bahaging ito. Ang dalawang ayos ng pangungusap ay nag-uumpisa ng "going to". Ang isang kaayusan ay nagpapahiwatig ng kilos o gawa na hindi pa nangyari. Ang isa ay ginagamit na nagpapahiwatig ng pang-hinaharap na panahon. Ang kaayusan ng mga ito ay ganito:

subject + be-verb + going + to + verb
(noun or pronoun)

simuno + ay-pandiwa + mag- + pandiwa
(pangngalan o panghalip) (nag-)

Halimbawa,

a.	I	+	am	+	going	+	to	+	study
	subj.		be-verb		going		to		verb
	Ako	+	ay	+	mag-	+		+	aaral
	simuno		pandiwa		mag-				pandiwa
b.	Jane	+	was	+	going	+	to	+	read
	subj.		be-verb		going		to		verb
	Si Jane	+	ay	+	nag-	+		+	babasa
	simuno		pandiwa		nag-				pandiwa

Ang "going to" ay nakikita din sa mga kaayusan na ang kahulugan ng "going" ay kilos o galaw at ang "to" ay nangangahulugan ng lugar na patutunghayan ng isang tao o bagay. Kaya, ang kaayusan ito ay nagsasabi kung saan ang pupuntahan o patutunghayan ng isang tao o bagay. Ang kaayusan ay ganito:

subject + be-verb + going + to + noun
(noun or pronoun)

simuno + ay-pandiwa + magpupunta + pangngalan
(pangngalan o panghalip) (nagpupunta)

Halimbawa,

c. They + were + going + to + the hospital
subj. be-verb going to noun

Sila + ay + nagpupunta + sa + ospital
simuno "be"-pandiwa nagpupunta sa pangngalan

d. Alice + is + going + to + the beach
subj. be-verb going to noun

Si Alice + ay + magpupunta + sa + pampang
simuno + "be"-pandiwa + magpupunta + sa + pangngalan

Habang ginagawa mo ang ikalimang leksiyon, kinakailangang iyon; matutunan ang lahat ng mga salita para sa mga bahagi ng katawan. At, kinakailangan ding maintindihan mo ang dalawang kaayusap ng pangungusap na "going to" sa bahaging ito.

Vocabulary/Phrases

Adam's apple /ad' əz əp' l/ n lalamunan
bite /bit/ n kapisaso; kaqat
caught (in the throat) /kɒt/ v pt, pp of catch nagbara (sa lalamunan)
coughed /kɒfd'; kɒd'/ v pt, pp of cough umubo
earth /ɜrth/ n lupa; daigdig
gave /gəv/ v pt, pp of give ibiniqay; nagbiqay
long ago - matagal na
only /ɒn'li/ adv lamang
pick (an apple from a tree) /pik/ v manitas (ng mansanas mula sa puno)
stick out - umusli
swallow /swə'lɒ/ v lulunin; lunukin
take a bite (of something) - kumagat (ng isang bagay)
throat /θrɒt/ n lalamunan

Timely Tips on Health and Safety - Operation Lift
apart /-pɑrt/ adv magkalayo; magkahiwalay
arching /ɑrch'ɪŋ/ n qerund pabalantok
apply to - maidulot sa
backwards fall - mahulog ng pabalang
balance /bal'ns/ n timbang; pagkakatimbang
bend /bænd/ n kurba
body alignment /bɒd'i -lɪn'mənt/ n hanay ng katawan na tuwid
briefcases /brɪf'keɪs/ n pl of briefcase maliit na maleta
bundle /bʌnd'l/ n bungkos; balutan
carry /kə're/ v dalhin
center weight - naipatitnang bigat
chock full /ʃɒk-fʊl/ adj -puno ng ganap
closet /kloz'ɪt; klɒ'zɪt/ n munting silid na lalagyan ng mga damit
equally balanced burdens - magkapareho ang timbang ng bigat
erect /ɪ-rekt'/ adj tuwid; matuwid
face (the direction) /fæs/ v harapin
feet /fet/ n pl of foot mga paa

flat on your back - nakatihaya o nakahiya
 give a lift - iangat
 gradually /gra-'oo-'le/ adv unti-unti; utay-utay
 grasp /grasp/ v maunawaan
 handle /hand'l/ v pangasiwaan
 heave ho /hev ho/ v isang pananalita kapag mag-angat o magtaas
 ng isang bagay
 hint /hint/ n hiwati; pahiwati
 - in live with - magkahanay
 Keep weight entered once your feet - ipagitna ang bigat ng
 katawan sa mga pia
 lift /lift/ n tulong
 lifting /lift'ing/ n gerund pag-angat
 object /ob-'jekt'/ n bagay
 opposite /op-'zit/ adv kabila
 plan /plan/ v maghalik; magplano
 prevent /pri-vent'/ v hadlangan
 raising /raz'ing/ n pagtaas
 reach (for something) /rech/ v abutin
 require /re-'kwir'/ v mangailangan
 safety - operation lift - paraan ng pagbuhat upang di-mapinsala
 side /sid/ n gilid; tabi
 shift /shit/ v ilipat
 shopping bag - bag o bayong na paglagyan ng pinamili
 slide /slid/ v ilipat
 spine /spin/ n gulugod
 sprain /spran/ n pilay
 stand /stand/ v tumayo
 straighten /strat'n/ v tuwirin
 straightening /strat'n-ing/ n patuwirin
 suitcases /soot'kas'is/ n pl of suitcase maleta
 tactics /tak'tiks/ n taktika
 tip off /tip of/ v ibalita ng lihim
 tiptoe /tip'to'/ v tumiyad
 upwards /up-w rds/ adv pataas
 weight /wat/ n bigat; timbang

Short Readings

abdominal /ab-dom' -n. l/ adj sa tiyan o siksura
bottom /bot' m/ n ilalim
calf /kaf/ n binti
chest /chest/ n dibdib
contain /kon-tan' / v maglaman
cranial /kra'ne- l/ adj sa bungo
extremities /ek-strēm' tēs/ n pl of extremity mga kamay at paa
heel /hēl/ n sakong; takong
intestines /in-tes't ns/ n pl of intestine /mga bituka
medical term - salitang tungkol sa medisina
sense organs - mga bahagi ng katawan na pangdamdam
sense of hearing - pandinig
sense of sight - paningin
sense of smell - pang-amoy
sense of taste - panlasa
skin /skin/ n balat
sole /sōl/ n suwelat; talampakan
stomach /stum' k/ n tiyan; siksura
tongue /tung/ n dila

Cells - The Body's Building Blocks

allow /-lou'/ v pahintulutan; payagan
arteries /ar't-r-ēs/ n pl of artery mga malalaking ugat
blood /blud/ n dugo
cells /sēlz/ n pl of cell selula
connective (tissue) /k-nek'tiv/ adj pangkabit ng mga buto
digestive system /di-jest'iv sis-t m/ n bahagi ng katawan na pangtunaw
entire /en-tīr/ adj buo; lahat
epithelial (tissue) /ep' -the'lē- l/ adj laman na nagbabalot sa mga sangkap ng katawan.
individual (cells) /in'd-vij'oō- l/ adj nag-iisa
living things - buhay na bagay
membranes /mem'brāns/ n pl of membrane mga lamad

messages /més'i:j'is/ n pl of message kalatag; mensahe
 microscope /mí'kr -skop/ n kasangkapang ginagamit n panattingin
 sa maliit na bagay
 millions of cells - milyon na selula
 mostly /most'le/ adv karamihan
 mucous /myoo'k s/ adj mga maninipis na lamad sa katawan
 muscular (tissue) /mus'ky -l r/ adj kalamnan
 nervous (tissue) /nur'v s/ adj nagdadala na mensahe sa o mula
 sa utak
 outer layer - pinakalabas na patong
 properly /prop' r'le/ adv tama; tumpak
 spinal cord - gulugod
 tissue /tish'ooz/ n pl of tissue laman; kalamnan
 to and from - papunta at mula sa
 veins /vans/ n pl of vein mga ugat

Brown Bag

action /ak'sh n/ n gawa
 brought /brot/ v pt, pp of bring dinala
 coffee shop - kapihan
 dialog /di' -log/ n pag-usap ng dalawang tap
 expresses /ek-spres'is/ v naghayag
 meeting /met'ing/ n pagtataapo; pulong
 sack /sak/ n supot; bagi; sako

Reading 12

angry /ang'gre/ adj galit
 bakery /ba'k -re/ n panaderya
 barber shop (n) - barberya
 choose /chooz/ v pumili; pilihin
 clean /klen/ v linisin
 daughter /do't r/ n anak na babae
 garage /g -razh/ n garage
 (to) go fishing - mangisda
 haircut /har-kut/ n gupit sa buhok
 jar /jar/ n bote; banga

mainland /man'land/ n punong-bayan
 mango tree = punong manga
 (be) married /mar'ed/ v pt of marry mag-asawa
 never /nev'r/ adv hindi o diwag kailanman
 owned /ond/ v pt of own sarili
 (be) retired /ri-tird'/ v pp of retire tumigil ng magtrabaho
 run (the bakery) = mamahala (ng panaderya)
 sit /sit/ v umupo
 son /son/ n anak na lalaki
 think /think/ v mag-isip
 trim /trim/ v ayusin; pantayin
 write /rit/ v isulat

Reading 12A

arrest /-rest'/ v dakpin
 Board of Health = Sangguniang Pangkalusugan
 dad /dad/ n informal tatay; itay
 faucets /fo'sits/ n pl of faucet gripo
 fix /fiks/ v kumpunihin; ayusin
 glare /glar/ v titigan
 good grief = isang pananalita
 mom /mom/ n informal inay; nanay
 original owner = unang may-ari
 rain check /ran chek/ n tiket na magaring gamitin sa ibang araw
 retired /ri-tird'/ v pt of retire tumigil magtrabaho o maghanap-buhay
 sold /sold/ v pt of sell ipinagbili
 tomorrow /t -mor'ɔ/ adv bukas
 wanna come? (= want to come?) - gusto mo bang sumama?

Miscellaneous Translations

Tr1 (THE HEART AND LOVE)

Sa Ingles, ang ilang mga bahagi ng katawan ay iniisip na parang mga sagisag. Kung minsan ang puso ay isang

sagisag ng pag-ibig. Halimbawa, sa awit na "I Left my Heart in San Francisco" - ("Naiwan ko ang Puso ko sa San Francisco"), ang kahulugan ng puso ay pag-ibig o kasintahan. Maraming kawikaan na gumagamit ng puso na ang kahulugan ay pag-ibig. Halimbawa, ang pitik ng puso (heart throb) ay isang kasintahang babai o lalaki.

Ang kasintahan (sweetheart) ay isang iniibig.

May isang pista na ipinagdiriwang ang pag-ibig. Ito ay tinatawag na araw ng Valentino. Sa araw ng Valentino, ang mga tao ay nagbibigay ng mga regalo at kard sa kanilang mga iniibig. Ang sagisag ng pista ng ito ay ang pulang puso na tinatawag ng Valentino.

Ang puso ay isa ding sagisag ng kalungkutan. Kung minsan ang mga tao ay malungkot. Tatawagin natin sila ng matamlay (downhearted). Sasabihing ang isang tao ay may mahating puso (broken heart) kapag sila ay nawalan ng mahal sa buhay o kapag sila'y nakipagkasiraan sa kasintahan.

Narito ang mga kawikaan na gumagamit ng puso bilang isang sagisag.

Tr2 (COMPREHENSION)

4. Iagyan ng numero ang mga pangungusap sa ibaba sa ayos ng pangyayari sa sanaysay.

Tr3 (COMPREHENSION)

Markahan ang pangungusap ng bawat pangkat na magkapareho ang kahulugan sa unang pangungusap.

Tr4 (COMPREHENSION)

Alin ang letra ng pangungusap na magkapareho ang kahulugan sa unang pangungusap.

Tr5 (COMPREHENSION)

Pilihin ang tamang kahulugan para sa unang pangungusap na nakalista sa ibaba.

Tr6 (CROSSWORD PUZZLE)

Sagutin ang "crossword puzzle" ng mga salitang babagay sa mga puwang sa ibaba. Isulat din ang mga tamang salita sa puwang.

UNIT VI

ASEPSIS

PREVIEW

Mababasa mo sa ika-anim na bahagi ang tungkol sa kahalagahan ng kalinisan sa ospital. Mayroong mga babasahin dito tungkol sa pagpatay at pagpipigil sa mga mikrobiyong nagbibigay sakit sa ospital. Mapag-aaralan mo ang mga pamamaraang binatawag na "aseptic techniques" sa iyong pagsasanay. Mahalaga ang pagintindi mo kung paano kumakalat ang mga mikrobiyo upang makatulong ka sa pagpipigil ng pagkalat ng mga ito sa ospital. Mas marami ka pang malalaman tungkol sa kahalagahan ng kalinisan sa ospital pagkatapos mong basahin ang bahaging ito.

Ang pinakamahalagang bahagi sa pangkat na ito ay ang leksiyon tungkol sa mga Ingles na pangungusap na tinatawag na "passive sentences." Habang ikaw ay nagpapatuloy mag-aral, mas maraming mga pangungusap na ganito and iyong makikita at mapupuna. Madalas makikita ang mga pangungusap na ito sa mga saligang-aklat at mga libro. Madalas mong makikita ang mga pangungusap na ito sa iyong mga babasahin, kung kaya't mahalaga ang pagintindi mo sa mga ito.

Vocabulary/Phrases

Short Readings

germs /jũrms/ n pl of germ mga mikrobyo

get into - mapunta sa

mouth /mouth/ n bunqanga; bibig

nose /nõs/ n ilong

sneeze /snez/ v bumahin

spread /spred/ v ikalat; palaganapin

tissue paper /tish'oo pa'pər/ n manipis na papel na ginagamit
na panyolito

throw the tissue away - itapon ang "tissue"

wash /wash, wosh/ v labahan; hugasan

Cleanness In The Hospital Is Essential

bathroom /bath'room/ n banyo

clean /klen/ adj malinis

complete /k m-plet/ adj buo; husto

dirty /dũr'te/ adj marumi

essential /i-sen'sh-l/ adj lubhang kailangan, mahalaga

men's room - palikuran para sa mga lalaki

Even Nursing Aides Can Spread Germs

bringing /bring'ing/ v prp of bring naqdadala

drinking /dring'king/ v prp of drink umiinom

glass /glas/ n baso

get /get/ v magtamo; kumuha

touching /tuch'ing/ v prp of touch hinihipo; dumadaiti

Timely Tips On Health And Safety - Join The Clean Hands Club

adequate /ad'i-kwit/ adj sapat

became /bi-kum/ v pt of become naging

beware /bi-war/ v mag-ingat

care for - alagaan

certain /surt'n/ adj tiyak

cleaner /klen' r/ adj comparative of clean mas malinis

closer /kloz' r/ adj comparative of close mas malapit

communicable /kə-myo'ni-kə-bəl/ adj nakakahawa
 considered /kən-said'rd/ v passive naisaalang-alang; naituring
 contact /kən'takt'/ n pagkakadi-kit; hipo
 disease - causing bacteria - mikrobyo na nakapagbibigay ng
 sakit
 dividends /dɪv'ɪdends/ n pl of dividend ang paghatian; ang
 bahagi
 entering /en'tɹ'ɪŋ/ n gerund pumasok
 exposing /ek-spoz'ɪŋ/ v prp of expose mailantad
 flu /floo/ n trangkaso
 food handlers - mga taong naghahawak o naghahanda ng mga pagkain
 habit /hab'it/ n ugali
 handles /hand'ls/ v 3rd pers. sing. hawakan
 handkerchief /həŋ'kɹ-chɪf/ n panyolito
 homemakers /hom'mak'ɹs/ n pl of housemaker ang mga may bahay
 illness /ɪl'nɪs/ n sakit; karandaman
 infection /ɪn-fek'shən/ n nahawang sakit
 ingredients /ɪn-gre'de-nts/ n pl of ingredient sangkap
 invite /in-vɪt/ v yayain
 leaving /lɛv'ɪŋ/ n gerund pag-alis
 manners /mən'ɹs/ n pl of manner paraan; asal
 measles /me'z-lz/ n tigdas
 must /mʌst/ n kailangan-kailangan
 occupation /ɒk'y.-pə'shən/ n trabaho; hanapbuhay
 ordinary /ɔrd'n-ɛr'e/ adj karaniwan
 organisms /ɔr'g.-nɪz'ms/ n pl of organism mga buhay na bagay
 particularly /pɹ-tɪk'y-lɹ'le/ adv tanging isa
 pick up - damputin
 prevention /pri-ven'shən/ n panghadlang
 quantity /kwɒn't-tɛ/ n dami
 respiratory /rɛs'pɹ.-tɔr'e/ adj paghinga
 results /rɪ-zʌlts/ n pl of result bunga
 rinse /rɪns/ v banlawan
 routine /roo'ten/ n matatag at karaniwang paraan ng paggawa
 ng mga bagay
 running hot water - dumadaloy o tumutulong mainit na tubig

soap /sôp/ n sabon

study /stúd'ê/ n pag-aaral; pagsusuri

thought /thôt/ n kuru-kuro; pag-iisip

time-tested /tîm-têst'id/ adj nasubok ng panahon

towel /tou' l/ n tuwalya

upper /úp' r/ adj mas mataas

usually /yoo'zhoo-'l'e/ adv karaniwan; kagawian

utensils /yoo-'ten's .ls/ n pl of utensil mga kagamitan; mga kasangkapan

wetter /wet' r/ adj comparative of wet mas basa

Reading 13

interview /in't .r-vyoo'/ n pakikipanayam

outpatient clinics - klinika na pinagtatanggapan ng mga may sakit na di-kinakailangang mai-ospital

see the doctor - tingnan o kunsultahin ang doktor

serious /sir'e-'s/ adj malubha; maselan

shots /shots/ n pl of shot mga iniksiyon

TPR (Temperature, Pulse, Respiration) - antas ng init o lamig, pulso, paghinga

wards /wordz/ n pl of ward mga ward

wrong /rong, rông/ adj mali; di-tama

Vaccination And Immunization

beyond /bê-ônd/ prep 'sa kabila ng; sa dako pa roon ng; lampas; higit sa

boosters /boo'st .rz/ n pl of booster suplemento ng dosis ng bakuna

catch /kêch/ v makuha; mahawa

delay /di-'la'/ v maantala; mahuli

diphtheria /dif-'thîr'e- / n dipterya

due /dy/'oo/ adj nararapat; inasahan

enter /en't .r/ v pumasok

german measles - isang uri ng tigdas

immune /i-'myoon'/ adj ligtas; di-tinatablan

immunization /i-'myoo-'ni-zâ'sh n/ n pagbabakuna upang di-mahawaan ng sakit

immunize /i-myoo'niz/ v bakunahan upang di-mahawaan ng sakit
 infancy /in'f n-se/ n kamuknahan
 listed below - nakalista sa ibaba
 MD (Doctor of Medicine) - doktor; manngagamat
 mumps /mumps/ n pl of mump mga biki
 oval /o'v l/ adj habilog
 polio /po'le-o'/ n polio
 recommends /rek'-mends/ v itagubilin; ipayo; irekomenda
 rubella /roo'bel- / n (german measles) tigdas
 series /sir'ez/ n serye
 sugar cube - asukal na buo
 tetanus /tet'n- s/ n tetano
 triple /trip'-l/ adj may tatlong bahagi
 vaccination /vak-se'nā'sh n/ n bakuna
 whooping cough /whoop'ing kōf/ n isang uri ng sakit na pag-ubo

Reading 14

bacteria /bak-tir'e- / n mga mikrobyo
 cause /koz/ n dahilan; sanhi
 digestive /di-jest'iv/ adj pagtutunaw
 harmful /harm'ful/ adj masama; nakakapinsala
 harmless /harm'les/ adj di-nakaka-pinsala; di-masama
 helpful /help'f l/ adj nakakatulong
 humans /hyoo'm ns/ n pl of human mga tao
 rise /ris/ v tumaas; tumayo
 yeast /yest/ n lebadura; amag

Reading 15

bandages /ban'dij'is/ n pl of bandage mga benda
 contaminate /kan-tam'-nat/ v mahawaan o malagyan
 contaminated /k n-tam'-nat'id/ adj nahawaan o malagyan ng mikrobyo
 instruments /in'str-ments/ n pl of instrument kasangkapan
 needles /ned'ls/ n pl of needle mga karayom
 sterile /ster' l/ adj malinis walang mikrobyo
 thermometers /th r-mom'-t r/ n pl of thermometer mga termometro

Asepsis In The Hospital

antiseptics /an't.-sép'tiks/ n pamatay ng mga mikrobyo
asepsis /a-sép'sis/ n walang mga mikrobyo
aseptic /a-sép'tik/ adj malinis at walang mikrobyo
attacked /-tákt'/ v passive salakayin
bedding /béd'ing/ n sapin ng kama
bedpans /béd'pans/ n pl of bedpan mga arinola
disinfectants /dis'in-fékt'-nts/ n pl of disinfectant bagay
na pangpuksa ng mga mikrobyo
gets rid of - alisan ng; tanggalin ang
getting rid of - pag-alis ng; pagtanggali ng
inner /in' r/ adj sa dakong loob
killing /kil'ing/ n pangpatay
liquids /li-kwidz/ n pl of liquid mga likido; mga lusaw
medical asepsis - paglilinis ng mga bagay upang hindi mabuhay
at kumalat ang mga mikrobyong nakapagbibigay ng
sakit
method /méth' d/ n paraan; pamamaraan
natural openings - mga butas sa katawan
openings /o'p.n-lings/ n pl of opening mga butas
orifices /or'-fi'is/ n pl of orifice mga butas; mga bunganga
pressure /présh' r/ n lakas; presyon
protective /pr-tékt'iv/ adj nailayo sa sakuna
spreading /spred'ing/ n gerund pagkalat
steam /stem/ n singaw
such as - gaya ng; kagaya ng
surgery /sur'j.-ri/ n paninistis
surgical asepsis - pagpatay ng lahat ng mga mikrobyo sa mga
bagay-bagay
touches /tuch'ls/ v 3rd per sing. hawakan; hipuin
way /wa/ n paraan

Your Immunity System

attack /a-ták/ v salakayin
circulates /sur'ky.-láts/ v maglibot
damage /dam'ij/ v pinsalangin; sirain

fight /flit/ v lumaban
 how amazing it is - kagulat-gulat ito
 immunity /i-myoo'ni-tē/ n kaligtasan sa sakit
 lifetime /lif'tim/ n panahon sa buhay ng isang tao
 lungs /lunqs/ n pl of lung mga bage
 medicine /med'-sēn/ n gamot
 seconds /sek'-nds/ n pl of second mga segundo (oras)
 travel (trav'el/ v maglakbay
 white blood cells - ang puting lathag ng dugo

Miscellaneous Translations

Tr1 (COMPREHENSION)

Malimit na mayroong mga pahiwatig sa mga babasahin na makakatulong sa pag-intindi mo ng mga bagong salita. Kung minsan ang mga manunulat ay nagbibigay ng kahulugan ng mga bagong salita. Kapag ikaw ay isang listang mambabasa, madali mong mahuhulaan ang mga kahulugan ng mga bagong salita na di gagamit ng diksiyaryo o talatinigan. Ang mga manunulat ay gumagamit ng mga ilang salita upang ipakilala ang mga halimbawa o kahulugan. Sila'y gumagamit ng mga salitang halimbawa, gaya ng at iyan/iyon ay. Mahalaga ang mga salitang ito dahil sa ang manunulat ay nagbibigay ng mga karagdagang kaalaman. Ang manunulat ay tutulong sa iyon ng pag-intindi ng mga salita sa pangungusap.

Basahin ang mga sumusunod na pangungusap. Isulat ang kahulugan ng mga nasalungguhitang salita. Bilugan ang mga salitang nagpapahiwatig. Kung minsan ang kahulugan ay nasa pangungusap na rin.

Tr 2 (COMPREHENSION)

Basahin ang mga sumusunod na pangungusap. Kapag ang pangungusap ay tama, na alinsunod sa babasahin, lagyan ng T sa tabi ng numero. Kapag ang pangungusap ay di-tama, na alinsunod sa babasahin, lagyan ng F sa tabi ng numero.

Tr3 (COMPREHENSION)

Basahin ang mga pares ng pangungusap sa ibaba. Kapag ang dalawang pangungusap ay magkasing-kahulugan, lagyan ng (✓) sa tabi ng numero ng pangungusap.

Tr4 (PASSIVES)

Mahalaga ang pag-intindi mo ng mga pangungusap sa Ingles na "passives". Makikita ang mga pangungusap na "passives" sa mga aklat at babasahin. Kahit na hindi mo ginagamit ang ganitong pagkakaayos na ito sa iyong pagsasalita, kinakailangan maintindihan ito dahil madalas makikita ang mga ito sa iyong mga babasahin. Pag-aralan ang mga sumusunod na halimbawa.

Ang unang pangungusap ay isang active sentence.

1. The elephant broke the plates.

Sa unang pangungusap, ang elepante ang gumagawa ng kilos (agent). Alam natin na ang elepante ang bumasag ng mga pinggan. Ang elepante ay ang simuno (subject) din ng pangungusap.

Ang ikalawang pangungusap ay isang passive sentence.

2. The plates were broken by the elephant.

Sa ikalawang pangungusap, ang elepante ang siya pa ring gumagawa ng kilos (agent). Alam natin na ang elepante ang bumasag ng mga pinggan. Subalit ang mga pinggan na ngayon ang simuno (subject) ng pangungusap.

Ang ikatlong pangungusap ay isang passive sentence.

3. The plates were broken.

Sa ikatlong pangungusap, mayroon bang gumagawa ng kilos (agent)? Ano ang simuno ng pangungusap?

NOTE: Ang ikatlong pangungusap ay walang gumagawa ng kilos (agent). Hindi natin alam kung sino ang bumasag ng mga pinggan. Madalas makikita ang mga pangungusap na "passive" na walang sinasabing gumagawa ng kilos (agent). Kung minsan ating malalaman ang gumagawa ng kilos mula sa kabuuan ng pangungusap. Halimbawa ng, Si Jimmy Carter ay naihalal noong 1976. Walang naipahayag na gumagawa ng kilos sa pangungusap na ito. Alam natin kung sino gumagawa ng kilos. Sino ang gumagawa ng kilos? Maari nating sabihin na ang gumagawa ng kilos ay ang mga tao o mga mamaboto, o mga Amerikano. Kaya't maintindihan natin ang pangungusap na ganito:

Jimmy Carter was elected in 1976 by the people.
the voters.
Americans.

Hindi natin isinasama ang gumagawa ng kilos sa mga pangungusap na "passive".

Mga Pagsasanay

Pag-aralan ang mga sumusunod na halimbawa. Salungguhitan ang gumagawa ng kilos (agent) sa bawat pangungusap.

1. The instruments were sterilized by the nurse.
2. The beds are made by the nursing aides.
3. The patients were fed by the nursing aides.
4. The TPR's were taken by the nursing aides.
5. The germs were killed by the steam.
6. The child is given a shot by the doctor.
7. The injection is given by a doctor.
8. The meal is cooked by the dietary staff.
9. The wound was attacked by germs.
10. The inner body is protected by the skin.

Ngayon basahin muli ang mga pangungusap. Salungguhitan ang pariralang bu sa bawat pangungusap. Buong pa din ba ang bawat pangungusap.

Maaari mong palitan ang mga pangungusap na "passive" sa "active". Isulat muli ang mga sampung naunang pangungusap upang ang gumagawa ng kilos ay nasa ayon ng simuno. Ang mga naunang tatlo ay naisawagawa na. Matuklasan mo ba kung ano ang nangyari sa pandiwa kapag iyong pinalitan ang pangungusap na "passive" sa "active".

11. The nurse sterilized the instruments.
12. The nursing aides make the beds.
13. The nursing aides fed the patients.
- 14.
- 15.
- 16.
- 17.

18.

19.

20.

Tingnan ang pandiwa sa pangungusap na "passive".
Mayroong "ay" (be) + pandiwa. Ang pandiwa bang ay (be)
(is, are, was, were) ay nasa pangkasalukuyan? Samakatuwid,
ang pandiwa ng pangungusap na "active" ay pangkasalukuyan
na walang ay (be). Ang pandiwa bang ay (be) ay pang-
nakaraan? Samakatuwid ang pandiwa ng pangungusap na
"active" ay pangnakaraan na walang ay (be).

Passive: The instruments were sterilized by the nursing aide.

Active: The nursing aide sterilized the instruments.

Passive: The instruments are sterilized by the nursing aide.

Active: The nursing aide sterilizes the instruments.

Karagdagang Pagsasanay

1. When the skin is cut or open the inner body can be attacked by germs.
  - a. When can the inner body be attacked by germs?
  - b. What can be attacked by germs?
  - c. What can attack the inner body?
2. Surgical asepsis is used in the hospital.
  - a. Where is surgical asepsis used?
  - b. What is used in the hospital?
  - c. Who uses surgical asepsis in the hospital?
3. Surgical asepsis is used in the hospital. It is used for patients in surgery.
  - a. What does it mean?
  - b. What is used for patients in surgery?
  - c. Who uses it?
  - d. Where is it used?
4. Surgical asepsis is used to keep germs out of body openings.
  - a. What is used to keep germs out of body openings?
  - b. What is surgical asepsis used for?
  - c. Who uses surgical asepsis?

5. Steam and pressure are used to get things sterile.
  - a. What is used to get things sterile?
  - b. How are things sterilized?
  - c. Why are steam and pressure used?
  - d. What are steam and pressure used for?
  - e. Who uses steam and pressure to get things sterile?

TR5 (CULTURAL EXPLORATION: TAKING A BREAK)

Kung ikaw ay magpapahinga, titigil kang magtrabaho ng maikling mandali sa loob ng isang araw na pagtrabaho. Ang ilang mga tao a magpahi-pahinga lamang sa loob ng sandaling ito. May ilan sa mga tao ang gustong kumain kapag sila'y nagpapahinga. Kapag may trabaho ka na, maaaring magpapahinga kang kasama ang ilan sa iyong mga kasamahan sa trabaho. Maaaring gusto mong bumili ng minindal kapag magpapahinga ka. Madalas na ikaw ang magbabayad sa sarili mong pagkain kapag pupunta kang magpapahinga. Sa mga espesyal na pagkakataon, halimbawa ng, kaarawan, maaaring may magsabi ng, "This is my treat." Ang kahulugan ng "This is my treat," ay "Ako ang magbabayad sa pagkain." Subali't madalas, na ikaw ang magbabayad sa iyong sariling pagkain.

Hints for women: Kailangang ikaw ay palaging magbalak na magbayad sa sariling pagkain sa trabaho. Ang lalaking kasamahan sa trabaho ay maaaring mag-alok na bumili ng iyong minindal kapag magsabay kayong magpapahinga. Kapag bayaran niya ang iyong minindal, maaaring ialok na ikaw ang magbabayad sa kanyang minindal sa susunod na magsabay kayong magpapahinga. Subali't hindi mo pananatun na bayaran siya kailan man. Kapag ang isang lalaki ay mag-alok na magbayad sa iyong minindal, huwag mong iisipin na siya ay nagkakagusto sa iyo. Maaaring siya'y nakikipagkaibigan lamang.

Kapag ayaw mong bayaran ng isang tao ang iyong minindal, maaaring sabihing, "Let's Dutch treat." Ang kahulugan ng "Dutch treat" ay ang hindi isa ang siyang magbayad sa sariling pagkain.

Hints for men: Malimit na kapag ang mga lalaki at babai ay magkasamang magpapahinga sa trabaho, ang bawat isa sa kanila ang magbayad ng kanilang sariling pagkain. Subali't kapag inanyayahan mo ang isang babaing kasamahan sa trabaho na magpapahinga, maaaring asahan niyang ikaw ang magbayad sa kanyang pagkain. Kailangang nakahanda kang magbayad sa kanyang pagkain kapag hindi niya ialok na bayaran ang kanyang sariling pagkain.

Maraming kababaihan na nais nilang bayaran ang sariling minindal kapag sila'y magpapahinga. Maaaring ialok na bayaran ang minindal ng babai kung nais mo. Huwag ipilit

ang pagbabayad kapag nais niyang bayaran ang kanyang sariling minindal. Kailangang huwag mapahiya kapag nais ng babaeing bayaran ang sarili niyang pagkain. Kapag pumayag ang babae na iyong bayaran ang kanyang minindal, huwag mong iisipin na siya ay nagkakagusto sa iyo.

Malimit na kapag ang mga Amerikano ay pupuntang magpahinga, ugali ng bawa't isa ang magbayad ng kani-kaniyang sariling pagkain.

UNIT VII

MEASUREMENT AND ABBREVIATION

PREVIEW

May tatlong pangunahing paksa sa ikapitong bahaging ito. Ang unang paksa ay tungkol sa pagsusukat. Kailangang malaman mo ang paraan ng pagsukat sa metro. May mga babasahin at pagsasanay dito sa ikapitong bahagi na makakatutulong sa iyong pagkatuto at paggamit ng dalawang pamamaraan sa pagsukat.

Ang ikalawang paksa ay tungkol sa pagdaglat ng mga salita. Maraming daglat na kailangan mong malaman. Sa bahaging ito, iyong matututunan ang maraming daglat na salita na ginagamit sa ospital. Makikita mo ang mga ito sa mga papeles at sa mga nakasulat na bilin sa ospital. Ilan sa mga doktor at mga nars ay gumagamit ng mga daglat na salita kapag sila'y nag-uusap. Kaya, mahalagang alamin ang mga daglat na salita na ginagamit sa ospital. Inaasahan ng iyong mga kasamahan sa trabaho na kaya mong basahin ang mga daglat na ito ng tama.

Ang ikatlong paksa ay tungkol sa pakikipag-usap sa telepono sa trabaho. Kapag magtrabaho ka sa ospital, maaaring ikaw ang sinagot sa telepono. Kailangang makapag-salita ka ng maliwanag at kukuha ng mga kalatas o mensahe ng tama. Kailangang matutunan mo ang tamang pagsagot sa telepono sa ospital.

Pag-aaralan ng mainat ang bahaging ito. Kailangan mong matutunan ang mga bagay-bagay sa leksiyon na ito kapag mag-umpisa ka nang magtrabaho sa ospital.

Vocabulary/Phrases

Reading 15

foot /foot/ n paa; talampakan
grandfather /grand'fa'th r/ n lolo
grandmother /grand'muth' r/ n lola
grandparents /grand'par' nts/ n pl of grandparent ama at ina
ng mga magulang

Guess what, grandpa... - Hulaan mo, lolo...

maybe /ma'be/ adv marahil

measured /mezh' rd/ v pt of measure sinukat; nasukat

measuring /mezh' r'ing/ n gerund pagsusukat

metric system /met'rik sis't m/ n paraan ng pagsukat na nauukol sa metro

second grade (grade II) - ikalawang baitang

tall /tôl/ adj mataas

taller /tôl' r/ adj comparative of tall mas mataas

traced /trâd'/ v pt of trace sinundan ng bakas

visiting /vis'it'ing/ v prp of visit dumadalaw

Reading 16A

equal /e'kw l/ v 3rd sing katumbas

explain /ek-splân/ v ipaliwanag

getting confusing - nakakagulo; nakakalito

insists /in'sists/ v 3rd per sing ipilit

standard measurements - pamantayang pagsukat

Measuring Intake And Output

accurate /ak'y r-it/ adj wasto

approximate /-prok's -mit/ adj halos pantay o tama

bowls /bôls/ n pl of bowl mga mangkok

cookies /kook'ës/ n pl of cookie galyetas; biskwit

cubic centimeter (cc's) /kyoo'bik sen't -me't r/ n sentimetrong kubit

custard /kus't rd/ n leche plan

hold /hôld/ v maglaman

intake /in'tak'/ n mga iniinom o (ipinapasok sa katawan)

jello /jel'ô/ n gulaman

measurement /mezʰ r-ment/ n sukát
 problems /prɔb'l ms/ n pl of problem mga suliraning
 kukuwentahin
 output /out'pút/ n ang mga inilalabas ng katawan na likido
 gaya ng pawis, ihi, at iba pa
 snack /snak/ n minindal
 solve /solv/ v lutasin; kuwentahin
 steak /stāk/ n karne ng baka

Fluid Balance

average /av'rij/ adj karaniwang uri
 bleeding /bled'ing/ n gerund pagdurugo
 breathing /breth'ing/ n gerund paghinga
 dehydration /de-hi'drē'sh n/ n panunuyo; tuyo
 diarrhea /di'-re'/ n pagtatac
 die /di/ v mamatay
 discharge /dis'charj/ v alisin
 discharged /dis'chārd/ v passive naalis
 edema /i-dē'ma/ n pamamaga
 emesis /i-mis'is/ n suka
 evaporated /e-vap'ə-rāt'id/ v passive naglaho; sumingaw
 excessive /ek-ses'iv/ adj labis-labis
 fluid /floo'id/ n likido
 gelatin /jēl'-ē-p/ n gulaman
 imbalance /im-bāl'ns/ n di-magkatimbang
 intestinal system - bahagi ng katawan na binubuo ng mga bituka
 life /lif/ n buhay
 lose /loz/ v mawalan
 occurs /o-kūrz/ v 3rd per sing maganap; mangyari
 ordinarily /ōrd'n-ēr'-lē/ adv karaniwan
 perspiration /pūr'sp-ē-rā'shən/ n pawis
 prescribe /prī-skrīb'/ v iyutos; ipatal
 record /rēk'ərd/ n kasulatan; rekord
 several days - mga ilang araw
 sweating /swēt'ing/ n gerund pagpapawis
 swell /swēl/ v lumaki; mamaga
 taken into /tāk' n in'tōo/ v passive nakuha sa; nadala sa
 treatment /trēt'm nt/ n paggagamot

24-hour period - sa loob ng 24 na oras
urine /yoór'ín/ n ihi
vomiting /vóm'it'ing/ n gerund pagsusuka

Measuring Length And Width

diagram /dí' -gram/ n balangkas
figure out /fig'y. r out/ v tantiyahin
length /lengkh/ n haba
long /lóng/ adj mahaba
multiply /mul't -pli'/ v dumami
scale /skál/ n iskala
space /spás/ n kalawakan
12' x 15' = 180 sq. ft. (twelve feet by fifteen feet equals
180 square feet) - ang sukat na labindalawa sa
labinglimang talampakan ay katumbas ng parisukat na
180 talampakan
wide /wíd/ adj malapad; maluwang
width /wíth/ n luwang; lapad

Using The Yellow Pages

advertisements /ad'v r-tis'm nt/ n pl of advertisement mga
anunsyo
alphabetical order /al'f -vát'i-k l ór'dar/ n ayos ng
abak
arranged /-rángd'/ v passive naayos
classified directory /klás' -fíld dír-rék't -rē/ n napag-uring
direktoryo
garbage collection /gar'bi j k -lák'sh-n/ n paglikom ng mga
basura
government agencies /gúv' rn-m nt á-j n'sēs/ n pl of
government agency mga sangay ng gobyerno
guitar /qi-tar'/ n gitara
Immigration Department /im'i-grá'sh-n di-párt'm nt / n
kagawaran ng pandarayan
listed /list'id/ v passive nakalista
listing /list'ing/ n listahan
musical instrument /myóó'zī-k l in'st -m nt/ n pagtugtugan
na instrumento

retail /ré-tál/ n tingi

State Employment Service - naglilingkod ng mga hanapbuhay sa bansa

telephone directory - direktoryo o listahan ng mga numero ng telepono

Reading 17

agree /ə-greɪ/ v 3rd per sing sumang-ayon

being changed - pinapalitan

centimeter /sen-ti-mē't.r/ n sentimetro

deal /dēl/ v bilihan; taya

decimeter /des'-mē't.r/ n pagkasampu ng isang metro
(ok) it's a deal - o sigē, ito'y isang taya

kilometer /kil'-mē't.r/ n kilometro

Let's make a deal - magtayaan tayo

look something up (in a dictionary) - hanapin ang isang bagay sa diksionaryo

meter /mē't.r/ n metro

mile /mīl/ n milya

mileage /mīl'i/ n ang sukat na kalayo sa milya

millimeter /mīl'i-mē't.r/ n milimetro

quizzes /kwiz'iz/ n pl of quiz mga di-pormal na pagsusulit

quizzes /kwiz'iz/ v 3rd per sing tanungin

road signs /rōd sīns/ n pl of road sign mga karatula sa kalsada o daan

rotten /rōt'n/ adj bulok

(a) rotten egg (expression) - bulok na itlog (isang uri ng pagsasalita)

"The last one is a rotten egg" - pamanalitang ginagamit ng mga bata. Ang huling taong gumawa ng isang bagay ay tinatawag na bulok na itlog; ang matalo sa karera ay tinatawag na bulok na itlog

Business Telephone Techniques

alike /-lik'/ adv sa gayunding paraan

caller /kōl' r/ n ang tumatawag

how /hou/ v paano

clearly /klɪr-lē/ adv maliwanag; malinaw
 co-worker /kə'wɜrk' r/ n kasamahan sa trabaho
 even though /ə-v-n tho/ conj kahit na
 flashes /flash'is/ v /rd per sing umiglap
 gum /gum/ n gam
 hold button - ang idinidiin sa telepono kapag gusto mong
 maghintay ng sandali ang iyong kausap
 leave somebody on hold for a long period - papaghintayin ang
 kausap sa telepono ng mahabang panahon
 mouthpiece /mouth-pēs/ n bowliya; pinagsasalitaan
 muffled /mʌt'ld/ v passive pinatay (ang tunog)
 pronounce /pr-nōnʌs'/ v bigkasin
 pronunciation /pr-nun'sē-'shən/ n pagbigkas
 receiver /ri-sēv' r/ p auditibo ng telepono
 repeat /ri-pēt'/ v ulitin
 slang /slɪŋg/ n salitang balbal
 speak /spēk/ v magsalita
 spell /spel/ v baybayin
 spelling /spel'ing/ n gamund pagbaybay
 take messages - kumuha at isulat ang mga kalatas o mensahe
 technique /tek'nēkə/ n pamamaraan; paraan
 voice /vois/ n tinig

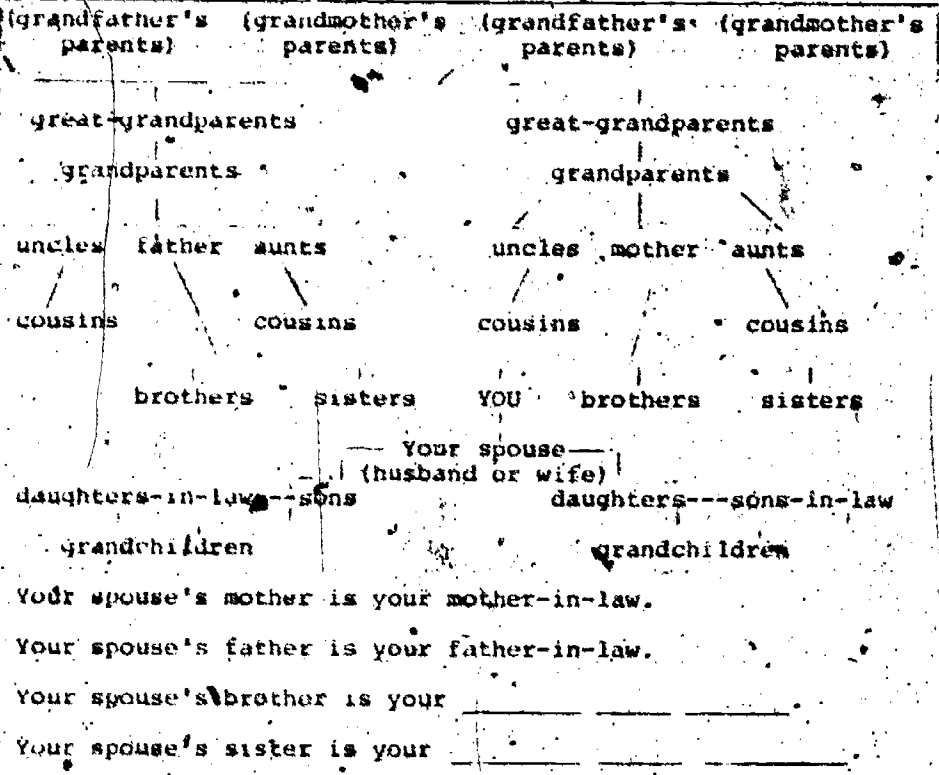
Miscellaneous Translations

Tr1 (CULTURAL EXPLORATION: RELATIVES)

Mayroong ilang mga salitang pangkamag-anak sa Ingles. Ang sumusunod na talangguhit ay naglalarawan ng mga karaniwang salita sa Ingles para sa mga kamag-anak.

Tingnan ang salitang ikaw (you) sa talangguhit. Ang mga salita para sa bawat isang tao ay nagpapakita ng kaugnayan ng taong ito sa iyo. Halimbawa, ang lalaking kapatid ng iyong ina ay ang iyong tiyo (uncle). Ang salitang tiyo ay makikita sa talangguhit dahil ito ang salitang madari mong gamitin na maglarawan ng kaugnayan niya sa iyo. At ang iyong mga lolo at lola (grandparents) ay ang mga magulang ng iyong ina at ama. Ang salitang lolo at lola ay nasa talangguhit dahil ito ang kanilang kaugnayan sa iyo.

AMERICAN FAMILIES

Sa Estados Unidos maraming mga pamilya ay maliit. Madalas na ang mga anak ay lumalayo sa kanilang magulang upang mag-umpisa ng kanilang sariling pamilya. Ang isang pamilya ay malimit na binubuo ng mag-asawang lalaki at babai at ng mga anak. Maaring tumira ang maliit na pamilyang ito na malayo sa kanilang mga magulang. Maraming mga anak na di nila masyadong nakikilala ang kanilang lolo at lola, tiya, tiyo at mga pinsan.

Ilan sa mga pamilya na ang mga lolo at lola ay nakikitira sa kanila. Subalit malimit na ang mga lolo at lola ay may sariling bahay o tirahan kahit na sila'y nasa parehong bayan na tinitirhan ng kanilang anak.

Sa Hawaii ang mga tao ay nakatira ng malapit sa kanilang magulang. Ito ay dahil sa ang Hawaii ay maliit na pook at maraming taong gustong tumira dito. At mayroon ding kaugalian na ang mga taong taga silangan (Oriental) ay maaring managot sa kanilang mga magulang. Malimit na may sariling tirahan ang mga lolo at lola. Maaring alagaan

nila ang kanilang mga apo kapag naghahanap-buhay ang kanilang mga magulang.

VOCABULARY

Mga Salitang Pangkama-anak

your father's parents
your mother's parents

your parents

your father's brothers
your mother's brothers

your father's sisters
your mother's sisters

your siblings

your uncles' children

your aunts' children

your grandparents,
grandfather & grandmother

your father & mother

your uncles

your aunts

your brothers & sisters

your cousins

your cousins

Mga Salitang Pangtawag

Ang mga bata ay gumagamit ng mga sumusunod na salita sa pagtawag sa kanilang mga magulang:

father
daddy
dad
pop
pa, papa

mother
mommy
mom
ma
mama

Ang mga sumusunod na salita ay ginagamit para sa mga lolo at lola:

grandfather
granddad
granddaddy
grandpa

grandmother
grandma
tutu (Hawaiian)
grandmama

Ang mga sumusunod na salita ay ginagamit para sa mga tiya at tiyo.

tiyo (uncle) + unang pangalan
Uncle Bob

tiya (aunt) + unang pangalan
Aunt Helen

Ang tiya (auntie) ay minsang ginagamit para sa mga nakatatandang kabai na malapit na kaibigan kahit na siya'y hindi isang kamag-anak.

Madalas na tinatawag ang mga pinsan sa kanilang unang pangalan. Ang ilan sa mga tao ay gumagamit ng pagtawag, pinsan (cousin) + unang pangalan; halimbawa, Pinsan Sarah, Pinsan Mike. Subali't malimit na ang mga pinsan ay tinatawag ng kanilang unang pangalan lamang.

Tr2 (MEDICAL ABBREVIATIONS)

Kailangang pag-aralan mo ang mga sumusunod na daglat ng mga salita bago ka mag-umpisang magtrabaho sa ospital. Maaaring gusto mo nang umpisahang pag-aralan ang mga ito ngayon.

1.	sa	bawa't isa
2.	e	sa
3.	AC, a.c.	bago kumain
4.	ad lib	sa kagustuhan; sa kasiyahan
5.	AM	umaga
6.	BID	dalawang beses sa isang araw
7.	BM	pataas pagdumi
8.	BP	presyon ng dugo
9.	BR	banyo; palikuran
10.	BRP	mga karapatan sa paggamit ng palikuran
11.	C	kasama ng
12.	CVA	atake
13.	Dx	pagsusuri
14.	elix.	gamot na harabe
15.	ext.	katas; labas; panlabas
16.	SEC	instrumentong pang-iksamen ng utak
17.	EKG	instrumentong pang-iksamen ng puso
18.	ENT, EENT	tainga, mata, ilong; lalamunan
19.	GI	tiyan at mga bituka
20.	Gm.	gramo
21.	gr.	isang pagsukat ng mga gamot
22.	gtt (s)	(mga) patak
23.	HS, hs	sa oras ng pagtulog
24.	ID	sa babá (ilalim) ng balat
25.	IM	sa baba (ilalim) ng laman
26.	TPPB	isang paraan ng paggamot sa paghinga
27.	IV	siero
28.	IV inf.	siero (na may halang gamot)

29.	L. Lt.	kaliwa
30.	noc.	gabi
31.	NPO	walang maaring ipasok sa bunganga (pagkain o inumin)
32.	Ob. Gyn.	karunungan sa pagpapalak at sakit ng mga kababihan
33.	OOB	wala sa bigaan
34.	PC, p.c.	pagkatapos kumain
35.	Pil.	pildoras
36.	PM	hapon
37.	PO	sa pamamagitan ng bunganga
38.	prn	kung kinakailangan
39.	pt(s).	(mga) pasyente
40.	PT	pag-aalaga at paggamot sa katawan sa pamamagitan ng ehersisyo
41.	qd	isang beses sa isang araw; bawat isang araw
42.	QID	apat na beses sa isang araw
43.	q2h	tuwing ikalawang oras
44.	q4h	tuwing ika-apat na oras
45.	q8h	tuwing ikawalong oras
46.	qs	sapat na dami (kantidad)
47.	ROM	pagsasanay sa galaw (ehersisyo)
48.	R. Rt.	kanan
49.	RT	paggamot sa pamamagitan ng rayos
50.	Rx	inumin; kunin (na gamot)
51.	s.	wala
52.	SUS	kung kailangan
53.	ss	kalanati
54.	sol.	halo ng gamot o kemikal
55.	STAT	kaagad
56.	SUBQ, SUBC	sa baba (ilalim) ng balat
57.	tab.	tableta
58.	tbsp.	kutsara
59.	TID	tatlong beses sa isang araw
60.	TPR	Antas ng init o lamig ng katawan, Pulso, Paghinga
61.	tr., tinct.	tintura
62.	tsp.	kutsarita

UNIT VIII

IT'S AN EMERGENCY

PREVIEW

Ang ikawalong pangkat ay naglalaman ng mga kaalaman sa mga biqlang pangyayari sa ospital. Ang mga ospital ay gumagamit ng mga hudyat na nagpapakilala sa mga pangyayaring ito. Ang mga hudyat sa leksiyong ito ay ginagamit ng karamihang mga ospital sa Estados Unidos. Subalit, kapag ikaw ay mag-umpisa nang matrabaho, kailangang alam sa iyong superbisor ang ginagamit na mga hudyat sa mga biqlang pangyayari sa iyong ospital.

Mayroong mahalagang leksiyon sa pananalita dito sa ikawalong pangkat. Ang bahaging tungkol sa mga "relative clauses" ay mahalaga sapagka't, ang mga ito ay madalas makikita sa mga babasahin o artikulo. (Iyong malalaman ang kahulugan ng "relative clause" kapag mapag-aaralan mo na ang bahaging ito ng leksiyon.)

Ang ibang leksiyon sa pananalita ay tungkol sa mga salitang panghalip na ikaw (you) at kayo (they) sa di-pansarili o nauukol sa lahat. Ang dalawang panghalip na ito ay madalas ginagamit sa pagsasalitang Amerikano ngunit hindi madalas sa mga pagsusulat. Ginagamit natin ng madalas ang ikaw (you) at kayo (they) kapag ang pinag-uusapan ay nauukol sa lahat ng tao. Mahalaga ang pag-intindi na ang mga salitang ito ay di-palaging ginagamit sa isang tiyak na tao o mga tao.

Ang huling leksiyon sa pananalita ay tungkol sa mga pansariling panghalip na ginagamit para sa lalaki gaya ng siya (he), kaniya/kanya (him), at niya/kaniya (his). Iyong makikita na ang panghalip na ito ay madalas na nagtuturing sa isang taong kasapi sa isang natatanging grupo, gaya ng mga doktor, pasyente, at estudyante. Sa pangkat na ito ay maaring may mga lalaki o babai. Mayroon kang pagsasanayan sa pagpaliwanag at paglutas ng mga pangungusap kung ang itinuturing ng panghalip ay lalaki at kung isinasama ang buong grupo ng mga lalaki o babai.

Kapag natapos mo na ito, mabuting gawin ang magmasid at makinig sa mga halimbawa ng mga di-pansariling panghalip na ikaw (you) at kayo (they) at ang pangkalahatang gamit ng mga panghalip na nauukol sa lalaki.

Vocabulary/Phrases

Reading 18

accidents /ak's -d nts'/ n pl of accident mga sakuna; mga aksidente
automobile /o-t -mo-bel/ n sasakyang may makina
busiest /biz'e' st/ adj superlative of busy pinaka-abala;
pinakamaraming ginagawa
emergency rooms - tanguapan sa ospital ng mga taong may biglang pangangailangan gaya ng mga aksidente o sakit
food poisoning - pagkalason sa pagkain
heart attack /hart -tak'/ n atake sa puso
life-saving treatment - paggamot upang mailigtas ang buhay
lives /līvz/ n pl of life mga buhay
serious /sir'e-,s/ adj malubha
suddenly /sud'n-lē/ adv biglaan
techniques /tek-neks/ n pl of technique mga paraan; mga pamamaraan
trained /trānd'/ v passive nasanay; naturuan

Reading 19

afraid of - natatakot sa
cause /kōz/ n dahilan; sanhi
dangerous /dān'j r- s/ adj mapanganib
disaster /di-zas't r/ n malaking kasawian; sakuna
employees /em-plōi'ēs/ n pl of employee mga nagtatrabaho;
naghahanapbuhay
escape plan /e-skāp' plan/ n balak ng pagtakas
extinguished /ek-sting'kwish/ v passive linipul; pinatay
fire /fir/ n apoy; sunog
fortunately /for'ch -nit'lē/ adv mapalad
in case there is (a fire) - kung sakaling may sunog
knowledge /nol'i/ n kaalaman; karunungan
major /mā'j r/ adj malaki; pangunahin
others /uth' rs/ pron pl mga iba
panic /pān'ik/ n pagkatakot
United States - Estados Unidos

Reading 20

carbon dioxide extinguishers - panlipul o pamatay ng susunog
na gumagamit ng kemikal na "carbon dioxide"
chemical fire extinguishers - mga kemikal na panlipul ng sunog
code /kōd/ n hudyat
Code Red (fire) - hudyat na ginagamit sa ospital kapag may
sunog
depend on /di-pend/ v umasa sa
electrical fires - mga sunog ng elektrisidad
extinguishers /ek-sing'gwi-sh-rs/ n pl of extinguisher mga
panlipul, pamatay (ng sunog)
flammable /flām'-b-l/adj maaaring masunog o magdingas
gasoline /gās'-lén/ n gasolina
grease /gréz/ n grasa
linen /lin'-n/ n linso

Reading 21

bed number /bed nūm'b-r/ n bilang (numero) ng kama
besides /bi-sīdz/ adv maliban sa; bukod sa
cardiac arrest /kār'dē-ak'-rest'/ n atake sa puso
Code BTA (Bomb Threat Alert) - hudyat na ginagamit kapag
mayroong bomba sa isang gusali o ospital
Coronary Care Unit (CCU) - bahagi ng ospital na pinag-aalagaan
ng mga pasyenteng may atake sa puso
drill /drīl/ n pagsasanay
Intensive Care Unit (ICU) - bahagi ng ospital ng pinag-
aalagaan ng mga pasyenteng may malubhang karamdaman
nurses' station /nūrs'is stā'sh-n/ n istasyon ng mga nars
room number - numero ng silid

Clinics

completely /k-m-plēt'lē/ adv buo; husto
doctor's office - opisina (tanggapan) ng mga doktor
examinations /eg-zam'-nā'sh-n/ n pl of examination mga
pagsusuri, pag-iksamen
fees /fēz/ n pl of fee mga bayad
lab tests (laboratory tests) - pagsusuri ng mga dugo, ihi,
dumi at iba pa

lab work (laboratory work) - mga gawain sa laboratoryo
 laboratory /lāb'ra-tōr'ē/ n laboratoryo
 private /pri-'vīt/ adj privado
 private clinics - mga privadong klinika
 private practice - mga doktor na may sarili o privadong klinika
 released /ri-'lēsd/ v pp of release pauwiin (mula sa ospital o klinika)
 sends /sēds/ v word per sing ipadala
 sorts /sōrts/ n pl of sort mga uri
 supported /s-'pōrt'id/ v pp of support tinulungan; inalalay
 tax money - mga kuwiltang qaling sa buwis
 technicians /tēk'nish-'n/ n pl of technician mga tekniko
 treatment /trēt'mēnt/ n paggamot; pag-alaga
 well /wel/ adj magaling; malusog

Miscellaneous Translations

Tri (RELATIVE CLAUSES)

Pag-aralan ang mga sumusunod na pangungusap.

1. A person who has a heart attack can go to the emergency room.
  - a. Who can go to the emergency room?
  - b. Can a person who has a heart attack go to the emergency room?

A person who has a heart attack can go to the emergency room.

who has a heart attack is a relative clause.

Ang "relative clause" ay isang maikling pangungusap. Isulat ang pangunahing pangungusap dito.

2a.

Ngayon isulat ang buong pangungusap na kasama ang "relative clause".

2b.

Ang "relative clause" ay nagbibigay ng dagdag na kaalaman tungkol sa pangunahing pangungusap. Ang pangunahing pangungusap ay ang nagsasabi ng "a person can go to the emergency room". Ang "relative clause" ay nagsasabi ng "a person who has a heart attack can go to the emergency room". Ang "relative clause" ay nagbibigay ng dagdag na paglalarawan tungkol sa taong pinag-uusapan.

Ating ginagamit ang sino (who) sa simula ng "relative clause" kapag ang ating itinuturing ay isang tao o mga tao. Sa "relative clause" ang sino ay hindi nagpapahiwatig ng pagtanong. Punahin na ang "relative clause" ay may sariling pandiwa. Salungguhitan ang mga "relative clauses" sa mga pangungusap sa ibaba.

3. A person who has food poisoning can go to the emergency room.
4. A person who was in an automobile accident can go to the emergency room.
5. The doctors and nurses who work in the emergency room are trained in life-saving techniques.
6. People who are in serious accidents or who suddenly become sick go to the emergency room in a hospital.

Magdagdag ng isang "relative clause" sa bawat pangungusap sa ibaba.

7. The student	is absent.
8. The man	is from Korea.
9. The nurse	is an R.N.
10. The women	are gone.
11. The children	are playing.

Tr2 (MORE RELATIVE CLAUSE)

Tandaan ang mga "relative clauses" na iyong pinag-aralan sa bahaging ito ng leksiyon. Ang mga ito ay nag-uumpisa ng mga salitang sino (who). Masaring magsimula sa ibang mga salita ang mga "relative clauses". Halimbawa,

Fire isn't the only emergency that can happen in a hospital.

Ang "relative clause" ay naisulat sa ibang letra. Ano ang salitang nagpasimula ng "relative clause" sa halimbawang pangungusap?

Ngayon pag-aralan ang mga sumusunod na pangungusap.
Salungguhan ang "relative clause" sa bawat pangungusap.

1. The house that we live in is for sale.
2. The cat that has stripes is lost.
3. The drill that we practiced was a fire drill.
4. Code BTA is a code that you should know.
5. The germs that cause the disease are very dangerous.
6. The man that has a beard is a teacher.
7. The woman that ate the candy is sick.

Alam mo na ating ginagamit ang sino (who) sa mga "relative clauses" na nagtuturing sa mga tao. Kailan natin ginagamit ang na (iyon; iyan) (that).

Ngayon pag-aralan ang mga sumusunod na pangungusap:

"You should know code BTA, which means "bomb threat alert."

Anong salita ang nagpapasimula ng "relative clause" sa pangungusap na nasa itaas?

Ang na (which) ay isa bang salitang pananong sa "relative clause"?

Ang na (which) ay nagtuturing sa mga bagay; hindi sa mga tao.

Tr3 (IMPERSONAL USE OF YOU AND THEY)

Impersonal Use of You

Ang mga Amerikano ay malimit gumamit ng mga panghalip na ikaw/kayo (you) na nangangahulugan ng isang tao (someone) o kahit sino (anyone). Ang ikaw ay di laging nagtuturing sa ayo/ikaw (you) bilang isang tao.

Pag-aralan ang mga halimbawa sa ibaba.

1. A: I need to know what time it is in New York.

B: Call the operator and ask.

A: Can

you
someone
anyone

 ask for that information?

B: Sure you can.
someone
anyone

2. A: This is a nice apartment.

B: Yes you can walk to town in 15
someone
anyone
minutes.

A: Can you walk to the beach?
someone
anyone

B: No, but there's a bus you can take.
someone
anyone

3. A: Can you park here at night?
someone
anyone

B: Yes, you can.
someone
anyone

Ang paggamit ng di-pansariling ikaw (you) ay karaniwan sa pag-uusap na Ingles. Sa mga pormal na pag-uusap at pagsusulat ng Ingles, ang ilang mga tao ay gumagamit ng isang tao (one) at hindi ikaw (you). Halimbawa,

4. I wonder if one can ask for that information.

5. Can one park here at night?

NOTE: Ang ganitong paggamit ng isang tao (one) ay masyadong pormal. Huwag subuking gamitin ito sa iyong pagsasalita.

Kung minsan ay maaaring di maliwanag kung ang nagsasalita ay gumagamit ng ikaw na nangangahulugan ng kahit sino, o kung ang kanyang talagang itiputuring ay ikaw na mismo. Kapag ikaw ay di-tiyak, tanungin ang nagsasalita ng mga karagdagang paliwanag.

Impersonal Use of They

Malimit na gumagamit ang mga Amerikano ng mga panghalip na sila (they) sa isang di-naturingang pangkat. Pag-aralan ang mga sumusunod na halimbawa. Ang sila (they) sa mga halimbawang ito ay nangangahulugan ng ilang (some) mga tao. Subali't di natin alam kung sino ang mga taong ito.

1. They say the weather is beautiful in Hawaii.
2. When did they raise the taxes?
3. When will they discover a cure for cancer?
4. Did you read this article? They don't know what they're talking about.
5. A: I called the city office about the bus schedule.
B: What did they say?
A: They had lots of excuses as usual.

Ating ginagamit ng madalas ang di-pansariling sila, (they) sa pagsasalita. Ito ay hindi madalas ginagamit sa pagsusulat. Kung nais nating gumamit ng mga di-pansariling salita sa pagsusulat, ating madalas gamitin ang mga pangungusap na "passive". Halimbawa,

6. It is said the weather is beautiful in Hawaii.
(see sentence 1 for the active sentence, which would be used in speech.)
7. When were taxes raised?
(see sentence 2.)
8. When will a cure for cancer be discovered?
(see sentence 3.)

Subuking pakinggan ang pag-uusap ng mga Amerikano. Iyong magirinig silang gumagamit ng mga di-pansariling ikaw at sila (you and they) ng madalas. Kailangang maintindihan mo kung paano ang paggamit ng di-pansariling ikaw at sila. Sanayin ding gamitin ang mga ito sa iyong pagsasalita.

Tr4 (INTERPRETATION)

Markahan ng (✓) ang pangungusap sa bawat pangkat sa ibaba na pinakamalapit ang kahulugan sa naunang pangungusap.

Tr5 (PERSONAL PRONOUNS)

Pag-aralan ang mga sumusunod na kaalaman.

A doctor who has a private practice has his own office.

The doctor sends his work to a laboratory.

Ang doktor ba sa halimbawang pangungusap ay lalaki o babai? Sa Ingles, madalas nating gamitin ang panghalip na panlalaki kapag ang ating pinag-uusapan ay pangkalahatan. Ang mga halimbawang pangungusap ay naroon din sa iyong babasahin tungkol sa klinika. Sa babasahing ito, ating pinag-uusapan ang tungkol sa mga doktor bilang isang pangkat. Hindi natin pinag-uusapan ang isang natatanging doktor. Maaaring ang doktor ay isang babai o lalaki. Ating ginagamit ang panlalaking panghalip kapag tayo'y di-tiyak kung ang taong pinag-uusapan ay isang lalaki o babai. May mga ilang taong nag-umpisa nang gumamit ng kaniya/niya (him, her, his/hers), o ~~nya~~ (he/she) upang maiwasan ang suliranin na para bagang ang lahat ng mga doktor ay mga lalaki lamang. Kaya, ikaw ay makakakita at makakarinig ng mga pangungusap na ganito:

A doctor who has a private practice has his/her
his or her
own office.

The doctor sends his/her work to a laboratory,
his or her

Tr6 (INTERPRETATION)

Basahin ang mga pangungusap sa ibaba. Lagyan ng M sa tabi ng pangungusap kapag ang panlalaking panghalip ay tiyak na nagtuturing ng isang lalaki. Lagyan ng M/F kapag ang panlalaking panghalip ay ginagamit na pangkalahatan upang magturing sa lahat ng mga lalaki o babai na nasa pangkat.

UNIT IX
THE LIBRARY

PREVIEW

Ang pinakamalaking bahagi ng ikasiyam na leksiyon ay tungkol sa aklatan. Ang bawa't isa sa inyo ay kailangang malaman kung paano ang paggamit ng aklatan. Kailangang malaman ng bawa't isa sa inyo ang mga iba't-ibang uri ng kaalaman o bagay-bagay na nasa aklatan. Sa bahaging ito, ikaw ay magpapalipas ng mga ilang panahon sa aklatan. Iyong matutunan ang paggamit ng Reader's Guide to Periodical Literature - (Makikita ang kahulugan nito sa "Vocabulary Translation" ng sumusunod na pahinang babasahin) at iyong matututunan ang paggamit ng katalogo ng mga kard. Kapag tapos mo na ang leksiyon na ito, kailangang alam mo na kung paano hanapin ang nais mong mga kaalaman o bagay-bagay na nasa aklatan. Kailangang maginhawa ang iyong pakiramdam kapag ikaw ay nasa aklatan. Kinakailangang kaya mong gamitin ang mga katalogo at salansan ng mga papel na nasa aklatan. Kailangang kaya mong magpatulong sa katiwala ng aklatan kapag hindi mo mahanap ang mga gusto mong hanapin.

Ang aklatan ay makakatulong sa iyo habang ikaw ay isang estudyante. Mayroon din mga kaalaman o bagay-bagay na nasa aklatan na makakatulong sa iyong paghanap ng trabaho. Maraming mga makabuluhan o kinakailangang mga kaalaman o bagay-bagay na nasa aklatan.

Vocabulary/Phrases

Timely Tips On Health And Safety - Be A Medical Watchdog

alcoholic /al'kə-həl'ik/ adj magaling uminom ng alak
(lagenggero)

allergy /əl'ɹ-jē/ n sakit na nakukuha sa mga bagay-bagay
na di-nais ng katawan

blood pressure /blūd prēsh'ɹ/ n presyon ng dugo

cancer /kən'sɹ/ n isang uri ng karamdaman (kanser)

cervix /sūr'vīks/ n matris

checkup /chēk'ŭp/ n pag-iksamen (sa katawan)

checked /chēkd'/ v passive naiksamen; sinuri

chest x-ray /chēst ēks'rā/ n pagsusuri sa бага sa pamamagitan
ng rayos-ekis

detect /dī-tēkt'/ v matuklasan; malaman

determine /dī-tūr'mīn/ v pagpasiyahan; lutasin

diabetes /dī--bē'tīs/ n diyabetes

die of stroke - mamatay sa atake

frequently /frē'kw,nt'lē/ adv malimit; madalas

harm /harm/ n kapinsalaan

health history - mga nakaraang karamdaman at kapinsalaan sa
'sarili'

hemoglobin content - ang pulang bahagi ng dugo

indications /in'di-kā'sh,ns/ n pl of indication tanda;
palatandian

inspection /in-spēk'sh,n/ n pagsisiyatat

involves /in-vōlvz'/ v 3rd per sing isangkat

irregularity /ī-reg'y -l,ɹ'i-tē/ n di kapantayan

means /mēns/ n paraan

meaningful sounds - mga tunog (sa puso at бага) na may kahuluga

medical watchdog - para bantay sa kalusugan (mga doktor)

microscopic examination of cells - pag-iksamen ng mga selula
sa pamamagitan ng "microscope"

mild /mīld/ adj katamtaman

needs /nēds/ n pl of need mga pangangailangan

Pap test /pāp test/ n pagraksa ng matris

periodic /pīr'e-od'ik/ adj karaniwan; kagawian

permits /p.r-mits/ v 3rd per sing payagan
 physical examination - pag-iiksamén sa katawan
 practically /prāk'tik-lē/ adj maaaring gamitin
 pressing /pris'ing/ n gerund pagpalit
 produced /pr-d/y/oos'd/ v pt of produce nayari; lumabas
 protect /pr-tēkt/ v ilayo (sa panganib)
 pulse rate /pūls rāt'/ n bilang ng pitik ng pulso
 respiration rate /res'p-rā'shon rāt'/ n bilang ng paghinga
 routine /rōo-tēn'/ adj kagawian
 ruin /rōo'in/ v sirain
 search /surch/ n paghahanap
 secretions /si-kre'shons/ n, pl of secretion mga katas na
 lumalabas sa katawan
 severe /s-vīr'/ adj malubha
 shape /shāp/ n kalagayan
 stethoscope /steth'-skop'/ n instrumentong pandinig sa mga
 tunog ng katawan
 studies /stūd'ez/ n pl of study mga pagsusuri
 surface /sūr'f s/ n ibabaw; labas
 TB (Tuberculosis) /t/yoo-būr'ky-fo'sis/ n tisis
 temperature /tēm'p-r-choór'/ n antas ng lamig o init
 timely /tim'lē/ adj napapanahon
 tips /tīps/ n pl of tip; mga mahalagang pahiwatig (payo)
 trained /trānd'/ v passive mga nasanay na daliri (ng mga doktor)
 tumors /t/yoo'm-rs/ n pl of tumor mga bukol
 urine sample - ihing iiksamenen
 uterus /yoo't-r-s/ n matris
 valuable possession - mahalagang ari-arian
 watchdog /wōch'dōg/ n para bantay (na aso)
 x-ray /eks'rā/ n rayos xis
Getting Acquainted With A Textbook
 answers /ān'swɜz/ n pl of answer mga sagot; tugon
 arrow /ār 'ō/ n hugis palaso
 Asia /ā'zh/ n Asya
 author /ō'th'r/ n may-akda
 chapters /chāp't-rs/ n pl of chapter mga kabanata

collect /k-łekt/ v. tipunin; likumin
 copyright /kóp'e-rít/ n. karapatan sa aklat
 dots /dɔts/ n pl of dot mga tuldok
 editor /'ed'-t,r/ n. patnuyot
 figures /fig'y.rz/ n pl of figure mga larawan
 get acquainted with - makipagkilala sa
 glossary /glɔs'-rē/ n. talahuluganan
 headings /hed'ings/ n pl of heading mga pamulaan; pamagat
 index /in'deks/ n. talatuntunan
 information /in'fər-mə'shon/ n. kaalaman
 interesting /in'trist'ing/ adj. kawili-wili
 italics /i-'tāl'iks/ n pl of italic mga naisulat na kakaibang letra
 look through - tumingin sa mga
 marked /mákd/ v passive namarkahan
 numbered /nùm'b rd/ v passive nalagyan ng numero
 once /wəns/ adv. minsan
 page number - numero ng pahina
 poem /pō'-m/ n. tula
 poetry /pō'i-trē/ n. pamulaan; mga tula
 preface /pre'fis/ n. paunang salita
 printed /prɪnt'ɪd/ v passive nailimbag
 printing dates - petsa ng pagkalimbag
 published /pub'lishd/ v passive nailathala
 publisher /pub'lish'r/ n. tagalathala
 recognize /rək'-g-nīz/ v. makilala; mamukhaan
 review /ri-vyoo/ n. salaysay; repaso
 self-check tests - mga pagsubok (iksamen) sa sarili
 table of contents - talatuntunan
 textbook /tekst'book/ n. pang-araling aklat
 thumb-through - buklatin (ang mga pahina)
 title /tít'l/ n. pmagat; titulo
 underlined /ún'd.r-lind/ v passive nasalungguhan
 up-to-date /úp-t -dát/ adj. makabago
 useful /yooz'ful/ adj. makabuluhan
 written /rít'n/ v passive naisulat
 wrote /rɔt/ v pt of write isinulat

Using The Library

articles /ár'ti-k'í-z/ n pl of article mga lathala
available /ə'vā'l.-bəl/ adj magagamit; makukuha
aware of /.-wār' úv/ adj may kaalaman
borrow /bór'ō/ v hiramín
bound /bound/ v passive of bind may takip (gaya ng aklat)
card catalog /kárd kat'í-ōg'/ n katalogo ng mga kard
college /kól'ij/ n kolehiyo
copies /kóp'ēs/ n pl of copy mga kopya, sipi
film strips /fílm stríps/ n pl of film strip mga pelikula
imaginable /i-máj'-.nā-bəl/ adj mahihinagap
interested /in'tríst'id/ adj nawiwili
librarian /lí-brár'ō-án/ n katiwala ng aklatan
library /líbrēr'ē/ n aklatan
magazines /māg' -zēns'/ n pl of magazine mga babasahin
material /m -tí-r'ē-.l/ n kagamitan
microfilm /mí'kr.-fílm'/ n mga pihakamaliliit na pelikula
movies /mōō'vez/ n pl of movie mga sine (pelikula)
newspapers /n/y/ōōz'pā'p.r/ n pl of newspaper pahayagan;
diyaryo
pamphlets /pam'flits/ n pl of pamphlet mga manipis at
maikling babasahin
pamphlet file - salansan ng mga manipis at maikling babasahin
Periodical Literature - mga babasahin
public /pub'lik/ adj pambayan
puppet shows /púp'it shōs/ n pl of puppet show mga palabas
na munting manika
Readers Guide /ré-dárs gíð/ n patnubay sa mga mangbabasa
records /rek'rdz/ n pl of record mga plaka
reference /ref'r-ns/ n reperensiya
shelves /shēlvz/ n pl of shelf mga istante
specially trained people - mga taong may natatanging kasanayan
subject /sub'jekt'/ n paksa; sakop
take place - halinhang palitan
topic /tóp'ik/ n paksa
university /yoo'n.-vúr's.-tē/ n pamantasan; universidad
videotapes /víd'ē-ē.tēps/ n pl of videotape mga pelikulang
naisatelebisyon

Miscellaneous Translations

Tr1 (COMPREHENSION)

20. Basahin ang mga sumusunod na listahan. Basahin ang listahang may numerong (1-8). Basahin ang listahang may letra (a-o). Iparis ang mga bahagi ng aklat na nasa kanan sa mga kaalaman na nasa kaliwa. Ang unang bilang ay nagawa na para sa iyo.

Tr2 (VOCABULARY)

Ibigay ang katuturan ng mga sumusunod na salita. Ang mga halimbawang pangungusap ay naibigay para sa bawat salita. Maaaring gusto mong sanayin isulat ang mga ibang halimbawa.

UNIT X

V OBSERVING AND REPORTING

PREVIEW

May dalawang mahalagang bahagi dito sa ikalawang leksiyon. Sa unang bahagi, iyong mapag-aaralan tungkol sa pagmamasiid sa iyong pasyente sa ospital. Iyong mapag-aaralan na pinakamahalaga na pagmasdan ang mga pag-iiba sa iyong mga pasyente. Mahahaga din na ipaalam ang mga pag-iibang ito. Iyong matututuhan na may dalawang uri ng pagsasabi tungkol sa mga pasyente: "objective reports" at "subjective reports". (Makikita ang kahulugan ng mga ito sa "Vocabulary Translation" ng sumusunod na pahinang babasahin.) Kailangan mong intindihin ang kaibahan nitong dalawang uri ng pagsasabi tungkol sa pasyente.

Sa ikalawang bahagi, iyong sasanayin ang pagsagot at pagsulat sa mga papeles. May mga papeles na tinatawag na "Intake and Output" at ibang mga uri ng papeles sa ospital. Bawa't isa sa mga mahalagang salita na kailangan mong intindihin kapag ikaw ay magtrabaho na sa ospital.

Sa bahaging tungkol sa mga papeles sa leksiyong ito ay may halimbawa ng mga papeles sa bangko. Ang bahaging ito ay naglalaman ng mga bagay-bagay na makakatulong sa iyong pagbubukas ng sariling tseke sa bangko at pag-iimpok.

Kailangang intindihin mo labat ang mga kaalaman sa pangkat na ito na leksiyon. Maaring gusto mong kumuha ng mga ilang tseke o mga ilang papel na ginagamit sa pagdeposito sa mga bangko na pina-iimpokan at pina-uutangan ng iyong gagamitin sa pagsasanay sa klase.

Vocabulary/Phrases

Observing And Reporting

avoid /-void/ v. iwasan

bathe /bāth/ v. maliqor; paliquan

blue lips /bloo lips/ n pl of blue lip nangingitim na mga labi

changes /chān'is/ n pl of change mga pagbabago; pag-iiba

cough /kof,kōf/ n ubo

cyanosis /sī'-nō'sis/ n pangngitim

facts /fākts'/ n pl of fact mga katotohanan, katunayan

fever /fē'v.r/ n lagnat

flushed face - namumulang mukha

including /In'klōd'ing/ n gerund maibilang

interpret /in-tur'prit/ v ipaliwanag; ipahulugan

might be /mit bē/ v maaaring

mouth odor /mouth ō'd.r/ n amoy ng bunganga

notice /nō'tīs/ v tingnan; punahin

objective observations - pagmamaisid ng mga tunay na pangyayari

objective symptoms - mga sintomas o palatandaan ng mga dinaramdam ng katawan na nakikita, nararamdaman, naamoy at naririnig

observations /ōb'z.r-vā'sh.nz/ n pl of observation mga pagmama

observe /b-zurv'/ v pagmasdan

observing /b-zurv'ing/ n gerund pagmasid

opinion /-pin'y n/ n kuro-kuro

puffiness /pif'i-nes/ n pamamaga

pulse rate /puls rat/ n bilang ng pitik ng pulso

rash /rāsh/ n pantal

red /rēd/ adj pulg; mapula

reporting /ri-porti'ing/ n gerund pag-uulat; pagsasabi ng..

reporting /ri-port'ing/ v prp of report iniuulat; ipinapaalam

sign /sīn/ n tanda; palatandaan

smell /smēl/ v amuyin

something /sum'thing/ pron isang bagay

symptoms /sum't.ms/ n pl of symptoms mga sintomas o palatandaan ng sakit

tired /tīrd/ adj pagod

vital signs /vī't-l sīns/ n pl of vital sign ang mga antas ng

init o lamig ng katawan, pulso, paghinga at presyon

ng dugo

whooping /hwēz'īng/ n masikip at maingay na paghinga

wrong /rōng/ adj di-mabuti; masama

Subjective Symptoms

express /ek-sprēs/ v ipahayag

listen /lis'n/ v makinig

only one /on'le wun/ pron siya lamang

pain /pān/ n kirot; pagdararamdam

recognize /rek'g-nīz'/ v makilala

subjective symptoms - mga sintomas o palatandaan ng mga

dinararamdam ng katawan na di-nakikita o nararamdaman

(ng iba) maliban kung ang pasyente ang magsasabi nito

Short Readings

any /ēn'e/ adj alin man; ano man, kahit ano

in four ways - sa apat na paraan

patients' pain - kirot na dinararamdam ng pasyente

should make - kailangang gawain

should not make - di-kailangang gawin

Medical Forms In The Hospital

asked to - pinagtanungan

carefully /kar'ful'e/ adv maingat

charts /charts/ n pl of chart mga papeles na ginagamit sa
ospital

end /ēnd/ n wakas

fill in /fil in/ v lagyan (sulatan)

fill out /fil out/ n sagutin (sulatan)

forms /forms/ n pl of forma mga papeles

interview /in't-r-vyoo/ v kapanayamin

list /list/ n listahan

medical forms - mga papeles na nauukol sa pagpapagamot

partner /part'n-r/ n kasama

practice /prak'tis/ v sanayin

section /sɛk'shən/ n bahagi
supervisor /sūo'p-r-vīz'ər/ n tagapamahala
translations /trāns-lā'sh.nə/ n pl of translation, mga
pagkakasalin

vocabulary /vō-kab'y-ler'ē/ n salasalitaan

Intake And Output Record - Chart 1 & Chart 2

absorbed /ab-sōrbd'/ v passiva nasisip
description /dī-skrip'shən/ n paglalarawan
emesis /i-mes'is/ n suka

intake /in'tāk/ n mga iniinom o itinuturok sa katawan
intake and output record - mga naisulat na naipasok at lumabas
sa katawan

intravenous (IV) /in'tr-ve'n.s/ n suero

medication /med'-ka'shən/ n gamot

nurse's initial - paglagda sa unang titik (ng pangalan) ng mga
nars

nurses' signature - lagda ng mga nars

oral feeding /ōr'l fēd'ing/ n pagkain na idinadaan sa
bunganga

output /out'put/ n mga lumalabas sa katawan. (pawis, ihi at
iba pa)

remarks /rī-marks/ n pl of remark mga puna o masasabi tungkol
sa.....

stool /stool/ n tae; dumi

stool if loose in CC - sukat ng tae (dumi)

suction drainage /suk'shən drān'ij/ n mga nasisip na galing
sa katawan gaya ng mga nana ng sugat ng operasyon,
plema at iba pa

surname /sūr'nām/ n apelyido

urine /yoo'rīn/ n ihi

volume absorbed - kadamang ng nasisip

volume in cubic centimeter (Vol. In cc.) - kadamang sa sukat na
"cc"

Preoperative Checklist - Chart 3

addressograph plate /-dres'ō'graf plāt/ n isang metal na

bagay na may pangalan at numero ng tirahan
(ng pasyente)

ambulatory /an'by -l- -tór'e/ adj nakakapaglakad

amount (amt.) /-mount/ n kapuuan

assistance /-sis't. ns/ n tulong

blood type /blūd tīp/ n tipo ng dugo

BP. (blood pressure) /blūd prēsh' r/ n presyon ng dugo

braided /brad'id/ v passive natirintas

catheterized /kath' -t-r'izd/ v passive natusukan ng gomang
tubo sa katawan (upang lumabas ang ihi)

checklist /chek'list/ n listahan ng pagkikitaan

contact lens /kón'takt lēns/ n maliit at pabilog na salamin
sa mata

cosmetics /koz-mēt'ik/ n pl of cosmetic mga bagay na ginagamit
sa mukha at katawan gaya ng pulbos at pabango

cross match slips - papel na nakasulatan ng tipo ng dugo

defecated /def' -lat'id/ v pt of defecate dumumi; tumae

dentures /dēn'ch r/ n pl of denture mga pustisong ipin

dictated /dik'tat'id/ v pp of dictate naidikta

doctor's order sheet - papel na nakasulatan ng mga utos o
bilin ng doktor

enema /ēn' -m/ n labatiba

glasses /glās'is/ n pl of glass mga salamin sa mata

graphic sheet - papel na nakasulatan ng mga temperatura,
pulso, paghinga, presyon ng dugo, timbang at iba pa

hairpins /hārpīns/ n pl of hairpin mga pang-ipit sa buhok

history and physical - mga bagay-bagay tungkol sa katawan
(mga karamdaman at iba pa)

HS sedation /sī-dā'sh n/ n pamayapain o patulugin sa
pamamagitan ng gamot

identification bracelet - pulseras na pagkakakilanlan

inspected by - siniyasat ng

instructed /in-strukt'id/ v passive nabilinan

instructions /in-struk'sh n/ n pl of instruction mga bilin

jewelry /joo' l-re/ n alahas

latest /lāt' st/ adj super of late pinakahuli

limbs /limbs/ n pl of limb ang mga kamay at paa
 low position - (haha), mababang ayos
 nail polish /nal'poi'sh/ n pinta ng kuko
 operative area - bahaging Cooperahin
 operative record - kasulatan tungkol sa operasyon
 pajama bottoms /p-já'm bot' mb/ n pantalon ng padyama
 postoperative /póst-op' r- 'tiv/ adj pagkatapos ng operasyon
 pre-op medication - gamot na ibinihiigay bago operahin
 preoperative /pre-op' r- -tiv/ adj bago operasyon
 prep (preparation) /prép' -ra'sh-n/ n paghahanda
 prepared /prí-párd'/ v passive naihanda
 prosthesis /pros-the'sis/ n mga di-natural na bahagi ng kataw
 gaya ng mga bakal o kahoy na kamay o paa
 recorded /rek' rd'id/ v passive naitala; naisulat
 recovery room - silid na pinapapagalingan pagkatapos ng
 operasyon
 required permits - kinakailangan pahintulot
 removed /ri-móovd'/ v pt of remove inalis
 side rails /sid ráils/ n pl of side rail mga barandilya ng
 kama
 stretcher /stréch' r/ n pangbuhat sa mga di-nakakalakad
 tied on /tíd on/ v nakatali sa
 voided /void'id/ v passive umihi
 wheelchair /hwel char/ n upuang di-gulong
 wigs /wigz/ n pl of wig peluka
 written /rit'n/ v pp of write nakasulat
 wt. (weight) /wát/ n timbang

Admission Interview - Chart 4

activity limitations - hanggahan ng pagkilos o paggawa
 admission interview - pakikipanayam sa pagtanggap (sa ospital)
 alert /-lúrt'/ adj listo
 anxious /angk'sh s/ adj nananabik; nababahala
 anyone else - sino pa
 bladder /blád' r/ n pantog
 bowel /bou' l/ n mga bituka (kinalatagyan ng dumi)

brought from - dinala mula sa
 comatose /kō'm -tōs/ / adj walang malay
 comments /kōm'ēnts/ / n pl of comment mga kuro-kuro
 confused /k n-fyoozd/ / v passive / used as an adj naguguluhan;
 nalilito
 constipation /kon'st -pā'sh-n/ / n nahihirapan o hindi; makadumi
 depressed /di-prēsd/ / v passive used as an adj matamlay
 dose /dōs/ / n dosis
 frequency /frē'kw-n-sē/ / n limit; kadalasan
 habits /hāb'its/ / n pl of habit mga ugali, kaugalian
 hospitalization /hōs'p -t -l -zā'sh-n/ / n pagkaka-ospital
 incontinence /in-kōn't -nans/ / n di-mapigilan ang pagdumi
 o pag-ihi
 initial assessment /ī-nish' -ses'ment/ / n unang pagsusuri
 last dose - ang huling dosis
 nocturia /nōk-tūr'ē / / n pag-ihi sa gabi
 paralysis /p -ral' -sis/ / n paralitiko (walang pangandam)
 pre-existing illness - mga unang karandaman o sakit na mayroon
 (ang isang tao)
 previous /prē'vē -s/ / adj nauna
 reason /re'son/ / n dahilan
 remedy /rem' -dē/ / n lunas
 restrict visitors - bigpitan o takdaan ang mga bisita
 sleep pattern - paraan ng pagtulog
 special diet - espesyal na pagkain; di-karaniwang pagkain
 special request - espesyal na pakì-usap o paghingi
 speech /spēch/ / n pagsasalita
 verbalizes /vūr'b -līz/ / v 3rd per sing magsalita
 vision /vīzh' -n/ / n paghingin

Nurses Admission Record - Chart 5

admission /ād-mīsh' -n/ / n pagtanggap
 articles /ar'ti-k -ts/ / n pl of article mga kasangkapan
 bed control /bēd k-n-trōl' / / n ang ginagamit na pangtaas o
 pangpababa ng kama
 call light /kōl'lit/ / n ang ginagamit na pagtawag sa mga nars
 condition /k-n-dīsh' -n/ / n kalagayan

consults notified - napagsabihan na ang mga doktor
 denture cup - tasing talagyan ng pustison; ipin
 fair /fär/ /d/ kainaman, katamtaman
 Ht. (height) /hft/ n taas
 informant /in-för'm nt/ n tagapagsadita o tagapagsabi
 kept at bedside - itago sa malapit o sa tabi ng kama
 kg. (kilogram) /kil'-gram/ n kilogramo
 LA (left arm) /left ärm/ n kaliwang kamay
 lbs. (pounds) /pounds/ n mga libra
 linen change - pagpalit ng mga lino
 loss /lös/ n pagkawala
 meal time /mäl tim/ n oras ng kainan
 mode /mod/ n paraan
 newspaper /n/yoöz'pa'p r/ n pahayagan
 notified /nöt'-fid/ v passive napagsabihan
 nurses' notes - mga talang isinulat ng mga nars (ukol sa
 pasyente)
 orientation to unit - ituturo at ipapasyal sa silid
 partial /pär'sh-l/ adj di-ganap
 poor /poör/ adj kaawa-awa; malala
 RA (right arm) /rit ärm/ n kanang kamay
 radio /ra'dë-ö/ n radyo
 relationship /ri-lä'sh-n-ship/ n kaugnayan
 safe /säf/ n kaha de yero
 toilet facilities - mga kagamitan sa banyo
 transfers (patients being transferred) /träns-furs/ n mga
 pasyenteng inililipat sa ibang panig ng ospital
 valuables /val'yöö- -b-ls/ n mga mahalagang ari-arian
 visiting policy - patakaran sa pagdalaw

Reading 22

accounts /-kounts'/ n pl of account pagkakautang o pag-
 limgok (ng salapi) sa bangko
 automatically /öt'-mät'ik'-le/ adv (automatiko; di na
 kailangang asikasuhin o gawain
 automatically deposited - naideposito ng walang nag-asikaso
 checking account /chek'ing ö-kount'/ n paglagay ng salapi sa
 bangko, pang magkaroon ng sariling tseke

x

10

decided /dl-sid'id/ v pt of decide pinagpasiyahan
 deposit /dl-poz'it/ v ilagak; idposito
 joint /joint/ adj magkasama
 maiden name /mad'n nam/ n pangalan noong dalaga
 mother's maiden name - pangalan ng ina noong dalaga
 open /o'p.n/ v magbukas; mag-umpisa.
 savings account /sav'ingz --kount/ n pag-iimpok ng salapi sa
 bangko
 signature card /sig'n -chōor' kard/ n kard na nakasulatan ng
 lagda
 make sure /māk shoer/ v siguraduhin alamin ng totoo
 tries /trīs/ v 3rd per sing subukin
 withdraw /with-drōs/ v 3rd per sing maglabas (ng salapi sa
 bangko)
 withdrawal slip - papel na ginagamit sa paglalabas ng salapi
 sa bangko

Signature Card Information

accurately /ak'y r-it'lē/ adv wasto
 birthplace /būrth'plas/ n lugar na sinilangan
 born /bōrn/ adj naipanganak
 business (bus.) /bis'nes/ n pangngalakal
 corresponds /kōr' -spōnds'/ v makapareho
 deliver /di-liv' r/ v dalhin at ibigay
 disabled /dis-a'h ld/ adj baldado
 elderly /el'd r-lē/ adj matandana
 gets married /gets mār'ēd/ v 3rd per sing mag-asawa
 got married /got mār'ēd/ v 3rd per past nag-asawa
 husband's last name - apelyido ng asawang lalaki
 initials /i-nish' l/ n pl of initial mga unang titik ng
 pangalan
 letters /lēt' rs/ n pl of letter mga liham; sulat
 mailmen /māl'mēn/ n pl of mailman mga kartero
 marriage /mār'ij/ n pag-asawa
 money /mūn'ē/ n salapi; kuwalta
 next page - susunod na pahina
 paycheck /pā'chāk/ n sahod suweldo (na tsake)

payday /pə'da/ n araw ng pagsahod
phone /fon/ n telepono
social security number - numero ng "social security"
social security system - isang sangay ng gobyerno
swiftly /swift'li/ adv mabilis
takes-out of - alisin - mula sa
US Government - gobyerno ng Estados Unidos
usually /yoo'zhoo-'le/ adv karaniwan
Zip Code /zip kod/ n numerong ginagamit para sa isang purok

Bank And Savings Forms

bills /bills/ n pl of bill mga salaping papel
coins /koinz/ n pl of coin mga kuwalta o perang metalo
checkbook /chek'book/ n libreta ng mga tseke
counter check /koun't.r chek/ n tseke sa bangko na ginagamit
upang maglabas ng pera
currency /kür' n-se/ n salapi
deposit /di-pöz'it/ n lagak; deposito
dimes /dīmz/ n pl of dime diyes sentimos
dollar bill - isang dolyar na salapi
nickels /nik' lz/ n pl of nickel limang sentimos
non-negotiable /non-ni-go'sh -b.l/ adj di-magaring ilipat o
ipalit sa iba
pennies /pen'ēs/ n pl of penny mamera
quarters /kwor'tərz/ n pl of quarter beinte singsko
transaction /trän-sak'sh n/ n pangangasiwa

Reading 23

acting /ak'ting/ n gerund pag-arte
baggy /bag'e/ adj maluwang
cash a check - magpapalit ng tseke
cigar /si-gar/ n tabako
costume /kös'y/oom/ n kasuotan
gasps /gasps/ v 3rd per sing humingal
getting angry - nagagalit na
hobo /ho'bo/ n taong walang hanapbuhay at nagpapalaboy-laboy
lamang (hampaslupa)
hobby /hob'e/ n kinagigiliwang libangin

ideas /i'dē- s/ n pl of idea mga sapantaba, kuro-kuro
 mother-in-law - biyanan na babai
 planning /plān'ing/ n gerund pagbabalak,
 play /plā/ n dula
 reaches /rēch'is/ v 3rd per sing dukotin
 rehearsing /ri-hirs'ing/ v prp of rehearse nag-eensayo
 relax /ri-laks/ v magpahinga
 remembers /ri-men'h-rs/ v 3rd per sing maalala
 replies /ri-plīs'/ v 3rd per sing sumagot; tumugon
 ridiculous /ri-dik'y -l s/ adj katawa-tawa
 runs down the street - patakbo sa kalye
 rushes /rush'rs/ v 3rd per sing magmadali
 shouts /shouts/ v 3rd per sing sumigaw
 signed /sīnd'/ v pt of sign naglagda,
 smelly /smēl'ē/ adj maamoy
 studies /stud'ēs/ v 3rd per sing tingnan ng mabuti
 suddenly /sud'n-lē/ adv biglaan
 surprise /s-r-prīz'/ v biglain
 take (someone) out - ilabas upang anyayahang kumain o manood ng
     sine
 teller /tēl' r/ n tagabayad sa bangko
 tonight /t- nīt'/ adv ngayong gabi
 wallet /wōl'īt/ n pitaka
 wearing /war'ing/ v prp of wear nakasuot
 wedding anniversary - anibersaryo ng kasal
 wig /wīg/ n peluka
 wrinkled /rīng'k-ld/ adj kusot

UNIT XI
THE JOB HUNT

PREVIEW

Ang ikalabing-isang pangkat ay naglalaman ng mga bagay-bagay na makakatulong paghanap mo ng trabaho. Sa bahaging ito, iyong matututunan ang pagsagot sa mga papel na iyong kailangan sa paghiling ng trabaho, kung paano sumulat ng "resume," at kung paano maghanda para sa pakikipanayam sa trabaho. (Ang "resume" ay isang maikli o tuwirang sulat ukol sa hanapbuhay o kasanayan ng isang tao.)

Kapag mag-umpisa ka nang maghanap ng trabaho, makakatulong ang kasanayan mo sa pagbasa. Kailangan mong sagutin ng tama ang mga papel na qinagamit sa paghiling ng trabaho. Kailangan mong basahin ang mga anunsiyo ng mga trabaho. Maaring ikaw ay kina-kailangang kukuha ng iksamen o pagsubok kapag maghahanap ka ng trabaho.

Kailangang mahusay kang mambabasa upang masagot ang mga papeles, mabasa ang mga anunsiyo at kumuha ng mga iksamen. An bahaging ito makakatulong sa iyong paghanda sa paghanap ng trabaho.

Vocabulary/Phrases

Application Forms

accurate /ak'y-r-ít/ adj wasto

advertised /ad'v-r-tíz/ v passive inanunsiyo

applicants /ap'li-k-nt/ n pl of applicant ang magharap-ng kahilingan

application forms - mga papel na ginagamit sa paghahanap o paghiling ng trabaho

ask (for a job application) in writing - sumulat upang humingi ng papel na gagamitin sa paghiling ng trabaho

education /éj'oo-ka'sh-n/ n pinaq-aralan

employers /em-ploi'-rs/ n pl of employer mga kawani

employment /em-ploi'm-nt/ n hanap-buhay; trabaho

experience /ék-spir'e-ná/ n karanasan

interested /in'trist'id/ v pt of interest nagustuhan

interviewer /in't-r-vyoo'-r/ n ang tagapagtanong o nakikipanayam

messy /més'á/ adj magulo; di-malinis

neat /net/ adj malinis at maayos

personnel departments - departamento ng kompanya na pinagnihilingan ng trabaho

sample /sam'pl-í/ n muestra; halimbawa

skills /skíls/ n pl of skill mga kasanayan

to get to know you - makilala kita

training /trán'ing/ n pagsasanay

whoever /hoo-ev'-r/ pron sino man

Employment Application Forms

ability /á-bí-l-í-té/ n kakayahan

account /-kount/ v ipaliwanag

ages of dependents - gulang ng mga anak at asawa

authorize /ó'th-ríz/ v bigyang karapatan o kapangyarihan

belief /bi-lef'/ n paniwala

beneficial /ben'-fish'-l/ adj makatatulong

cause /kôz/ n dahilan; sanhi

character /kar'ík-t-r/ n pagkatao; katangian

choosing /chooz'ing/ n gerund pagpili

civic organizations - samahang pangmamamayan
 color eyes - kulay ng mga mata
 color hair - kulay ng buhok
 companies /kūm'p-nēs/ n pl of company mga kompanya; bahay-
 kalakal
 conduct /k-n-dūkt'/ n asal
 craft skills - kasanayan sa gawaing pangangalakal
 damage /dam'ij/ n danyos
 degree /dī-grē'/ n pinag-aralan o natapos sa kolehiyo
 discharge /dis-čharj'/ n pagkatanggal (sa serbisyo)
 dismissal /dis-mis'əl/ n pagtitiwalag
 draft classification - pangkat o numero ng pagkatawag sa
 serbisyo ng hukbo
 driver's license - lisensia ng pagmamaneho
 failing to pass - di-makapasa
 false statement - kasinungalingan
 grade completed - gradong natapos
 hereby /hīr-bī'/? adv dito ay
 in connection with - na may kaugnayan sa
 in emergency notify - sa pangyayaring di-inaasahan pagsabihan
 ang....
 individuals /in'd-ivīdoo-iz/ n pl of individual mga tao
 knowledge /nōl'ij/ n kaalaman
 liability /li'-bīl'-tē/ n pananagutan
 licensed physician - doktor na lisensiyado
 major /mā'j-or/ n anghinag-aralan
 married /mār'ed'/ a may asawa
 marital status - katungkulan kung may asawa o wala
 material fact - mga katotohanan na bagay
 matters /mā't-rs/ n pl of matter mga bagay-bagay
 military /mil'-tēr'ē/ n hukbo
 national guard - guardiya ng bansa (hukbo)
 nature of work at start/ leaving - uri ng trabaho ng mag-umpis
 umalis
 number of dependents - bilang ng mga anak (kasama ang asawa)
 omission /ō-mīsh'ən/ n di-pagkasama
 opinion /ō-pīn'yən/ n kuro-kuro

permanent resident alien - dayuhan na palagiang naninirahan
 sa ibang bansa
 personal references - ang mga magpapatunay sa sariling
 pagkatao
 physical defects - mga sagabal sa katawan
 physical limitations - mga hangganan na maaaring gawin ng
 katawan
 position desired - nais na ranggo o katayuan sa trabaho
 professional /pr - fesh' n/ l/ adj mayroong propesyon
 qualifications /kwol' - fi-ka'sh n/ n pl of qualifications
 mga katangian
 reason for leaving - dahilan ng pag-alis
 rejection /ri-jek'sh n/ n pagtanggì
 release /ri-les'/ v pawalan; pakawalan
 reserved /ri-zurv'd/ adj nakalaan
 resulting from - nagbunga sa
 retained /ri-tand'/ v passive nanatili
 salary /säl' - re/ n sahod
 school activities - mga gawain sa paaralan
 separated /sep' - rat'id/ v pt of separated nakahiwalay
 shorthand speed - kabilis ng pagsulat ng maikli
 signing /sin'ing/ n gerund paglagda
 single /sing'q l/ adj nag-iisa; walang asawa
 solicit /s - lis'it/ v manghingi
 spouse /spous'/ n asawa
 state /stat'/ v ihayag
 start with last position - mag-umpisa sa pinakahuling katayuan
 o trabaho
 submit /s b'mit/ v isangguni
 sufficient /s - fish' nt/ adj sapat; kasiya
 technical /tek'ni-k l/ adj tekniko
 typing speed - kabilis ng pagmamakinilya
 trade skills - kasanayan sa pangangalakal
 unemployed /un-em'ploid/ adj walang hanap-buhay
 upon request - sa kahilingan
 U.S. citizen - mamamayan ng Estados Unidos
 veteran /vet' r- n/ n beterano
 whatsoever /hwot'so-ev' r/ pron ano man.

widowed /wid'od'/ adj nabalo

Your Job File

accomplishments /ə-kəm'plish-mənt/ n pl of accomplishment

mga nagawa o tanging kasanayan

ads (advertisements) /āds/ n pl of ad mga anunsiyo

apply /ə-plī/ v humiling; dumulog

assignment /ə-sīn'mənt/ n takdang gawain

awards /-wōrds'/ n pl of award mga gantimpala

carelessness /kār'lēs-nēs/ n pagpapabaya

certificates /s-r-tif'i-kēt/ n pl of certificate mga katunayan

(ng pinaq-aralan o kasanayan)

chance /chāns/ n pagkakataon

character reference - mga magpapatunay sa sariling ugali

o pagkatao

chronological /krōn'-lōj'i-k-l/ adj naisaayos sa ayos ng

pangyayari

church /church/ n simbahan

citizenship /sit'-z-n-shīp'/ n ang legal na bayad ng isang t

clearly /klīr'le/ adv maliwanag

committee /k-mīt'ē/ n lupon

compare /k-m-pār'/ v ihambing

confidential /kōn'f-dēn'sh-l/ adj lihim

copy /kōp'e/ n salin; kopya

courses /kōrs'is/ n pl of course mga kurso

debating society - samahan ng pakikipatalo

diplomas /dī-plō'mōs/ n pl of diploma mga diploma

duplicated /d-y'kō-plī-kā'tīd/ v passive nagaya; nakopya

errors /er'rs/ n pl of error mga kamalian

even though - kahit na

file /fīl/ n salansan

follow /fōl'ō/ v sundin

fund drive - pagkampanya sa pag-imbak ng mga kaloob na salapi

future employer - ang susunod o magiging kawani

honors /ōn'rs/ n pl of honor mga gantimpala o karangalan

how well you work - gaano kabuti ka magtrabaho

incoming patients - mga pasyenteng tinatanggap sa klinika o

hospital

indicate /in'di-kāt'/ v ituro; ipahiwatig
 instructions /in-struk'shens/ n pl of instruction mga bilin;
 panuto
 job application - ang ginagamit sa paghiling o paghanap ng
 trabaho
 job file - salansan ng mga papel na ukol sa trabaho
 job title - pangalan ng hanap-buhay o trabaho
 leave out - huwag isama
 led /lēd/ v pt pp of lead pinamunuhan
 letter of recommendation - liham na pangrekomenda
 margins /mār'jns/ n pl of margin mga puwang sa magkabila
 ng papel
 meet face-to-face - kaharapin
 mistakes /mī-stāks'/ n pl of mistake mga kamalian
 neatly /nē'lē/ adv maayos-at malinis
 none /nūn/ n wala
 order /ōr'd-r/ n ayos
 organized /ōr'g-nīzd'/ v passive maayos
 original /-rīj'ēn-ol/ adj unang-una
 perfect /pūr'fēkt/ adj ganap; walang kapintasan
 perhaps /p-r-hāps'/ adv marahil
 photo offset printing - isang uri ng paglimbag
 potential /pō-tēn'sh-l/ adj maaaring susunod o magiging...
 priest /prēst/ n pare
 print /prīnt/ v maglimbag
 printing company - kompanyang naglilimbag
 proofread /proof'red'/ v basahin upang alamin ang mga kamalian
 received /rī-sēvd'/ v passive natanggap
 relatives /rēl'-tīvs/ n pl of relative mga kamag-anak
 resume /rēz'ōo-ma'/ n maikling sulat tungkol sa pinag-aralan
 at kasanayan sa trabaho
 reverse /rī-vūrs'/ adj salungat
 review /rī-vyōō'/ v repasuhin; suriin
 rewrite /rē-rīt'/ v isulat muli
 science /sī'ns/ n agham
 space /spēs/ n puwang
 specialized /spēs'h--līzd'/ v passive nagpakadalubhasa
 spelling /spel'ing/ n gerund pagbaybay

stationary store - tindahan ng mga kagamitan sa opisina
 Suicide Crisis Center - tanggapan ng mga taong nais magpakama-
 summary /sum'-rē/ n lagom
 temple /tām'p.l/ n templo; simbahan
 translator /trāns-lāt'ar/ n tagasalin (sa ibang salita)
 type /tīp/ v makinilyahin
 unless /un'lēs/ conj maliban kung
 up-to-date - makabago
 Vocational /vō-kā'sh-n'āl/ adj panggawain
 volunteer work - mga gawain ng boluntaryo
 wide /wīd/ adj malawak; maluwang
 work closely with - magtrabaho ng malapit sa....
 working life - panahon sa buong buhay na naghahanap-buhay
 xerox copy - kopya (na ginawa sa makinang "xerox")
 xerox machines - mga makinang gumagawa ng mga kopya

Tips For A Successful Interview

allow /-lou/ v pahintulutan
 aloha shirts - mga kamiseta
 appropriate /-pro'prē-īt/ adj angkop
 articles /ar'tī-k ls/ n pl of article mga lathalain
 as much as you can - sa buong makakaya mo
 bilingualism /bī-ling'gw-'līz'em/ n dalawang pananalita
 bright /brīt/ adj matingkad
 building /bil'dīng/ n gusali
 casually /kāzh'oōf-ē/ adv pangkagawian
 chew /choo/ v nguyain
 cigarette /sig'-rēt'/ n sigarilyo
 collect your thoughts - tipunin ang pag-iisip
 comb /kōm/ v suklayin
 comfortably /kūm'f-r-t.-blē/ adv maginhawa
 conservatively /k'n-sūv'-v-ətīv'lē/ adv makaluma
 costume jewelry - di-totoong alahas
 dark /dārk/ adj madilim (na kulay)
 discuss /dīs'kūs'/ v pag-usapan
 dress /drēs/ v magsuot; magdamit
 dress shirt - kamiseta
 edge /ēj/ n tabi; gilid

elaborate hairdos - masyadong maayos na ayos ng buhok
 emphasize /em'f--siz'/ v bigyang-diin o itawag ng pansin
 enthusiastic /en-thoo'zē-az'tik/ adj masigasig
 except /ek-sēpt'/ conj maliban sa
 financial district - purok ng mga bahay-kalakal gaya ng mga
     bangko
 find out - alamín
 floor /flōr/ n sahig
 freshly shaved - bagong ahit
 future plans - mga binabalak na gagawin o plano
 generally /jen'-r-ē/ adv pangkalahatan
 greet /grēt/ v batihin
 gum /gum/ n gam (kendi)
 heavy make-up - makapal na pulbos o pampaganda sa mukha
 hire /hīr/ v tanggapin sa trabaho
 impression /im-prēsh' n/ n sapantahang paniwala
 in case - kung sakaling
 issues /ish'ooz/ n pl of issue mga lathalain
 lap /lap/ n kandungan
 local newspaper - pampook na pahayagan
 long sleeved - mahabang manggas
 match /mach/ v ibagay
 may mean the difference - maaaring mangahulugan ng iba
 miniskirts /mīn'-skurts/ n pl of miniskirt masyadong
     maikling mga palda
 moomus /moo-moos/ n Hawaiian word kasuotan ng mga babae
 nervous /nur'v-s/ adj ninerbiyos
 offers /ō'f-rs/ v 3rd per sing ihandog
 pair of slacks - pantalon
 part-time work - hanap-buhay na di-ganap na walong oras
 party clothes - kasuotang panghandaan
 positive points - mga mabuting bagay (ukol sa isang tao)
 project /prōj'ekt'/ n proyekto
 public library - aklatan ng bayan
 purse /purs/ n lukbutan; pitaka
 revealing blouses - nakapaghubunyang na blusa
 sales position - trabahong pagtitinda

shades /shəds'/ n pl of shade mga kulay
 short sleeved - maikling manggas
 signal /sig'nəl/ n hudyat
 socks /sɒks/ n pl of sock mga medyas
 smoke /smək/ v manigarilyo
 sports jacket - tsaketa
 still /stil/ adj walang tinaag
 strong cologne (perfume) - matapanag (ang amoy) na pabango
 successful /sək-ses'fəl/ adj matagumpay
 suit /sūt/ n terno
 tailored pants - naipatahing pantalon
 tie your hair back - talian ang buhok
 tight /tit/ adj masikip
 tips /tips/ n pl of tip mga pahiwatig
 traffic jam - gusot ng trapiko
 travel time - oras ng pagbiyahe
 up-to-date suit - ternong makabago
 wear /wār/ v maglagay
 whether---or not - kapag---o hindi
 working conditions - kalagayan sa pagtrabaho
 visit /vis'it/ v dalawin
 worn /wurn/ v pp of wear isinuot

Where To Look For A Job

actively look for a job - palagiang naghahanap ng trabaho
 advantage /əd-vən'tij/ n kalamangan; kahigitan
 advertiser /əd'v.r-tiz' r/ n tagapaganunsiyo
 advertising /əd'v.r-tiz'ing/ v prp nag-aanunsiyo
 agencies /a'j.n-sēs/ n pl of agency mga tanggapan o sangay
 attorney /-tūr'nē/ n abogado
 besides /bi-sīdz/ adv maliban sa
 bilingual program - mga proyektong nauukol sa mga may dalawang
 uri ng pananalita
 bilingual aides - mga katulongan na nakakapagsalita ng
 dalawang uri ng pananalita
 chamber of commerce - samahan ng mga taong mangangalakal
 classified /klās'fīd'/ v passive used as an adj pinag-uriuz

community /k'f-myoo'n.-tē/ n pook; pamayanan
 compete /k'm-pēt'/ v magpaligsahan
 complaints /k'm-plānts'/ n pl of complaint mga karainan
 confidence /kōn'f-dēns/ n tiwala
 contract /kōn-trākt'/ n kasunduan
 criminals /krī'a' -n.-ls/ n pl of criminal mga salarin
 Department of Labor - Kagawaran ng Paggawa
 depend on - nakasalig sa
 discouraging /dis-kūr'ij'ing/ n gerund nakakasira ng loob
 districts /dis'trīkts/ n pl of district mga purok
 employment office - tanggapan ng paggawa o hanap-buhay
 exist /ēg-zist'/ v manatili
 expanding /ēk-spānd'ing/ v prp of expand-umuunlad; lumalawak
 falls through - mangyari
 federal government - gobierno ng Estados Unidos
 fee /fē/ n bayad
 fields /fēlds/ n pl of field larangan
 finances /fi-nāns'is/ n pl of finance mga tustus o panagalapi
 full-time position - pagtratrabaho sa loob ng walong oras
 granted /grānt'id/ v passive pinagkalooban
 handbook /hānd'book/ n aklat na reperensiya
 health aides - katulongan sa pangkalusugan
 hiring /hīr'ing/ n gerund pagtanggap
 human resources development - sangay ng gobyerno na nagbibigay
 at tumutulong sa paghanap ng trabaho
 institution /in'st.-t/y/yoo'sh n/ n institusyon
 issued by - inilathala ng
 janitorial services - paglilingkod sa paglilinis
 job counselors - mga taga-payo ukol sa hanap-buhay
 job hunt - paghahanap ng trabaho
 job market - mga hanap-buhay
 kitchen help - katulongan sa kusina
 labor /lā'b.r/ n gawain
 legal /le'g.l/ adj nauukol sa batas
 librarian /li-brār'ē-n/ n katiwala ng aklatan
 licenses /li's-nā'is/ n pl of license mga lisensiya
 local government - gobyernong pampook lamang

newspaper /n/y/yōōs-pa'p-r/ n pahayagan
 occasionally /-kā'zh-n'ul-ē/ adv paminsan-minsan
 occupational outlook - pangmasid sa mga hanap-buhay
 operate /ōp'--rāt'/ v mamahala
 opportunities /ōp' r-t/y/ōō'n--tēs/ n pl of opportunity
     mga plugkakataon
 ordeal /ōr-dēl/ n mahigpit na pagsubok o karanasan
 permits /p-r-mits/ v 3rd per sing ipahintulot
 personal details - mga bagay-bagay tungkol sa sarili
 placement center - sangay na naglalagay ng puwesto o trabaho
 pretend /prī'tēnd/ v magkunwari
 products /prōd'-kts/ n pl of product mga produkto
 provides /pr--vīds'/ v 3rd per sing magdulot
 publications /pub'li-kā'sh-ns/ n pl of publication mga lathalahe
 publishes /pūb'lish-is/ 3rd per sing maglathala
 purposes /pūr'p-s'is/ n pl of purpose mga layunin
 register /rē-j'i-st-r/ v itala
 rob /rōb/ v magnakaw
 rushed /rūshd'/ v pt,pp of rush nagmadali
 scarce /skārs/ adj bihira; madalang
 services /sūr'vīs'is/ n pl of service mga paglilingkod
 sponsored /spon's-rd'/ v passive tinangkili
 state-wide system - pamamaraang pangbuong estado
 statistics /st--tīs'tiks/ n estadistika
 strangers /strān'j-rs/ n pl of stranger mga di-kilala
 suggestions /s.-jēs'ch-ns/ n pl of suggestion mga mungkahi
 telephone directory -listahan ng mga numero ng telepono
 unknown /ūn'nōn'/ adj di-kilala
 yellow pages - ang mga dilaw na pahina ng direktoryo ng
     telepono

Miscellaneous Translations

Tr1 (EMPLOYMENT APPLICATION FORM)

BASAHIN NG MAINGAT BAGO LAGDAMAN:

1. Binibigyan'ko ng karapatan ang kompanyang ito na

manghiling ng mga nais na kaalaman kaugnay ng papel na ito kasama ng mga bagay-bagay gaya ng mga kuro-kuro, kaugalian, kakayahan at asal, at binibigyan ko din ng karapatan at hinihiling ang bawat tao at bahay-kalakal na nabanggit sa papel na ito na magbigay ng mga nasabing kaalaman. Aking pawawalan ng pananagot ang mga tao at kompanya sa mga danyos na maaaring magbunga mula sa pagkakabigay ng mga kaalamang ito.

2. Sumasangayon ako sa kahilingan ng kompanya na magpaiksamen sa isang lisensiyadong doktor na pili ng kompanya at nauunawaan ko na kapag di ko maipasa ang iksamen na ito ay di ako maaaring mananatili sa serbisyo ng kompanya.

3. Aking pinapatunayan na ang mga bagay na nilalaman ng papel na ito ay wasto at buo sa sarili kong kaalaman at paniniwala. Nauunawaan ko na kahit ano mang di matapat na pahayag o di pagkasama ng mga tunay na bagay ay maaaring sapat na dahilan ng pagtanggi sa panghiling o pagkakatangal sa trabaho.

UNIT XII
REVIEW AND TESTING

PREVIEW

Gamitin ang ikalabindalawang pangkat bilang pagkakataon sa pagsasanay ng mga bagay-bagay na iyong natutunan sa librong ito. Ang iyong guru ay maaaring may mga karagdagang pagsasanay para sa iyo.

Ang pangunahing bahagi sa leksiyong ito ay isang proyekto sa klase. Ang proyektong ito ay ang paggawa ng plano ng siudad para sa Ahi City. Gagamitin mo lahat ang iyong mga kasanayan sa Ingles habang ginagawa ang proyektong ito. Maibibilang ang mga gawain sa pagbabasa, pagsasalita at pakikinig.

Basahing lahat ang mga tagubilin sa bahaging, Plan Ahi City, bago ka mag-umpisa. Sikaping gumamit ng Ingles sa lahat ng pag-uusap tungkol sa pagplano. Kapag ikaw ay magsusulat habang kayo'y nagplapiano, sikaping gumamit ng Ingles. Ang natapos na proyekto ay dapat na magpatunay kung gaano karaming Ingles na iyong nalalaman.